



AVOCATUL COPILULUI
O PRIORITATE PENTRU ROMÂNIA



Salvați Copiii
Save the Children România

Coordonator: **Gabriela Alexandrescu**, Președinte Executiv, Organizația Salvați Copiii.
Elaborare raport: **George Roman**, Jurist, Organizația Salvați Copiii.

Capitolul I constituie o adaptare a materialului redactat de Salvați Copiii
Norvegia - "Children's Ombudsman", 2015, www.reddbarna.no.

Raportul reia preocupările de aproape două decenii ale Organizației Salvați Copiii de înființare a Avocatului Copilului în România, ca instituție independentă sau prin specializarea unuia dintre adjuncții actuali ai Avocatului Poporului. Mulțumim partenerilor noștri, Salvați Copiii Norvegia și Salvați Copiii Suedia, pentru sprijinul acordat, de-a lungul anilor, în organizarea și derularea campaniilor noastre în acest domeniu.

Numeroase alte informații despre Avocatul Poporului sunt disponibile pe website-ul instituției www.avp.ro.

Acest material a fost finalizat în august 2017.

Organizația Salvați Copiii România

Intr. Ștefan Furtună nr. 3,
sector 1, cod 010899
București, România



Salvați Copiii
Save the Children România

www.salvaticopiii.ro

ISBN ...

Editura BMI Publishing

Această publicație este protejată de drepturile de autor, dar poate fi reprodusă prin orice mijloace, gratuit, fără permisiune prealabilă, în scopuri didactice, dar nu pentru revândare. Pentru reproducere în orice alte condiții, este nevoie de permisiunea prealabilă în scris a Salvați Copiii România și poate fi percepută o taxă.

Foto (copertă & interior): © AdobeStock / Shutterstock / Salvați Copiii România

Listă de abrevieri

ANPDCA	Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
AP	Avocatul Poporului
AC	Avocatul Copilului
CCR	Curtea Constituțională a României
CDC	Convenția ONU cu privire la drepturile copilului
CE	Consiliul Europei
CoDC	Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului
CG2	Comentariul General nr. 2 al Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului asupra rolului instituțiilor naționale independente pentru drepturile omului în promovarea și protecția drepturilor copilului
CRONSEE	Children's Rights Ombudspersons' Network in South and Eastern Europe (Rețeaua Ombudsmanilor pentru Drepturile Copiilor din Europa de Sud-Est)
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
ENO	European Network of Ombudsmen (Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor)
ENOC	European Network of Ombudspersons for Children (Rețeaua Europeană a Ombudsman-ilor pentru Copii)
EOI	European Ombudsman Institute (Institutul European al Ombudsmanului)
GANHRI	Global Alliance of National Human Rights Institutions (Alianța Globală a Instituțiilor pentru Drepturile Omului)
IOI	International Ombudsman Institute (Institutul Internațional al Ombudsmanului)
ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PP	Principiile de la Paris
SCR	Salvați Copiii România
UE	Uniunea Europeană



Introducere	11
I. CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?	13
1. Ombudsman – instituție fundamentală pentru apărarea drepturilor omului	14
2. Principiile de la Paris - criteriile de evaluare a instituțiilor pentru drepturile omului	14
3. Instituția Avocatul Copilului – consecința firească a ratificării Convenției ONU cu privire la drepturile copilului	17
4. Avocatul Copilului - reprezentant al intereselor copiilor și apărător al drepturilor lor	18
5. Instituție de sine-stătătoare sau departament integrat într-o instituție pentru apărarea drepturilor omului?	18
6. Ce rol îndeplinește Avocatul Copilului?	19
7. Ce caracteristici trebuie să întrunească Avocatul Copilului?	20
8. Care sunt funcțiile sociale ale Avocatului Copilului?	24
9. Ce legătură există între Avocatul Copilului și Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului?	28
10. Ce interese comune au Avocatul Copilului și organizațiile neguvernamentale pentru drepturile copilului?	28
11. Cum pot ONG-urile sprijini instituția Avocatul Copilului?	30
12. Ce spun copiii din România despre necesitatea instituției Avocatul Copilului?	31
13. Cum se distinge Avocatul Copilului de alte instituții, consilii, comitete, comisii cu mandate similare?	31
14. Ce nu este Avocatul Copilului?	32
15. Instituții internaționale relevante	32
II. DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?	37
1. Pentru că România s-a angajat să respecte standardele internaționale în promovarea și respectarea drepturilor copilului	38
2. Pentru că reprezintă instituția fundamentală în asigurarea respectării principiului interesului superior al copilului de către administrația publică	41
3. Pentru că are capacitatea de a focaliza, la nivel național, atenția asupra copilului, accelerând schimbările de mentalitate cu privire la respectarea drepturilor copilului	43
4. Pentru că, în prezent, mai mult ca oricând, copiii se confruntă cu amenințări grave și dificultăți majore în respectarea drepturilor lor la viață, educație, sănătate, siguranță, condiții de viață decente și participare la acțiuni și decizii care-i privesc.	44

5.	Pentru că, față de alte instituții specializate în apărarea drepturilor copilului din Europa, Avocatul Poporului din România este cvasi-necunoscut în rândul copiilor și părinților și pentru că, în țările în care există, această instituție are un impact pozitiv incontestabil în viața copiilor	48
6.	Pentru că înființarea în România a instituției independente pentru copii ori specializarea unui adjunct al Avocatului Poporului ar permite dobândirea calității de membru cu drepturi depline în ENOC și a calificativului maxim de acreditare (A) din partea GANHRI	51
7.	Pentru că actualul Adjunct specializat pe drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor și persoanelor cu handicap îndeplinește atribuții pentru mai mult de 2/3 din populația României, ceea ce presupune cel puțin patru domenii distincte de activitate și un volum de muncă disproporționat în raport cu ceilalți adjuncti	54
8.	Pentru că actualul Program de guvernare 2017-2020 prevede înființarea instituției Avocatul Copilului	55
9.	Pentru că reprezintă, în rândul copiilor, instituția cu cea mai largă adresabilitate și cu adevărat ”prietenoasă”	55
III.	ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA	57
1.	Instituția Avocatul Poporului din România	58
2.	Eforturi anterioare în crearea instituției în România (Camera Deputaților - Pl-x nr. 627/2007, Pl-x nr. 452/2011, Pl-x nr. 209/2013, Pl-x nr. 139/2016)	65
3.	Considerații cu privire la opoziția Avocatului Poporului față de inițiativa legislativă din 2016 de înființare a instituției Avocatul Copilului (Plx. 137/2016)	69
4.	Modele de bună practică pentru cele două variante ale instituției (Polonia și Franța)	72
IV.	AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA	79
1.	Instituție independentă (Anglia, Austria, Belgia, Bosnia și Herțegovina – Republica Srpska, Cipru, Croația, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Irlanda de Nord, Islanda, Italia, Lituania, Luxemburg, Malta, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Scoția, Slovacia, Spania (Andaluzia), Suedia și Țara Galilor)	80
2.	Departament/Adjunct al Ombudsmanului național (Bosnia și Herțegovina, Estonia, Franța, Grecia, Letonia, Macedonia, Serbia, Slovenia, Spania (Catalonia) și Ucraina)	97
	În loc de concluzii	105
	Anexă	106
	Bibliografie	110



Lucrarea de față își propune să analizeze instituția Ombudsmanului pentru copii (Avocatului Copilului¹), ca instrument constituțional de protecție și promovare a drepturilor copilului, caracterizat prin competențe specifice, independență, transparență și accesibilitate.

Prima parte a lucrării, ”Ce este Avocatul Copilului?”, cuprinde o prezentare teoretică a instituției, percepută în evoluția ei istorică ca instrument fundamental în apărarea drepturilor copilului, dar și descrieri ale diferitelor fațete ale rolului și funcțiilor sale sociale specifice. Deși *Principiile de la Paris* (Principiile Națiunilor Unite cu privire la statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului), cu cele șase criterii de orientare a procesului de creare și funcționare a instituțiilor de acest tip, sunt cel mai des invocate, este inclusă în analiză, suplimentar, perspectiva pe care o oferă *Comentariul general nr. 2, din 2002, privind rolul instituțiilor independente pentru drepturile copilului al Comitetului Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului*, un instrument mai adecvat având în vedere specificitatea instituției.

Pentru a completa acest tablou, Avocatul Copilului este evaluat pornind de la legătura intrinsecă a instituției cu Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și de la conexiunile sale cu organizațiile neguvernamentale care militează pentru drepturile copilului. Sunt, de asemenea, trecute în revistă instituțiile internaționale relevante și distincțiile de care trebuie să se țină seama, între Avocatul Copilului și alte instituții,

consilii, comitete, comisii cu mandate similare.

Rolul Avocatului Copilului este văzut ca fiind aducerea în mod constant pe agenda publică a modului în care autoritățile implementează și respectă drepturile copilului, a problemelor urgente semnalate de către copii ori adulți și a măsurilor adecvate pentru rezolvarea acestora, în deplin acord cu Principiile de la Paris 10 și Comentariul General nr. 2 al CoDC. Activitățile sale specifice constau în consultarea periodică a copiilor, participarea la dezbateri publice care au ca subiect copiii și situația lor, și influențarea, în spiritul principiilor CDC, a opiniei publice și a factorilor decizionali în chestiuni importante privind protecția copiilor și tinerilor. Instrumentele sale de bază sunt recomandările către instituțiile publice, anchetele proprii, sesizările către alte autorități, întocmirea de rapoarte speciale privind drepturile copilului și de rapoarte anuale pe care ar trebui să le prezinte organismelor parlamentare. Referitor la aceste aspecte, este amintit faptul că, în România, copiii și-au exprimat în mod public, încă din 2009, prin *Grupul de Inițiativă al Copiilor* creat cu sprijinul Salvați Copiii, convingerea că înființarea Avocatului Copilului în România, ca instituție independentă ori ca adjunct al Avocatului Poporului, reprezintă o absolută necesitate.

La punctul 7 al primului capitol, sunt enumerate *trăsăturile fundamentale* ale instituției Avocatul Copilului:

- 1) *Independența față de guvern, sistemul judiciar și de societatea civilă.* Avocatul Copilului trebuie să acționeze independent, fără presiuni politice sau cenzură, în cadrul mandatului stabilit, acesta fiind singurul

1. Vom folosi sintagma „Avocatul Copilului” ori de câte ori vom face referire la instituția Ombudsmanului pentru copii, cu excepția situațiilor în care, din motive care țin de istoria instituției ori de traducere directă a unor denumiri, se impune păstrarea termenului de ”Ombudsman”.

termen de referință în determinarea succesului ori eșecului acestei instituții.

- 2) *Promovarea drepturilor copilului, fără discriminare.* Copiilor nu le va fi acordată recunoașterea și vizibilitatea la care au dreptul în lipsa unei instituții de acest tip dedicată exclusiv cauzei drepturilor copilului. Avocatul Copilului trebuie să fie bine cunoscut de către opinia publică și să fie perceput ca un avocat al tuturor copiilor, indiferent de cetățenie sau de statutul lor.
- 3) *Mandat și atribuții clare.* Acestea sunt acordate prin lege adoptată de către parlament.
- 4) *Asigurarea resurselor necesare,* astfel încât instituția să-și poată îndeplini mandatul.
- 5) *Transparență și acces la informații.* Avocatul Copilului trebuie să funcționeze cu cea mai mare transparență posibilă, dar are nevoie și de acces la toate informațiile relevante.
- 6) *Responsabilitate.* Avocatul Copilului trebuie să pregătească un raport periodic pentru cei care l-au numit, precum și pentru opinia publică și copii.
- 7) *Accessibilitate pentru copii.* Avocatul Copilului trebuie să fie ușor accesibil pentru toți copiii și tinerii din țară, prin diferite canale.
- 8) *Comportament colaborativ.* Pentru a avea impact, Avocatul Copilului trebuie să colaboreze cu toți ceilalți actori din societate care susțin drepturile copilului, din cadrul guvernului sau al societății civile.

Punctul 8 trece în revistă *funcțiile sociale* ale instituției:

- 1) Se pronunță în calitate de apărător al copiilor și al drepturilor copilului.
- 2) Primește informații și plângeri privind încălcarea drepturilor copilului.
- 3) Acționează ca „watchdog” și propune abordări echitabile pentru copiii vulnerabili.
- 4) Influențează legile și politicile publice.
- 5) Centralizează informațiile relevante privind situația copiilor.
- 6) Informează periodic publicul și este un apărător activ al drepturilor copilului.
- 7) Este un partener important de dialog pentru copii.
- 8) Încurajează și facilitează participarea copiilor.
- 9) Transmite rapoarte către Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului.

Dintre instituțiile internaționale relevante sunt descrise Comitetul ONU pentru Drepturile Omului, Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor pentru Copii (ENOC), Institutul Internațional al Ombudsmanului (IOI), Institutul European al Ombudsmanului (EOI), Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor (ENO) și Rețeaua Ombudsmanilor pentru Drepturile Copiilor din Europa de Sud-Est (CRONSEE).



Partea a doua a lucrării, "De ce un Avocat al Copilului în România?", privește importanța și necesitatea instituției Avocatului Copilului din perspectiva României, a obligațiilor sale internaționale și a dificultăților majore cu care se confruntă copiii în exercitarea drepturilor lor, în lipsa unui reprezentant dedicat cauzei lor. Argumentele care stau în favoarea înființării acestei instituții și care au fost analizate, cu referințe și statistici concludente, sunt următoarele:

- 1) *România s-a angajat să respecte standardele internaționale în promovarea și respectarea drepturilor copilului. În acest context, Comitetul ONU pentru drepturile copilului și Consiliul Europei au subliniat importanța instituțiilor independente de monitorizare a drepturilor copilului în toate Observațiile, respectiv, Recomandările transmise României. De asemenea, Raportorul Special al Consiliului ONU pentru Drepturile Omului a recomandat Guvernului României înființarea instituției, iar Uniunea Europeană, prin Liniile sale directoare privind drepturile copilului (2007, 2017), a încurajat statele lumii să îmbunătățească procesul și structurile sale de monitorizare a drepturilor copilului.*
- 2) *Avocatul Copilului trebuie să reprezinte instituția fundamentală în asigurarea respectării principiului interesului superior al copilului de către administrația publică.*
- 3) *Avocatul Copilului are capacitatea de a focaliza, la nivel național, atenția asupra copilului, accelerând schimbările de mentalitate cu privire la respectarea drepturilor copilului.*
- 4) *În prezent, copiii din România se confruntă cu amenințări grave și dificultăți majore în respectarea drepturilor lor la viață, educație, sănătate, siguranță, condiții de viață decente și participare la acțiuni și decizii care-i privesc. 51% dintre copii se află în sărăcie sau excluziune socială, 40% sunt analfabeți funcționali, 7% declară că sunt victimele agresiunilor fizice ale cadrelor didactice, țara noastră înregistrează o rată dublă a mortalității infantile (8‰) față de media europeană, iar abandonul școlar este într-o creștere îngrijorătoare față de deceniul anterior.*
- 5) *Față de alte instituții specializate în apărarea drepturilor copilului din Europa, Avocatul Poporului din România este cvasi-necunoscut în rândul copiilor și părinților, în condițiile în care, în țările în care există, această instituție are un impact pozitiv incontestabil în viața copiilor.*
- 6) *Înființarea în România a instituției Avocatul Copilului ori specializarea unui adjunct al Avocatului Poporului ar permite dobândirea calității de membru cu drepturile depline în ENOC și a calificativului maxim de acreditare (A) din partea GANHRI (Alianța Globală a Instituțiilor pentru Drepturile Omului, vezi nota de subsol 32, pagina 51).*
- 7) *Actualul Adjunct specializat pe drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor și persoanelor cu handicap îndeplinește atribuții pentru mai mult de 2/3 din populația României, ceea ce presupune cel puțin patru domenii distincte de activitate și un volum de muncă disproporționat în raport cu ceilalți adjuncți.*
- 8) *Actualul Program de guvernare 2017-2020 prevede înființarea instituției Avocatul Copilului.*

9) *Avocatul Copilului ar putea deveni, pentru copii, instituția cu cea mai largă adresabilitate și cu adevărat "prietenoasă".*

Partea a treia, "Înființarea instituției Avocatul Copilului în România", tratează principiile de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, prin descrierea mandatului Avocatului și al adjunctilor săi, a competențelor și responsabilităților lor legale, conform *Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului*, republicată. Cele două infografice incluse înfățișează structura organizatorică și atribuțiile Avocatului Poporului și parcursul juridic al petiției.

Din cele patru inițiative legislative de înființare a unei instituții de acest tip (cu cele două modele propuse: numirea unui Avocat al Copilului, ca instituție complementară ori ca adjunct specializat în cadrul instituției Avocatul Poporului), Salvați Copiii a participat, cu recomandări și propuneri integrale de proiect de lege, la trei dintre acestea (2011, 2013 și 2016).

În acest capitol, sunt prezentate considerațiile organizației Salvați Copiii cu privire la punctul de vedere întocmit de Avocatul Poporului prin care acesta se opunea inițiativei legislative din 2016 de înființare a instituției Avocatul Copilului (Pl-x. 137/2016), ca instituție separată, independentă, considerând-o *nejustificată*, însă susținea, pentru prima dată în istoria pozițiilor acestei instituții că, *"dacă legiuitorul va opta pentru înființarea unei structuri specializate în domeniul apărării drepturilor copilului, ar fi oportună reorganizarea internă a instituției Avocatul Poporului."*

În finalul acestei părți, sunt analizate două bune practici, Ombudsmanul Copiilor din Polonia

(instituție independentă) și Apărătorul Copilului din Franța (adjunct al Apărătorului Drepturilor).

În **partea a patra**, "Ombudsmanul pentru copii în Europa", sunt prezentate, în varietatea lor constituțională, 36 de instituții destinate protecției drepturilor copilului, ca instituții independente ori ca structuri ale instituției generale pentru drepturile omului. Instituții independente și specializate pentru drepturile copilului funcționează în 25 de țări (Belgia fiind singurul stat european în care există doi ombudsmani pentru copii), primele care au adoptat modelul Ombudsmanului pentru drepturile copilului în Europa fiind Norvegia (1981), Belgia (1991) și Suedia (1993). În 10 țări din Europa, instituția generală cuprinde o structură internă (departament, divizie, colegiu etc.) cu rolul de a se ocupa în mod exclusiv de monitorizarea și protecția drepturilor copilului, ceea ce face posibilă primirea și rezolvarea petițiilor cu un personal pregătit pentru problematica drepturilor copilului. În alte 8 țări, ombudsmanul general, care se bucură de independență și resurse financiare separate, nu include departamente specializate ori cuprinde un departament care are în vedere copii și alte categorii de persoane, cum este cazul României.

Introducere

În 1990, România a ratificat Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, angajându-se să asigure condițiile necesare pentru respectarea drepturilor copiilor din România. Convenția stipulează principiile care trebuie să ghideze toate deciziile și demersurile care privesc copiii:

- **Interesul superior al copilului** – prevalent în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice, de instanțele judecătorești ori de organismele private autorizate;
- **Dezvoltare și supraviețuire** – prin respectarea dreptului la viață, statele au obligația să asigure supraviețuirea și dezvoltarea copiilor la potențialul maxim al resurselor acestora;
- **Nediscriminarea** – toate drepturile se aplică tuturor copiilor fără excepție. Este obligația statului să protejeze copiii de orice formă de discriminare și să ia măsuri pozitive de promovare a drepturilor acestora;
- **Participarea copilului** – concretizat prin libertatea de opinie, acces la informații, libertate de asociere și participare socială, implicare în deciziile care îl afectează.

De la ratificarea Convenției până în prezent, politicile publice și transformările legislative au fost marcate de importante evoluții, însă, dincolo de măsurile adoptate de autorități cu un impact pozitiv asupra drepturilor copilului, lipsa unor angajamente bugetare echitabile și a unei viziuni strategice fundamentate pe principiul interesului superior al copilului au făcut să persiste ori să se adâncească fenomene îngrijorătoare, precum rata ridicată a mortalității infantile, neparticiparea la educație, riscul de sărăcie sau excluziune socială în rândul copiilor, violența în familie și în școală, accesul limitat la servicii sociale și de sănătate, investiții sub media europeană în educație, sănătate și protecție socială.

Una din măsurile generale de implementare a drepturilor copilului, cerute de Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului, este asigurarea monitorizării atente a respectării Convenției și legislației interne și evaluarea permanentă a impactului politicilor

publice asupra bunăstării și dezvoltării copilului. La îndeplinirea acestor obiective contribuie în mod decisiv crearea unei instituții naționale a drepturilor omului pentru copii, independentă, având funcția generală de protejare și promovare a drepturilor copilului.

România nu are o instituție independentă specializată care să preia atribuțiile menționate de Comitetul ONU, de tipul Avocatul Copilului, problemele ce țin de respectarea drepturilor copilului revenind unui departament semi-specializat, care are ca responsabilitate și alte categorii (foarte numeroase) de persoane vulnerabile: familii, tineri, pensionari și persoane cu dizabilități. Deși atât societatea civilă, cât și Comitetul ONU au subliniat importanța unui Avocat al Copilului specializat, Parlamentul a respins, în 2007, 2011, 2013 și 2016, propuneri de lege ce vizau înființarea acestei instituții (ca adjunct specializat al Avocatului Poporului ori ca instituție independentă).

Înființarea Avocatului Copilului în România a reprezentat o preocupare permanentă a Organizației Salvați Copiii, concretizată, încă din 2001, prin derularea a numeroase evenimente publice pe această temă, marcate de prezența și suportul unor înalți demnitari și reprezentanți internaționali, inclusiv Avocatul Copilului din Suedia (2001 și 2007) și Comisarul privind Drepturile Omului din cadrul Consiliului Europei (2007) și exprimarea de opinii ori redactarea proiectelor de lege din 2011, 2013 și 2016.

Considerând că înființarea instituției Avocatul Copilului constituie urmarea firească a ratificării Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și expresia unei atitudini europene cu privire la respectarea fără echivoc a interesului superior al copilului, Salvați Copiii readuce în acest sens, în dezbateri publice, argumente legale și etice, adresându-se deopotrivă autorităților publice și societății civile, în vederea impulsivării acestui proces.

Gabriela Alexandrescu
Președinte Executiv



I. CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

Instituția Ombudsmanului, a Apărătorului Cetățenilor/ Poporului ori a Comisarului pentru Drepturile Omului, ca instrument juridic necontencios de garantare a legalității acțiunilor și inacțiunilor de natură administrativă, a căpătat o răspândire globală, tot mai multe țări înțelegând să introducă în sistemul juridic național această cale de soluționare a plângerilor aparținând persoanelor fizice sau juridice care pretind că drepturile lor au fost încălcate de funcționari sau autorități ale administrației publice.

Întrucât problematica protecției copiilor solicită competențe specifice pentru primirea și rezolvarea plângerilor ce vizează copiii și drepturile lor, iar ratificarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului (CDC) obligă la includerea în structura instituțională a statelor a unui mecanism de monitorizare independentă a respectării drepturilor copilului, a devenit tot mai evidentă necesitatea creării unei instituții naționale de tipul "Avocatul Copilului", dedicată drepturilor copilului.



1. OMBUDSMANUL – INSTITUȚIE FUNDAMENTALĂ PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI

Numirea primului ombudsman datează din 1809, anul reformei constituționale a Suediei. Astfel, ombudsmanul suedez (*ombudsmann* – cu sensul de împuțernicit, purtător de cuvânt al doleanțelor, plângerilor oamenilor) avea sarcina de a promova aplicarea uniformă a legilor și de a semnală inadvertențele legislative, dar și rezolvarea petițiilor prin consilierea cetățenilor și efectuarea de inspecții. Numirea de către parlament era garanția păstrării independenței totale a funcției de mediator în relațiile acestuia cu regele, guvernul sau administrația publică.

După dobândirea independenței, Finlanda a fost a doua țară care a adoptat sistemul mediatorului prin intermediul primei sale constituții din 1919. Până în 1953, doar în Suedia și Finlanda au funcționat aceste instituții caracterizate la acea vreme printr-o remarcabilă originalitate și eficiență.

În prezent, conform Institutului Internațional al Ombudsmanului¹ și Băncii Mondiale², există 133 de state în care funcționează instituția Ombudsmanului. În unele țări, aceste instituții sunt naționale, în altele lipsește instituția națională a Ombudsmanului, fiind înlocuită de mediator/apărători regionali sau municipali (în Italia sau Germania). Denumirile sunt diverse, însă toate exprimă rolul de mediere și apărare a cetățeanului:

Avocatul Poporului (România și Albania), Le Défenseur des Droits (Apărătorul Drepturilor - Franța), Defensor del Pueblo (Apărătorul Poporului - Spania), Provedor de Justiça (Garantul Justiției - Portugalia), Synigoros Tou Politi (Avocatul Cetățenilor - Grecia), Volksanwaltschaft (Ombudsman - Austria), Difensore Civico (Apărătorul Civic - Italia), Parliamentary Commissioner for Administration (Comisarul Parlamentar pentru Administrație - Marea Britanie), Nationale Ombudsman (Olanda), Mediatorul European³ (în sistemul Uniunii Europene) etc.

Popularitatea instituției ombudsmanului a crescut după cel de-al Doilea Război Mondial, când țări din Europa și Commonwealth au adoptat acest tip de instituție: Danemarca (1953), Noua Zeelandă (1962), Norvegia (1962), Marea Britanie (1967), Tanzania (1968), Israel (1971), Franța (1973), Portugalia (1975), Austria (1977), Spania și Olanda (1981).

În România, instituția Avocatului Poporului (AP)⁴, consacrată constituțional în 1991, a început să funcționeze în 1997, prin adoptarea legii sale organice, *Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului*. El este asistat de cinci adjuncți, specializați pe domenii de activitate, dintre care unul cuprinde drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor și persoanelor cu handicap.

2. PRINCIPIILE DE LA PARIS - CRITERII DE EVALUARE A INSTITUȚIILOR PENTRU DREPTURILE OMULUI

*Principiile Națiunilor Unite cu privire la statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului (Principiile de la Paris)*⁵ au fost elaborate cu scopul de a orienta procesul de înființare și buna funcționare a instituțiilor naționale destinate apărării drepturilor omului. Principiile fac referire la șase criterii pe care orice instituție de drepturile omului ar trebui să le îndeplinească:

- Mandat și competență: un mandat cuprinzător fundamentat pe normele și standardele internaționale ale drepturilor omului;
- Autonomie față de guvern;
- Independență garantată prin statut ori Constituție;
- Pluralism;
- Resurse adecvate;
- Atribuții adecvate de investigare a încălcărilor drepturilor omului.

1. The International Ombudsman Institute (IOI), website: www.theioi.org

2. Banca Mondială, Presentation on Ombudsman Institutions (pdf), 2014. siteresources.worldbank.org/PUBLICSECTORANDGOVERNANCE/Resources/285741-1233946247437/5810405-1399294268994/Ombudsman-presentation.pdf

3. Instituția Mediatorului European reprezintă una din cele mai importante contribuții ale Tratatului de la Maastricht (1992), văzută ca intermediar între cetățenii europeni și autoritățile comunitare. Posibilitatea de a sesiza Mediatorul se numără printre drepturile juridice comunitare garantate tuturor cetățenilor Uniunii, întreprinderilor și instituțiilor europene și oricărui alte persoane rezidente sau domiciliat legal într-unul din statele membre. Website: www.ombudsman.europa.eu

4. Website: www.avp.ro

5. Document adoptat de Organizația Națiunilor Unite în 20 decembrie 1993, prin Rezoluția nr. 48/134. (A/RES/48/134, la cea de-a 85-a Reuniune plenară) Weblink: www.un.org/documents/ga/res/48/a48r134.htm

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

Mandatul instituțiilor pentru drepturile omului este descris în articolul 3 al Principiilor de la Paris și cuprinde furnizarea, la cerere sau din oficiu, de opinii, recomandări, propuneri și rapoarte cu privire la orice probleme referitoare la promovarea și protecția drepturilor omului, cu referire, în special, la:

- a) reglementări legislative, administrative sau de organizare judiciară. În această privință, instituția națională examinează legislația, precum și propunerile de proiecte de lege, și face recomandările pe care le consideră necesare pentru a se asigura că aceste dispoziții sunt conforme cu principiile fundamentale ale drepturilor omului. De asemenea, recomandă adoptarea unor noi acte normative, modificarea legislației în vigoare, precum și adoptarea sau modificarea unor măsuri administrative, în cazul în care este necesar;
- b) situații de încălcare a drepturilor omului, inclusiv prin autosesizare;
- c) întocmirea de rapoarte privind situația națională în ceea ce privește drepturile omului în general, precum și cu privire la aspecte mai specifice;
- d) semnalarea către guvern a situațiilor de încălcare a drepturilor omului, propunând inițiative pentru a pune capăt unor astfel de situații.

De asemenea, aceste instituții trebuie să promoveze și să asigure armonizarea legislației naționale, a reglementărilor și practicilor cu instrumentele internaționale privind drepturile omului la care statul este parte și să încurajeze ratificarea instrumentelor mai sus menționate sau aderarea la acestea; să contribuie la elaborarea rapoartelor pe care statele trebuie să le transmită organismelor ONU ori instituțiilor regionale și, dacă este cazul, să emită propriile opinii în acest sens; să coopereze cu ONU și cu orice alte instituții regionale ori naționale din alte țări, competente în protejarea și promovarea drepturilor omului; să se asocieze eforturilor de promovare a drepturilor omului în școli, universități și cercuri profesionale și să contribuie la creșterea gradului de conștientizare publică și la combaterea tuturor formelor de discriminare.

Cu privire la componența instituțiilor pentru drepturile omului, reprezentanții acestor instituții trebuie să fie numiți prin alegere sau alt mod, respectând o procedură care asigură toate garanțiile necesare în reprezentarea pluralistă a societății civile, într-o manieră care să permită o cooperare concretă cu:

- reprezentanții organizațiilor neguvernamentale active în domeniul drepturilor omului și al eforturilor de combatere a discriminării rasiale, ai sindicatelor, organizațiilor socio-profesionale interesate, cu precădere din domeniul juridic, medical, media și din domeniul științific;
- personalități din domeniile filozofic și religios;
- reprezentanții universităților și experților calificați;
- parlamentul;
- reprezentanți ai administrației (în cazul includerii, participarea acestora va fi doar cu titlu consultativ).

În vederea asigurării independenței și funcționalității acestor instituții, ele trebuie să dispună de o infrastructură adaptată bunei desfășurări a activităților lor, și de o finanțare adecvată care să le permită să beneficieze de propriul personal și sediu, pentru a-și păstra autonomia față de Guvern, astfel încât controlul financiar să nu le afecteze independența.

Pentru asigurarea stabilității mandatului membrilor acestei instituții, fără de care nu poate exista nicio independență reală, numirea lor se face printr-un act oficial, care stabilește durata specifică a mandatului. Acest mandat poate fi reînnoit, cu condiția să se respecte principiul pluralismului componenței sale.



Principiile de la Paris și Comentariul general nr. 2 privind rolul instituțiilor independente pentru drepturile copilului (2002) al Comitetului Națiunilor Unite pentru drepturile copilului⁶

Comentariul general nr. 2 al Comitetului pentru Drepturile Copilului⁷ introduce elemente noi pentru instituțiile destinate copiilor care reflectă în mod semnificativ perspectiva drepturilor copilului (interesul

superior al copilului, dreptul la participare al copilului). De asemenea, Comitetul readuce în atenția statelor faptul că toți copiii au calitatea de cetățeni care, din cauza vârstei, nu-și pot face ascultate opiniile cu privire la probleme care-i privesc ori îi afectează în mod direct (de exemplu, copiii nu au drept de vot).

	PRINCIPIILE DE LA PARIS (PP)	COMENTARIUL GENERAL 2 (CG2)	AVOCATUL POPORULUI (AVP)	
			Principiile de la Paris	Comentariul General 2
Statutul legal și politic	Statut enunțat într-un text constituțional sau legislativ.	Statut enunțat într-un text constituțional sau legislativ. Instituția – o consecință a asumării de către state, prin ratificare, a CDC.	În acord cu PP	<i>Parțial în acord cu CG2.</i> Din cauza limitărilor în abordarea drepturilor copilului, actuala instituție nu se subscrie CDC.
Mandat	Raportare generală la instrumente internaționale privind drepturile omului	CDC și protocoalele sale trebuie incluse ca documente de referință în exercitarea mandatului său.	În acord cu PP	<i>Neconcordant cu CG2.</i> Nu menționează CDC nici în legea de înființare, nici în Regulament.
Competență	Monitorizează autoritățile publice (executive, legislative, judiciare și alte structuri)	Monitorizează toate instituțiile publice ori private relevante.	În acord cu PP	<i>Parțial în acord cu CG2.</i> Instituțiile private se află în atenția AP exclusiv cu privire la locurile de detenție.
Procesul de înființare	Numirea membrilor instituției – rezultatul unui act oficial	Consultativ, incluziv și transparent. Sprijinit la cel mai înalt nivel guvernamental. Participare a tuturor structurilor relevante ale statului, parlamentului și societății civile.	În acord cu PP	<i>În dezacord cu CG2:</i> proces controlat politic, fără consultare publică, neincluziv și cu excluderea societății civile. <i>În acord cu CG2</i> doar cu privire la sprijinul guvernamental, participarea parlamentului și transparența numirii AP.
Componență	Reprezentare pluralistă a actorilor sociali, inclusiv societatea civilă	Reprezentare pluralistă a societății civile. Includere a organizațiilor conduse de copii ori tineri.	Neconcordant cu PP.	<i>Neconcordant cu CG2.</i> Societate civilă și organizațiile copiilor ori tinerilor nereprezentate în activitatea AP.
Mecanismul plângerilor individuale	Opțional	Obligatoriu	Mecanism funcțional	<i>În acord cu CG2</i>
Accesibilitate și informare	Comunică public direct sau prin intermediul unui organ de comunicare	Accesibil geografic și fizic tuturor copiilor. Abordare proactivă, în special pentru cei mai vulnerabili și dezavantajați copii. Obligația de a promova opiniile copiilor. Implicare directă a copiilor prin organe consultative. Strategii de comunicare imaginative. Programe de consultare adecvate.	Comunică direct	<i>Neconcordant cu CG2:</i> accesibilitate parțială, abordare proactivă preponderent pe cazuri individuale, nu promovează opiniile copiilor; nu implică/consultă copiii în activitatea sa, limitări strategice.
Activități	Promovează și monitorizează drepturile omului	Promovarea vizibilității problematicei copiilor și a principiului interesului lor superior. Asigurarea exprimării și ascultării opiniilor copiilor. Promovarea drepturilor copilului și a corectei lor înțelegeri. Acces la copiii aflați în îngrijire ori detenție.	În acord cu PP	<i>Parțial în acord cu CG2.</i> Nu promovează luarea în considerare de către autorități a opiniilor copiilor și interesului lor superior. Monitorizează locurile de detenție în care se află copii.

6. Tabelul de mai jos utilizează comparația prezentată în raportul UNICEF, *Championing Children's Rights - A global study of independent human rights institutions for children – summary report*, 2012, pag. 9, la care a fost adăugată poziția Avocatului Poporului în raport cu aceste două documente internaționale.

7. Committee on the Rights of the Child, *The Role of Independent National Human Rights Institutions in the Protection and Promotion of the Rights of the Child, General Comment No. 2*, UN Doc. CRC/GC/2002/2 (Oct. 4, 2002). <https://goo.gl/6Gz3B8>

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

3. INSTITUȚIA AVOCATUL COPILULUI – CONSECINȚA FIREASCĂ A RATIFICĂRII CONVENȚIEI ONU CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989, a fost acceptată universal⁸ și integrată în legislațiile naționale ale țărilor care au ratificat-o într-un ritm mult mai rapid decât alte instrumente internaționale. Aceasta a permis transformarea viziunii asupra copilului, de la beneficiarul pasiv al acțiunilor adultului la cea de subiect activ cu drepturi garantate prin lege, și a pus suplimentar în sarcina statelor semnatare responsabilitatea supravegherii respectării drepturilor copilului, inclusiv în relația acestuia cu administrația publică.

Cu toate acestea, la aproape trei decenii de la ratificarea ei, copiii se confruntă în continuare cu accesul limitat la sistemul de educație, sănătate, protecție socială și justiție, cu atitudinea adulților de excludere a lor din procesul de luare de decizii, cu complexitatea birocratică a instituțiilor cu care vin în contact, cu posibilitățile reduse în exprimarea opiniilor lor, cu controlul cvasipermanent al adulților din contextele lor de viață (familie, școală, comunitate), inclusiv cu faptul că este foarte dificil pentru copii să devină o voce publică. Aceste aspecte determină menținerea vulnerabilității copiilor în fața încălcării sau nesocotirii drepturilor lor și, din acest motiv, a fost unanim susținută și promovată necesitatea unor măsuri speciale de apărare a drepturilor lor. Una dintre măsuri constă în crearea unui mecanism independent de protecție a drepturilor copilului. În acest sens, Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului (CoDC) a menționat, în CG2, nevoia ca fiecare stat să creeze o instituție națională a drepturilor omului (INDO) pentru copii – denumită Ombudsman/Ombudsperson sau Comisar – pentru a monitoriza conformitatea acțiunilor și deciziilor autorităților cu CDC și, de asemenea, progresele realizate în implementarea acesteia:

”7. Comitetul consideră că fiecare Stat are nevoie de o instituție națională de apărare a drepturilor omului investită cu responsabilitatea promovării și protecției drepturilor copilului. Principala sa preocupare este ca această instituție – indiferent de forma sa – să aibă capacitatea de a supraveghea, a promova și a proteja drepturile copilului în mod independent și cu eficiență. Este esențial ca promovarea și protecția drepturilor copilului să capete un loc central în societate și ca instituțiile pentru drepturile omului dintr-o țară să colaboreze în mod strâns pentru acest scop.”

Conținutul articolului 12 din CDC, care prevede dreptul copilului de a-și exprima liber opinia în orice problemă sau procedură care-l privește și, corelativ, dreptul de a fi ascultat de către autoritățile judiciare și administrative, a condus la includerea repetată în comentariile adresate statelor de către Comitet a cererii de creare a unor mecanisme de monitorizare independente care pot primi și examina plângerile depuse de copii. Exercițarea dreptului la opinie și ascultare depinde în mare măsură de existența acestei instituții. Independența și imparțialitatea ei asigură, de fapt, eliminarea oricăror bariere birocratice sau de control între copil și Avocatul Copilului, astfel încât face posibilă comunicarea directă, fără intermediari.⁹ În acest mod, Avocatul Copilului reprezintă, în raport cu autoritățile publice, interesele tuturor copiilor, indiferent de sex, vârstă, naționalitate, origine socială și limbă.

8. Cu excepția Statelor Unite ale Americii, țare care a semnat Convenția, în 1995, fără să procedeze la ratificare, suspendând astfel caracterul ei obligatoriu. Ultimul stat care a ratificat Convenția este Somalia (1 octombrie 2015).

9. *Human Rights Commissions and Ombudsman Offices: National Experiences: National Experiences throughout the World*, pag. 150, Kluwer Law International, 2000.



4. AVOCATUL COPILULUI - REPREZENTANT AL INTERESELOR COPIILOR ȘI APĂRĂTOR AL DREPTURILOR LOR

Conceptul de Avocat al Copilului (folosim această denumire pentru păstrarea referinței la viitoarea instituție din România ori viitorul adjunct al Avocatului Poporului) a fost inițial dezvoltat în țările scandinave, pe modelul Ombudsmanului general. **Salvați Copiii Suedia** a promovat în mod activ această idee pe care a asociat-o cu Anul Internațional al Copilului în 1979. În Europa, prima instituție de acest tip a fost creată de un guvern, printr-o lege națională adoptată de Parlament, și și-a început activitatea în **Norvegia**, în anul 1981, urmată de Austria în 1989 și de Suedia în 1993.

Avocatul Copilului este numit public, de către parlament ori guvern, pentru a reprezenta interesele copiilor și pentru a apăra drepturile lor la nivel național, într-o anumită țară. În activitatea sa, instituția își fundamentează deciziile ori intervențiile pe principiile CDC și prevederile legislației naționale privind promovarea și protecția drepturilor copilului. El prezintă periodic parlamentului și guvernului propuneri legislative și conlucrează cu autoritățile publice, centrale și locale pentru găsirea de soluții în situațiile de încălcare a drepturilor copilului.

Conform celor mai recente informații, în prezent, **există astfel de instituții în peste 40 de state**. Cele mai multe dintre acestea funcționează la nivel național ca instituții de sine stătătoare. Totuși, în unele țări, ele au mandate limitate la o singură provincie sau la un singur oraș. Acesta este cazul Italiei, Bosniei-Herțegovina și al Rusiei. Alte țări au Comisii Naționale pentru Drepturile Omului sau un ombudsman național cu un

mandat general privind drepturile omului, cu birouri, filiale sau departamente concentrate pe promovarea drepturilor copilului. Acest tip de organizare instituțională poate fi avută în vedere, cu condiția specializării lor pe drepturile copilului, fără includerea altor categorii de beneficiari, situație care ar genera confuzie și o asociere redusă cu cauza copiilor.

Avocatul Copilului poate fi numit și *comisar pentru copii sau apărător al (drepturilor) copiilor*. UNICEF și CoDC au introdus conceptul de instituții independente pentru protecția drepturilor copilului. Acesta a fost gândit ca un termen generic, care permite diferite organizări instituționale. În mod normal, Avocatul Copilului are un birou sau un secretariat care îl sprijină, iar pentru a lucra eficient, el trebuie să primească un mandat care este stabilit printr-o lege națională. În limbaj obișnuit, termenul de Avocat al Copilului nu se referă doar la persoana numită în acea funcție, ci și la biroul ombudsmanului.

În România, Avocatul Poporului îndeplinește și rolul specific al acestei instituții. Cu prilejul revizuirii legislației privind activitatea Avocatului Poporului, s-a modificat structura instituției, prin adăugarea adjunctilor specializați pe domenii de activitate. Unul dintre aceștia răspunde de drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor și persoanelor cu handicap. Considerăm că Avocatul Copilului în România ar trebui să fie un organism independent care să asigure monitorizarea și respectarea în practică a interesului superior al copilului, fiind și purtătorul de cuvânt al copiilor și tinerilor.

5. INSTITUȚIE DE SINE-STĂTĂTOARE SAU DEPARTAMENT INTEGRAT ÎNTR-O INSTITUȚIE PENTRU APĂRAREA DREPTURILE OMULUI?

De-a lungul anilor, au apărut două tipuri organizaționale: instituții de sine-stătătoare care se ocupă exclusiv de problemele copiilor sau departamente care sunt integrate sau atașate la instituția națională a Ombudsmanului/Comisarului sau la Comisiile Naționale pentru Drepturile Omului. Există avantaje și dezavantaje în cazul ambelor variante.

O instituție de sine-stătătoare se poate concentra pe activitatea sa specifică și are mai multă vizibilitate pentru opinia publică, în special pentru copii, dar există riscul de a fi percepută ca actor social aflat în continuă opoziție față de structurile administrative prin deciziile, anchetele și cererile sale, deoarece, în majoritatea statelor, încă subsistă o slabă înțelegere și acceptare

a primordialității intereselor copiilor față de cele ale adultului. Totodată, respectarea drepturilor copilului solicită luarea în considerare și a altor tipuri de contexte în care persoane sau instituții exercită o formă de autoritate asupra copiilor (familie, instituții private).

Pe de altă parte, **un departament** în cadrul ombudsmanului național reprezintă o formulă de integrare a drepturilor copilului în domeniul vast al drepturilor omului, ceea ce conferă o anumită flexibilitate în rezolvarea plângerilor care privesc deopotrivă copii și părinți, dar poate duce la ignorarea specificității drepturilor copilului față de alte aspecte sociale, la un grad de accesibilitate mai redus pentru copii și la pierderea reprezentativității persoanei ombudsmanului în rândul copiilor.

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

6. CE ROL ÎNDEPLINEȘTE AVOCATUL COPILULUI?

Principalul rol al Avocatului Copilului constă în aducerea în mod constant a drepturilor copilului în atenția publicului larg și a guvernului. Acesta trebuie să susțină acordarea unei mai mari atenții implementării drepturilor copilului în toate situațiile relevante și la toate nivelurile societății, în deplin acord cu *Principiile de la Paris*¹⁰ și *Comentariul general nr. 2 al CoDC*. Sarcini esențiale reprezintă consultarea periodică a copiilor, participarea la dezbateri publice care au ca subiect copiii și situația lor și influențarea, în spiritul principiilor CDC, a opiniei publice și a factorilor decizionali în chestiuni importante privind protecția copiilor și tinerilor.

Avocatul Copilului nu are capacitatea de a adopta legi, de a implementa politici sau de a da sancțiuni atunci când drepturile copilului sunt încălcate și nu îi este permis, de regulă, să intervină în cazuri particulare pentru care o procedură judiciară se desfășoară. Acesta poate propune în mod liber – pe baza experienței relevante – noi legi sau amendarea legilor existente. Poate contribui cu idei la dezvoltarea și implementarea politicilor și la înființarea de servicii pentru copii, important fiind rolul său de a atrage atenția guvernelor și autorităților locale asupra situației vulnerabile a copiilor într-o societate dominată de adulți și interesele lor, cât și asupra obligațiilor stabilite de CDC.

Toate acțiunile instituției dedicate copiilor trebuie să se raporteze la informațiile actuale despre situația copiilor, inclusiv la informațiile colectate în mod direct de la copii și tineri. În activitatea sa de soluționare a petițiilor sau ca urmare a autosesizării, Avocatul Copilului, de regulă, emite **recomandări** către instituțiile publice, desfășoară **anchete proprii**, **sesizează** alte autorități sau întocmește **rapoarte speciale privind drepturile copilului**. De asemenea, are obligația, ca și Mediatorul European și ombudsmanii naționali, de a întocmi **rapoarte anuale** pe care le prezintă organismelor parlamentare.

Chiar și în țările cu un sistem de protecție adecvat și în care există înțelegere și respect pentru drepturile copilului este recunoscută necesitatea unei structuri independente și de sine stătătoare pentru realizarea monitorizării obiective a tuturor aspectelor societății din perspectiva drepturilor și intereselor copiilor. Argumente în favoarea acestei instituții sunt următoarele:

- Copiii reprezintă un grup vulnerabil și sunt necesare măsuri speciale pentru promovarea și protecția drepturilor lor;
- Autoritățile au obligația de a monitoriza implementarea CDC și de a facilita întocmirea periodică de rapoarte cu privire la situația copiilor;
- Interesele copiilor trebuie recunoscute și luate în considerare cu prioritate prin legi și politici publice adecvate;
- Copiii au nevoie să se adreseze unei instituții independente și specializate spre care să-și îndrepte opiniile sau plângerile cu privire la problemele cu care se confruntă și care să asigure respectarea poziției lor în societate;
- Avocatul Copilului poate acționa ca purtător de cuvânt al copiilor și apărător necondiționat politic al drepturilor lor la toate nivelurile societății.

De fapt, numai prin intermediul unei astfel de instituții, cu un mandat bine individualizat, caracterizat prin independență de exprimare și decizie și făcând dovada integrității sale, aspecte ce nu trebuie contestate de nimeni, devine posibilă recunoașterea generală a statutului și importanței speciale de care trebuie să se bucure copiii în orice societate. Evident, înființarea acestei instituții nu garantează faptul că drepturile copilului vor fi în mod efectiv protejate, însă permite transmiterea unui semnal semnificativ și clar că parlamentul și guvernul acordă suficientă importanță drepturilor copilului.

10. Vezi capitolul "Principiile de la Paris - criterii de evaluare a instituțiilor pentru drepturile omului", la pagina 12.



7. CE CARACTERISTICI TREBUIE SĂ ÎNTRUNEASCĂ AVOCATUL COPILULUI?

Țările lumii au ales modalități variate pentru a organiza un birou al Avocatului Copilului, în concor-

danță cu sistemele lor politice și juridice. Totuși, toate au anumite caracteristici comune. Acestea includ:

7.1. Independența față de guvern, sistemul judiciar și de societatea civilă. Avocatul Copilului trebuie să acționeze independent, fără presiuni politice sau cenzură, în cadrul mandatului stabilit, acesta fiind singurul termen de referință în determinarea succesului ori eșecului acestei instituții.

Avocatul Copilului, ca instituție separată sau ca departament al unei instituții naționale privind drepturile omului, trebuie să fie complet independent și liber să-și urmeze mandatul fără riscul de a i se face imputări sau de a-și pierde funcția. Acestea sunt prevăzute în mod corespunzător, dacă există o bază legală adoptată de către legislativul național (Parlament). Suplimentar, Avocatul Copilului trebuie numit de către parlament sau de către guvern, fără ca acesta să fie privit ca parte a structurii guvernamentale. De asemenea, este recomandabil ca instituția să fie localizată, atât din punct de vedere administrativ, cât și fizic, în exteriorul administrației de stat. O astfel de bază legală ar servi drept garanție că Avocatul Copilului este mai presus de partizanate politice și că îi este asigurată o funcționare permanentă, fără suspendarea ori încetarea existenței acestei instituții.

Atâta timp cât instituția funcționează în limitele mandatului său, nu sunt necesare eforturi din partea guvernului de a da instrucțiuni sau de a influența într-un alt mod activitatea acestuia.

Independența nu este rezultatul mandatului său legal, ea devine reală cu precădere dacă îi sunt asigurate resursele necesare și o conducere nepolitizată și stabilită prin organizarea unui concurs în condiții de totală transparență. Este nevoie de integritate absolută și de abilități diplomatice din partea instituției și a personalului acestei instituții. Mai presus de orice, este necesară capacitatea instituției de a-și baza deciziile întotdeauna pe informații juridice și profesionale solide, susținute de cercetări și de dovezi științifice. Independența nu este deloc utilă dacă nimeni nu ascultă sau nu ia în serios comentariile ori recomandările Avocatului Copilului.

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

7.2. Drepturile copilului - prioritate și preocupare exclusivă. Copiilor nu le va fi acordată recunoașterea și vizibilitatea la care au dreptul în lipsa acestei instituții de acest tip dedicată exclusiv cauzei drepturilor copilului. Avocatul Copilului trebuie să fie bine cunoscut de către opinia publică și să fie perceput ca un avocat al tuturor copiilor, indiferent de cetățenie sau de statutul lor.

Promovarea și respectarea principiului interesului superior al copilului este un obiectiv esențial al acestei instituții. De aceea, în virtutea mandatului său, Avocatul Copilului trebuie să fie atent la posibilele încălcări ale drepturilor copilului. În unele țări, această instituție poate primi și se poate ocupa de plângeri individuale. În toate țările, Avocatul Copilului trebuie să fie gata să vorbească în numele grupurilor de copii ale căror drepturi au fost neglijate sau încălcate.

CoDC recomandă ca instituția să poată primi plângeri și petiții individuale și să facă investigații. Deși tratarea cazurilor individuale ar putea necesita resurse umane și financiare mari, orice instituție de acest tip trebuie să ia în considerare această sarcină, acționând

direct sau cerând imperativ autorităților publice și altor structuri responsabile preluarea cazurilor care prezintă similitudini în abordarea și rezolvarea lor. Plângerile individuale ar putea fi folosite pentru a forma baza pentru mai multe inițiative principale sau generale, care să facă sugestii pentru amendarea legislației sau alte măsuri care să fie luate pentru a evita încălcări ale drepturilor copilului.

Fie că se poate ocupa de plângeri individuale sau nu, este important ca instituția să supra-vegheze în mod constant pe cei care ar putea încălca drepturile copilului și să aducă aceste informații în atenția părților responsabile la nivel guvernamental, precum și a publicului larg.

7.3. Mandat și atribuții clare. Acestea sunt acordate prin lege adoptată de către parlament.

Dacă parlamentul stabilește un mandat clar care-i asigură independența și o procedură de numire transparentă, este foarte probabil să i se acorde cea mai înaltă recunoaștere a statutului și a importanței sarcinilor pe care le are. Dacă se dorește ca Avocatul Copilului să aibă un real impact într-o țară, instituția trebuie să aibă un sprijin larg din partea tuturor structurilor guvernamentale și a celor juridice, acordându-i-se legitimitatea necesară.

În unele țări care sunt state federale sau care sunt formate din provincii sau regiuni independente, au

fost înființate astfel de instituții care nu acoperă întreaga țară. Acesta este, de exemplu, cazul Belgiei, unde există instituții separate în partea Valonă și în cea Flamandă, sau în Marea Britanie, unde există instituții separate ale ombudsmanului copiilor în Irlanda de Nord, Scoția și Țara Galilor.

Totuși, trebuie reținut că, în conformitate cu CDC, Statele Părți (guvernele naționale) sunt răspunzătoare de toți copiii aflați sub jurisdicția lor. Aceasta face ca drepturile copilului într-o țară să fie o responsabilitate națională care necesită mecanisme de monitorizare la nivel național.



7.4. Asigurarea resurselor necesare, astfel încât Avocatul Copilului să-și poată îndeplini mandatul.

Pentru a funcționa corespunzător, Avocatul Copilului are nevoie de personal cu calificare relevantă și de alte resurse. Finanțarea trebuie să fie suficientă și să provină din surse constante, în mod predictibil. Activitățile de informare sunt costisitoare și de aceea instituția trebuie să

dispună de resursele necesare pentru a produce și disemina eficient diferite inițiative. Nu ar trebui să apară niciun risc legat de încetarea finanțării, dacă reprezentanții ei ar exprima critici la adresa guvernului sau a altor instituții.

7.5. Transparență și acces la informații.

Instituția Avocatul Copilului trebuie să funcționeze cu cea mai mare transparență posibilă, dar are nevoie și de acces la toate informațiile relevante.

Instituția Avocatului Copilului trebuie să dea dovadă de transparență totală în funcționarea sa, precum și în procedurile de numire a sa. Procesul de înființare a unei astfel de instituții și numirea ombudsmanului trebuie, de asemenea,

să fie transparentă pentru opinia publică. El trebuie să aibă acces la informații relevante pentru îndeplinirea mandatului său și nu trebuie împiedicat în niciun mod să facă investigații privind probleme care i-au fost supuse atenției.

7.6. Responsabilitate. Avocatul Copilului trebuie să pregătească un raport periodic pentru cei care l-au numit, precum și pentru opinia publică și copii.

Instituția trebuie să răspundă în fața parlamentului și/sau a guvernului și, în mod normal, trebuie să i se ceară să prezinte un raport anual privind activitățile și realizările instituției. Raportul trebuie să fie disponibil în mod public și într-o

formă în care poate fi înțeles de copii. Aceste aspecte sunt importante pentru a demonstra că instituția își exercită atribuțiile într-un mod care servește copiilor. Cei față de care instituția trebuie să răspundă în final sunt copiii.

7.7. Accesibilitate pentru copii. Avocatul Copilului trebuie să fie ușor accesibil pentru toți copiii și tinerii din țară, prin diferite canale.

Comunicarea cu copiii este definitorie pentru mandatul său și trebuie să includă și registrul informal. În primul rând, este important să existe canale de informare a copiilor despre drepturile

copilului, precum și privind existența și funcțiile instituției. În al doilea rând, este important ca Avocatul Copilului să primească informații de la copii despre situația lor și despre factorii care

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

influențează situația și drepturile lor. În același timp, trebuie să fie deschise canale și mecanisme bine stabilite pentru ca Avocatul Copilului să fie informat de către copii despre încălcarea drepturilor lor sau despre situații care nu sunt compatibile cu drepturile stabilite în CDC. Copiii ale căror drepturi au fost încălcate trebuie să poată informa instituția. Plângerile pot fi soluționate individual sau se pot redacta rapoarte pentru mai multe intervenții importante din partea instituției.

Una din recomandările des formulate este crearea unui website, destinat copiilor, pe cel puțin trei categorii de vârstă, sau a unei aplicații mobile. Mediul virtual a devenit canalul de comunicare preferat al copiilor și tinerilor, avantajele fiind ușor de presupus. Avocatul Copilului trebuie să se asigure că utilizarea instrumentelor online de către copii se face în deplină siguranță.

7.8. Comportament colaborativ. Pentru a avea impact, Avocatul Copilului trebuie să colaboreze cu toți ceilalți actori din societate care susțin drepturile copilului, din cadrul guvernului sau al societății civile.

Chiar dacă funcționează ca o instituție independentă, nu înseamnă că Avocatul Copilului trebuie să acționeze izolat. Acesta trebuie să mențină contacte apropiate cu o mulțime de alte instituții interesate în ceea ce privește drepturile copilului (guvernul, societatea civilă, sindicatele, organizațiile profesionale, mass-media, universitățile și, în mod special, cu copiii). În al doilea rând, pentru a-și îndeplini mandatul, instituția trebuie să stabilească o bază de informare cât mai largă posibil privind condițiile de viață ale copiilor. În al treilea rând, colaborarea cu alte instituții este necesară pentru a crea alianțe puternice care să asigure cunoașterea pe scară largă și respectarea drepturilor copilului.

Stabilirea unui dialog constructiv cu Guvernul, la toate nivelurile, ar deschide canale pentru ca Avocatul Copilului să poată contribui cu sugestii și să poată influența acordarea unei mai mari importanțe drepturilor copilului. În mod normal, această instituție nu face parte din administrația guvernamentală, dar trebuie să aibă acces la informații relevante deținute de guvern, atunci când sunt necesare. Dacă este inclusă în mandatul oficial al instituției, o sarcină importantă pentru acesta ar fi să

stabilească mecanisme bine puse la punct pentru a contribui și a face comentarii în cazul revizuirilor legislative și al elaborării de politici.

În ceea ce privește parteneriatele sau alianțele cu ONG-uri (de la ONG-uri internaționale sau naționale, până la grupuri care activează la nivel local) care lucrează pentru și cu copii, acestea trebuie să-și propună acordarea unei mai mari atenții situației copiilor din țara respectivă, prin măsuri și politici adecvate și o legislație care să asigure drepturile și interesele copiilor în domenii în care interesele copiilor sunt neglijate.

O altă arie în care Avocatul Copilului și ONG-urile ar putea lucra împreună este colectarea de informații privind implementarea CDC, pentru a fi prezentate CoDC, atunci când transmit rapoarte suplimentare comune sau individuale. În fiecare caz, coordonarea acestor contribuții va genera un mai mare impact asupra Comitetului.



8. CARE SUNT FUNCȚIILE SOCIALE ALE INSTITUȚIEI?

Deși nu are un rol formal în implementarea CDC, poziția *sui generis* a Avocatului Copilului, ca mediator social, face ca acesta să aibă sarcina importantă de a reaminti în mod constant parlamentului, guvernului și altor autorități despre responsabilitatea lor de a

mări gradul de conștientizare a publicului larg în ceea ce privește implementarea și monitorizarea CDC și colaborarea cu parteneri relevanți în acest sens. Funcțiile sociale ale instituției creează roluri speciale și unice pentru aceasta, precum și metode de lucru speciale.

8.1. Se pronunță în calitate de apărător al copiilor și al drepturilor copilului.

În cele mai multe cazuri, calitatea de apărător al drepturilor copiilor va constitui cea mai importantă parte a activității instituției. Sarcina sa prioritară este să reprezinte exclusiv interesele copiilor și tinerilor. Avocatul Copilului se poate pronunța public sau se poate adresa guvernului sau reprezentanților societății civile în mod direct și privat. O importantă provocare pentru Avocatul Copilului este să găsească cele mai potrivite și mai eficiente moduri de a-și juca rolul, în funcție de natura problemelor, precum și de situația sistemului juridic și a celui politic din țara respectivă.

Pentru a fi ascultat și pentru ca sugestiile sale să fie urmate, este important ca Avocatul Copilului să vorbească clar și convingător. Acesta trebuie să dovedească faptul că singura preocupare a sa sunt copiii și să dea dovadă de o deosebită integritate în numele copiilor. Instituția poate cere să se acorde o mai mare atenție intereselor copiilor atunci când sunt formulate legi și politici și poate ajuta pentru creșterea vizibilității cauzei copiilor la nivelul publicului larg. Instituția poate ajuta și la creșterea gradului de conștientizare al societății privind drepturile copilului.

8.2. Primește informații și plângeri privind încălcarea drepturilor copilului.

Un rol special pe care instituția îl poate avea este acela de a primi plângeri de la copii despre neglijarea sau încălcarea drepturilor lor. În majoritatea exemplurilor, Avocatul Copilului are mandatul oficial de a primi plângeri individuale și de a le soluționa prin canale relevante. În unele țări, acesta nu are acest drept, dar poate primi informații de la copii, sfătuindu-i să adreseze plângerea la organul competent pentru a fi ajutați. Când se acumulează mai multe plângeri de la copii, acestea pot servi drept bază pentru inițiativele sale de a propune modificări ale legislației sau ale politicilor care nu susțin copiii sau încalcă drepturile lor.

Din 2011, CoDC este mandatat să primească plângeri individuale de la copii sau grupuri de copii, conform celui de-al treilea Protocol facultativ la Convenția ONU privind drepturile copilului,¹¹ care a stabilit **o procedură de comunicare**, protejând în mod expres dreptul copiilor la o cale de recurs în caz de încălcare a drepturilor lor.

11. Consiliul Drepturilor Omului al Organizației Națiunilor Unite de la Geneva a adoptat în 17 iunie 2011 al treilea Protocol facultativ la Convenția ONU privind drepturile copilului. România a semnat Protocolul în 13 Jun 2012, urmând ca Parlamentul României să-l ratifice. Vezi situația ratificărilor la linkul <https://goo.gl/KZAoHT>.

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

8.3. Acționează ca „watchdog” și propune abordări echitabile pentru copiii vulnerabili.

Uneori nu este suficient să fii doar un apărător al copiilor. Un „**watchdog**” este necesar – cineva care poate monitoriza în mod serios dacă guvernul sau alte instituții nu fac ceea ce ar trebui să facă pentru copii și pentru drepturile lor. Acest rol este probabil cel mai adesea asociat cu Avocatul Copilului

O parte deosebit de importantă a rolului de „watchdog” este de a monitoriza implementarea drepturilor copilului la toate nivelurile, în țară, prin colectarea de informații relevante și credibile. În mod special, instituția trebuie să urmărească situația copiilor care ar putea fi uitați – copii afectați de migrație, copii în risc de sărăcie sau excluziune socială, copii care aparțin minorităților sau altor grupuri care ar putea fi discriminate.

Fiind numit de către parlament sau guvern, Avocatul Copilului se află în poziția unică de a monitoriza îndeaproape situația copiilor din țara sa. Monitorizarea trebuie să fie urmată

de observații care să fie larg cunoscute. Dacă acestea conțin critici la adresa guvernului sau a altor instituții, uneori, va fi nevoie de un mare curaj pentru a face acest lucru. Și aceasta cere un mare grad de integritate și perseverență din partea persoanei care deține această funcție.

În câteva state (Irlanda, Australia, Canada), ombudsmanii pentru copii investighează, la sesizare sau din proprie inițiativă, în anumite situații speciale, cazuri de deces ale copiilor și întocmesc rapoarte speciale, așa-numitele *Child Death Review*.¹² Acest lucru se realizează prin stabilirea unor mecanisme de verificare a circumstanțelor în care s-au produs decesele, pentru a stabili dacă ele au avut drept cauză violența, neglijarea, neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a obligațiilor profesionale ori adoptarea de măsuri de către autorități în detrimentul vieții și supraviețuirii copiilor. Informațiile colectate îi permit ombudsmanului să formuleze recomandări pentru a evita în viitor decesele care pot fi prevenite.

Poziția vulnerabilă a copiilor – considerent global

- Copiii se află într-o situație de vulnerabilitate atunci când este vorba despre reclamarea drepturilor lor, întrucât nu dispun de posibilitatea de a produce schimbări prin vot sau de a influența direct modul în care autoritățile își exercită puterea de decizie politică sau economică.
- Puține țări concretizează, prin acțiuni și servicii adecvate, recunoașterea formală a drepturilor copilului. Acest lucru ar contribui la protecția copiilor împotriva violării drepturilor lor și ar reduce pericolul ca înseși autoritățile să permită sau să încurajeze nerespectarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.
- Imaginea tradițională a copilului ca proprietate a părinților persistă în multe societăți, iar imixtiunea autorităților în favoarea copiilor e resimțită ca o amenințare a drepturilor părintești. Ideea conform căreia copiii au propriile drepturi sau interese diferite de cele ale părinților este greu acceptată, inclusiv în țările democratice și dezvoltate din punct de vedere economic.
- Structurile legale sau sociale care permit recunoașterea separată și respectarea drepturilor copilului nu există încă în multe țări. Deseori, responsabilitatea privind promovarea și respectarea drepturilor copilului este împărțită între mai multe ministere și departamente, iar comunicarea între aceste instituții fie lipsește, fie este ineficientă, având ca rezultat eșecul în dezvoltarea integrată a serviciilor destinate copiilor sau absența unei evaluări reale a impactului lor asupra vieții copiilor.¹³

12. Pentru exemplificare, vezi rapoartele Ombudsmanului pentru copii din Irlanda: www.oco.ie/policy/areas-of-work/child-death-review/

13. Hodgkin R. and Newell P., *Effective Government Structure for Children: Report of a Gulbenkian Foundation Enquiry*. London: Calouste Gulbenkian Foundation, 1996.



8.4. Influențează legile și politicile publice.

Implementarea efectivă a CDC depinde de legile naționale corespunzătoare, care reflectă principiile și regulile stabilite prin acestea. Multe țări nu aveau o astfel de legislație înainte de ratificarea CDC, iar obligația lor este de a se asigura că politicile au ca scop implementarea optimă a prevederilor CDC. După examinarea de către CoDC, guvernele trebuie să urmeze recomandările acestuia.

Avocatul Copilului poate avea o contribuție importantă, stabilind un dialog cu guvernul și cu legislativul pentru a le reaminti de obligațiile lor de a implementa activ CDC, contribuind atunci când revizuirea legilor este necesară. Acesta

poate urmări cu atenție noua legislație propusă și poate face comentarii dacă nu este compatibilă cu CDC sau dacă neglijează interesele copiilor. O altă sarcină pe care mulți reprezentanți ai acestor instituții și-o asumă este aceea de a face investigații și de a pregăti rapoarte privind aspecte ale politicilor publice sau ale practicilor care afectează copiii. Aceste rapoarte pot conține recomandări explícite referitoare la amendamente sau pot prezenta idei noi.

Dacă aceste abordări nu funcționează, Avocatul Copilului are obligația să ridice aceste probleme în mod public.

8.5. Centralizează informațiile relevante privind situația copiilor.

În cele mai multe țări, lipsesc informațiile relevante și credibile despre situația actuală a copiilor. Institutede naționale de statistică colectează numeroase date legate de situația economică și socială a țării, dar foarte des ignoră colectarea de date sau analiza datelor care îi pot informa în mod corespunzător pe cei care elaborează politici, legislativul sau publicul despre modul în care trăiesc copiii din acea țară. CoDC cere în mod activ astfel de informații, care servesc drept instrument pentru a evalua dacă CDC este implementată corespunzător.

Nu se poate cere ca Avocatul Copilului să aibă competența necesară sau capacitatea de a colecta date la scară largă. Totuși, acesta poate susține un scop important, făcând presiuni asupra birourilor statistice și cercetătorilor să înceapă să colecteze și să analizeze date relevante. În cele mai multe țări, principala problemă nu este lipsa de date, ci mai degrabă faptul că acestea sunt inconsistente și nu sunt analizate de diferite instituții guvernamentale și ONG-uri. Avocatul Copilului poate colecta datele disponibile, oferindu-le spre consultare publicului larg.

8.6. Informează periodic publicul și este un apărător activ al drepturilor copilului.

În multe țări, gradul general de conștientizare privind drepturile copilului este scăzut. Există și opinii conform cărora copiii nu ar trebui să aibă propriile lor drepturi. Prin urmare, Avocatul Copilului are o sarcină importantă și se confruntă cu o provocare în informarea publicului larg despre CDC și ce înseamnă aceasta în mod practic la toate nivelurile societății. Această

sarcină include și informarea publicului despre observațiile CoDC, în special când acestea necesită amendarea legislației, a politicilor sau a practicilor care sunt incompatibile cu CDC.

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

8.7. Este un partener important de dialog pentru copii.

În cele mai multe țări există puține canale sau niciunul prin care copiii să-și poată exprima opiniile și preocupările către publicul larg sau către guvern. Avocatul Copilului poate servi ca partener de dialog pentru copii, ca o persoană cu care copiii pot lua legătura fără prea multe dificultăți și fără riscul unor repercusiuni. În multe țări, accesul la o linie telefonică gratuită, poștă sau email ajută. Totuși, în majoritatea țărilor, contactul personal cu Avocatul Copilului sau cu o altă persoană care lucrează în cadrul instituției este probabil calea cea mai realistă și eficientă de a stabili contactul. Instituția trebuie să fie vizibilă și în afara capitalei și să acționeze pentru toți copiii din țara respectivă. Acesta poate organiza întâlniri periodice

cu copiii aflați în alte zone sau orașe.

Inițiativele pe care Avocatul Copilului trebuie să le promoveze pentru a facilita dialogul cu copiii ar putea include, de exemplu: linii telefonice la care copiii pot suna gratuit pentru a vorbi despre ideile și preocupările lor; website destinat copiilor și comunicări online directe cu copiii (Skype, Facebook, chat-uri etc.); întâlniri cu copiii în comunitățile în care trăiesc; forumuri naționale sau întâlniri la care copiii sunt invitați să discute sau să ridice probleme de interes național; grupuri consultative ale copiilor prin care instituția poate testa anumite idei sau îi poate consulta privind politicile; audieri ale copiilor; redactarea de materiale adecvate vârstei copiilor.

8.8. Încurajează și facilitează participarea copiilor.

În cele mai multe țări nu există tradiții puternice legate de implicarea copiilor în procesele democratice sau participarea lor la luarea deciziilor în cadrul comunităților lor. Avocatul Copilului poate facilita participarea copiilor prin crearea condițiilor în care copiii să-și poată exprima opiniile. Având un dialog cu copiii, el va ști care sunt problemele care preocupă grupuri largi de copii și îi va putea ajuta, aducând în centrul atenției aceste probleme. Ascultarea opiniei copiilor, implicarea lor în procesul de luare de decizii sau de formulare a punctelor de vedere

și în activitățile practice ale instituției contribuie hotărâtor la eficiența activității acestei instituții.

Pentru a fi credibil atunci când vorbește în numele copiilor, Avocatul Copilului trebuie să mențină un contact apropiat cu copiii, să asculte care sunt preocupările lor și să le transmită mai departe, astfel încât mesajul să nu fie distorsionat. Și mai important este faptul că instituția poate dezvolta modalități și mijloace prin care copiii să poată vorbi direct guvernului, politicienilor, legislativului sau publicului larg despre experiențele și preocupările lor.

8.9. Transmite rapoarte către Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului.

CoDC apreciază contribuțiile și informațiile suplimentare transmise de Statele Părți, acestea fiind cu atenție examinate. Astfel de informații pot, de exemplu, să aducă în atenția Comitetului situații în care guvernul neglijează sau încalcă principiile enunțate în CDC sau situații în care guvernul reține informații relevante. Avocatul Copilului poate transmite un raport suplimentar individual către CoDC sau poate

transmite un raport comun cu ONG-urile.

Avocatul Copilului va avea ocazia să se întâlnească personal cu membrii CoDC și să transmită informațiile individual. Experiența arată că CoDC acordă o mare importanță unor astfel de informații. De exemplu, le folosește ca bază pentru formularea de întrebări pentru reprezentanții Statului Parte în timpul examinării rapoartelor lor.



9. CE LEGĂTURĂ EXISTĂ ÎNTRE AVOCATUL COPILULUI ȘI CONVENȚIA ONU CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI?

9.1. Instituția precede Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

Ideea de ombudsman pentru copii își are originea în perioada în care CDC era în faza inițială de redactare. În jurul Anului Internațional al Copilului din 1979, au apărut multe inițiative pentru a da mai multă vizibilitate și importanță problemelor copiilor. În multe țări, ONG-urile și alte instituții

s-au raliat pentru ca drepturile copilului să li se acorde mult mai multă atenție. Primele instituții de tip Ombudsman au fost înființate (Norvegia – 1981 și Austria – 1989), având un mandat concentrat pe protecția intereselor copiilor și pe comunicarea publică în numele copiilor.

9.2. Deși nu este menționată în CDC, instituția corespunde prevederilor referitoare la implementare și monitorizare.

Un aspect de pionierat al CDC este descrierea detaliată a mecanismelor de implementare și monitorizare pe care le prevede. Avocatul Copilului nu este menționat în mod specific în CDC, dar este clar că numirea acestuia corespunde cu articolul 4, care cere Statelor Părți să ia toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor

recunoscute în prezenta Convenție. CoDC recomandă tuturor Statelor care nu au un ombudsman al copiilor să numească unul.

De asemenea, CoDC a emis CG2 privind Rolul instituțiilor naționale independente privind drepturile omului în protecția și promovarea drepturilor copilului, care promovează cu tărie instituția ca pe un element important al mecanismelor naționale de implementare.

10. CE INTERESE COMUNE AU OMBUDSMANUL PENTRU COPII ȘI ORGANIZAȚIILE NEGUVERNAMENTALE PENTRU DREPTURILE COPILULUI?

Este important să înțelegem că Avocatul Copilului și ONG-urile, datorită mandatelor lor și a modului de operare, au roluri și funcții diferite. În cele mai multe cazuri, aceste roluri sunt complementare și pot fi combinate în mod eficient, astfel încât impactul să fie mai mare. În alte cazuri, rolurile lor sunt diferite și nu pot fi combinate.

Având mandate și roluri diferite, ONG-urile și ombudsmanul pentru copii pot avea acces la diferite surse și tipuri de informare. În unele țări, instituția Avocatul Copilului poate avea drepturi exclusive în privința

unor informații interne din cadrul guvernului și a unor documente ale tribunalelor sau acces la informații la care publicul nu are acces. ONG-urile trebuie să aibă încredere și să accepte că această instituție folosește astfel de informații în beneficiul copiilor. Avocatul Copilului poate avea acces mai ușor la guvern și la parlament, iar ONG-urile pot considera folosirea instituției drept canal de informare a autorităților.

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

10.1. Advocacy pentru drepturile copilului

Avocatul Copilului poate colabora cu ONG-urile în eforturile acestora de a informa despre drepturile copilului și de a promova implementarea eficientă a acestora. Împreună, pot stabili parteneriate puternice, cu un mare impact. În multe țări, astfel de alianțe au funcționat, în sensul că au câștigat o mai mare atenție și un mai mare

interes pentru drepturile copilului în general sau pentru probleme speciale legate de drepturile copilului. Activitatea de advocacy poate include și lobby-ul pe lângă administrația guvernamentală sau parlament de a promova noi legi, politici sau modificări ale legilor sau politicilor existente.

10.2. Promovarea participării copiilor

Avocatul Copilului și ONG-urile pot lucra împreună pentru a promova participarea copiilor, la nivel local sau național. În unele țări, instituția a colaborat cu ONG-uri în

activități care au vizat promovarea opiniilor copiilor la CoDC, guvern sau în rapoartele alternative prezentate de ONG-uri.

10.3. Monitorizarea responsabilităților guvernului

Avocatul Copilului și ONG-urile au interese comune în a urmări modul în care guvernul își îndeplinește obligațiile asumate în cadrul CDC și își pot completa sarcinile în mod eficient, de exemplu, combinând informații din diferite

surse și diferite arii de competență. Avocatul Copilului și ONG-urile pot să-și unească forțele în importanta sarcină de a reaminti guvernului despre obligațiile sale de a aplica recomandările Comitetului pentru Drepturile Copilului.

10.4. Monitorizare reciprocă

Avocatul Copilului trebuie să fie liber să se pronunțe dacă ONG-urile își neglijează rolul de apărători și protectori ai drepturilor copilului. Pot fi cazuri în care ONG-urile folosesc practici care nu sunt compatibile cu CDC. Avocatul Copilului nu trebuie să se abțină să se pronunțe dacă ONG-urile acționează cu privire la drepturile copilului într-un mod care poate fi pus la îndoială, chiar dacă acestea ar fi parteneri și susținători importanți ai instituției.

Pe de altă parte, ONG-urile pot juca un rol important în a urmări cu atenție activitatea Avocatului Copilului. Este acesta atât de activ precum ar trebui să fie? Există probleme

legate de drepturile copilului sau încălcări pe care ombudsmanul nu le vede sau de care nu dorește să se ocupe? Atunci ONG-urile pot acționa, fie adresându-se acestei instituții direct, fie făcând aceste lucruri publice.



11. CUM POT ONG-URILE SPRIJINI AVOCATUL COPILULUI?

11.1. Desfășoară campanii de înființare a instituției Avocatul Copilului.

Societatea civilă poate juca un rol important în susținerea numirii unui Avocat al Copilului și în generarea cererii publice de înființare a acestuia. Mulți parteneri din societatea civilă au experiența necesară pentru a susține înființarea și activitatea instituției Avocatului Copilului, cum ar fi avocații, medicii, psihologii și ONG-urile care acționează în domeniul drepturilor copilului. Aceasta poate avea loc în diferite moduri: de la mari campanii publice, la un lobby pe lângă persoanele cheie din guvern, parlament sau alte structuri pentru drepturile

omului (în țările în care există). O combinație între acestea este probabil cea mai eficientă, în funcție de situația țării și de modul în care funcționează sistemul politic și cel administrativ.

Ca exemple, pot fi aduse organizația Salvați Copiii din Suedia, care, încă din 1970, a creat instituția ombudsmanului pentru copii într-o formă incipientă, dezvoltată și legiferată mai târziu, dar și demersul organizației Salvați Copiii din România care în 2001, 2007, 2009 și 2012 a promovat utilitatea și necesitatea acestei instituții în România.

11.2. Promovează importanța activității Avocatului Copilului.

ONG-urile ar putea constitui un sprijin important pentru Avocatul Copilului prin promovarea importanței activității sale și prin evidențierea nevoii de a avea o astfel de instituție. Prin

cooperarea cu această instituție, ONG-urile pot contribui la creșterea eficienței și vizibilității sale, cu precădere în rândul copiilor și părinților.

11.3. Susțin independența Avocatului Copilului.

Guvernul și alte instituții ar putea amenința independența Avocatului Copilului, fie pentru că nu sunt de acord cu punctul său de vedere, fie stabilind limitări ale funcționării sale libere sau accesului la informare. De exemplu, în 2002, ombudsmanul pentru copii din Nicaragua a fost amenințat că va fi demis în momentul în care și-a exprimat public poziția, care era împotriva politicii guvernului¹⁴. ONG-urile s-au aliat și l-au

sprijinit, iar ombudsmanul și-a păstrat funcția. În general, ONG-urile active și care oferă sprijin sunt probabil cea mai bună garanție că Avocatul Copilului acționează în mod corespunzător.

14. În apărarea unei fetițe de 9 ani, victima unui viol, Ombudsmanul Copilului din Nicaragua a considerat că dreptul copilului la sănătate și asistență medicală este fundamental și trebuie respectat, indiferent de restricțiile legale privind avortul. Heathe Luz McNaughton Reyes, *Invoking Health and Human Rights to Ensure Access to Legal Abortion: The Case of a Nine-Year-Old Girl from Nicaragua*, Health and Human Rights 9(2):62-86 · February 2006.

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

11.4. Asigură asistență tehnică.

Dacă instituția nu are resursele necesare să își desfășoare activitatea, ONG-urile pot desfășura campanii pentru acordarea unui sprijin mai consistent de către guvern. În unele cazuri, poate fi oportun ca ONG-urile să colaboreze cu acesta

în scopul dezvoltării capacității tehnice a instituției Avocatul Copilului. Pentru a asigura integritatea instituției, o astfel de asistență trebuie asigurată, fără să existe constrângeri pentru instituție sau să fie percepută ca un sprijin regulat.

12. CE SPUN COPIII DIN ROMÂNIA DESPRE NECESITATEA INSTITUȚIEI AVOCATUL COPILULUI?

Copiii resimt lipsa unei structuri specializate și independente care să le primească și să le analizeze plângerile privind nerespectarea drepturilor lor. În 20 noiembrie 2009, cu ocazia aniversării a 20 de ani de la adoptarea CDC de către ONU, și la Forumurile organizate de **Salvați Copiii România** în anii ce au urmat (2010 – 2016), **Grupurile de Inițiativă ale Copiilor** și-au exprimat convingerea că, în considerarea principiului interesului superior al copilului, înființarea Avocatului Copilului, ca instituție independentă ori ca adjunct al Avocatului Poporului, specializat pe drepturile copilului, constituie o etapă fundamentală pentru:

- asigurarea unui mecanism eficient de monitorizare a cazurilor de nerespectare a drepturilor copilului;
- crearea unui sistem de evaluare a modului în care interesul superior al copilului este

luat în considerare în deciziile autorităților cu privire la copii și familiile acestora;

- promovarea reglementărilor legislative privind drepturile copilului din România, prin organizarea de campanii de informare, formularea de puncte de vedere cu privire la legislația în vigoare și proiectele de lege propuse;
- organizarea de consultări cu copiii, elaborarea unor recomandări cu privire la aspectele prioritare și politicile necesare în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului;
- crearea, prin intermediul acestei instituții, a unui liant de comunicare reală între copii și autoritățile publice.

13. CUM SE DISTINGE AVOCATUL COPILULUI DE ALTE INSTITUȚII, CONSILII, COMITETE, COMISII CU MANDATE SIMILARE?

În multe țări există comitete, comisii și consilii cu mandate similare sau care se suprapun cu cel al Avocatului Copilului. Acest lucru creează o confuzie care poate fi clarificată prin verificare pe baza criteriilor menționate anterior. În special, trebuie puse următoarele întrebări:

- **Are instituția independența necesară?** Este Avocatul Copilului – prin mandatul său sau în practică – independent față de guvern și față de alte agenții și liber să acționeze fără teama de repercusiuni?
- **Sunt drepturile copilului obiectul său de activitate în mod exclusiv?** Poate Avocatul Copilului să se concentreze în totalitate pe nevoile și interesele copiilor, fără să compromită interesele altor grupuri? Dacă Avocatul Copilului este integrat în cadrul unei instituții naționale pentru drepturile omului, poate acesta să se concentreze exclusiv pe copii?
- **Se pot adresa copiii direct instituției?** Mandatul și structura sa operativă permit acestuia primirea de plângeri de la copii sau reprezentanții lor cu privire la încălcări ale drepturilor lor?
- **Este mandatul sectorial sau cuprinzător?** Include mandatul Avocatului Copilului toate persoanele sub 18 ani sau acesta are responsabilitatea doar pentru anumite grupuri de copii sau acoperă doar anumite sectoare, cum sunt bunăstarea copilului sau protecția copilului?
- **Sunt suficiente resurse?** Are instituția resursele necesare pentru a-și exercita funcția? O instituție fără buget nu va putea avea un prea mare impact sau nu își va putea îndeplini sarcinile prevăzute de funcție.



14. CE NU ESTE AVOCATUL COPILULUI?

Deoarece uneori se face confuzie în ceea ce privește diferența între diverse instituții care au în obiectul lor de activitate promovarea și protecția drepturilor omului ori, specific, ale copilului, cum sunt autoritățile centrale sau locale de protecție a drepturilor copilului, comitetele naționale de coordonare pentru copii, consiliile copiilor, asociațiile/federațiile naționale pentru copii etc., trebuie să subliniem ce anume nu poate intra în mandatul Avocatului Copilului, toate acestea derivând din cele menționate anterior:

- **Instituția nu este responsabilă pentru implementarea CDC.** Rolul Avocatului Copilului este acela de a monitoriza toți factorii care au un impact asupra vieții copiilor. Rolul de monitorizare include și urmărirea îndeaproape a modului în care organizațiile guvernamentale și neguvernamentale respectă și implementează CDC.
- **Avocatul Copilului nu este un organ executiv al autorităților centrale sau locale și nici coordonator pentru parlament sau guvern.** Instituția nu trebuie să răspundă de punerea în aplicare a politicilor pentru copii sau a altor politici care au legătură cu situația copilului la nivel național sau local. El informează, promovează și cere/recomandă acțiuni privind drepturile copilului, dar nu poate lua decizii sau emite instrucțiuni cu caracter normativ privind alte organisme. Rolul instituției nu trebuie greșit înțeles ca fiind acela de coordonator al politicilor sau programelor pentru copii, nici în cadrul guvernului, nici al altor organizații, cum sunt ONG-urile naționale sau internaționale.
- **Instituția nu este o organizație guvernamentală sau neguvernamentală.** Instituția ideală este cea structurată înființată prin lege de către cele mai înalte autorități legislative din țară și finanțată din bani publici. Pentru a-i asigura o poziție independentă, Avocatul Copilului nu trebuie definit ca personal al guvernului, iar instituția nu trebuie considerată organ de specialitate al parlamentului sau parte a administrației guvernamentale. În mod similar, instituția nu trebuie percepută ca un ONG.

15. INSTITUȚII INTERNAȚIONALE RELEVANTE

15.1. Comitetul ONU pentru Drepturile Omului¹⁵

Comitetul este un organism al Organizației Națiunilor Unite format din 18 experți independenți care au sarcina de a monitoriza implementarea CDC de către statele care au ratificat-o, inclusiv a celor trei **Protocoale Opționale** cu privire la implicarea copiilor în conflicte armate¹⁶, vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă¹⁷, respectiv cu privire la procedura de comunicare a încălcărilor drepturilor copilului¹⁸.

Toate Statele Părți ale CDC sunt obligate să trimită (la doi ani de la ratificare și apoi la

fiecare cinci ani) rapoarte către CoDC despre modul în care drepturile copilului au fost implementate. Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului examinează în mod individual rapoartele primite și transmite considerațiile și recomandările sale Statului respectiv într-un document intitulat "Observații finale".

Comitetul poate iniția analize, anchete cu privire la acuzații grave, situații de violare sistematică a drepturilor consacrate prin CDC și Protocoalele Opționale.

15. www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx

16. http://salvaticopiii.ro/upload/p000600010000_Protocol%20facultativ%20la%20c%20cu%20privire%20la%20drepturile%20copilului%20cu%20privire%20la%20implicarea%20copiilor%20in%20conflicte%20armate.pdf

17. http://salvaticopiii.ro/upload/p000600010000_Protocol%20facultativ%20la%20c%20cu%20privire%20la%20drepturile%20copilului%20referitor%20la%20exploatarea%20sexuala%20a%20copiilor.pdf

18. https://treaties.un.org/doc/source/signature/2012/CTC_4-11d.pdf

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

În scopul de a asigura aplicarea corectă și comprehensivă a articolelor Convenției, Comitetul publică interpretările sale asupra conținutului tematic al reglemen-

tărilor Convenției, cunoscute sub numele de "comentarii generale"¹⁹, sau organizează "zile de dezbateri generală"²⁰.

15.2. Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor pentru Copii (European Network of Ombudspersons for Children – ENOC)

Rețeaua Europeană a Ombudsmanului pentru Copii este o asociație internațională nonprofit și a fost înființată oficial în iunie 1997, la întâlnirea de la Trondheim, Norvegia. Rețeaua asigură legătura dintre instituțiile independente destinate copiilor din 41 de țări din Europa, reprezentând 34 de State Membre ale Consiliului Europei, inclusiv 22 de State UE și are ca obiectiv încurajarea implementării depline a CDC, susținerea unui lobby colectiv pentru drepturile copilului, diseminarea de informații, abordări și strategii și promovarea dezvoltării eficiente a unor instituții independente pentru copii.

ENOC organizează întâlniri anuale în diferite țări membre. Suplimentar, ENOC a dezvoltat un website²¹, care este destinat schimbului de informații și promovării activității instituțiilor independente destinate copiilor, încurajării înființării instituției Ombudsmanului pentru Copii în țările în care nu există astfel de instituții, precum și inițierii de discuții și dezbateri.

Există două categorii de membri ENOC: **membri cu drepturi depline** și **membri asociați**. Pot deveni membri cu drepturi depline atât instituțiile independente destinate copiilor, cât și structurile ori departamentele specializate pentru drepturile copilului din cadrul instituțiilor generale pentru drepturile omului, cu condiția îndeplinirii următoarelor cinci criterii:

- Instituția este înființată printr-un act normativ adoptat de parlament, garantând independența sa.

- Instituția îndeplinește, prin lege, rolul de a proteja și promova drepturile copilului.
- Nicio altă reglementare nu limitează capacitatea instituției de a-și organiza propriile activități conform scopului său și nu o împiedică să-și exercite atribuțiile definitorii așa cum sunt ele recomandate prin Principiile de la Paris și Normele ENOC.
- Instituția trebuie să includă sau să fie reprezentată de o persoană identificabilă sau mai multe, a cărei/căror misiune să fie **în mod exclusiv consacrată protecției și promovării drepturilor copilului**.
- Dispozițiile privind desemnarea ombudsmanilor, comisarilor sau a membrilor unei comisii trebuie prevăzute prin lege, stabilind durata mandatului și, după caz, modalitățile de reînnoire a acestuia.

Avocatul Poporului din România nu este membru al acestei rețele internaționale deoarece nu îndeplinește criteriul specializării unui adjunct în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului.

19. http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=5&DocTypeID=11

20. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/DiscussionDays.aspx>

21. ENOC are următoarea adresă de web: <http://enoc.eu/> care conține informații utile despre rețea și despre membrii acesteia și, de asemenea, informații generale valoroase despre modul în care funcționează instituția Ombudsmanului pentru copii etc.



15.3. Institutul Internațional al Ombudsmanului (International Ombudsman Institute - IOI)²²

Înființat în 1978, IOI este singurul organism internațional care militează pentru colaborarea a peste 170 de instituții Ombudsman care funcționează în peste 90 de țări. Angajamentul IOI de a promova conceptul de ombudsman cuprinde acțiuni diverse:

- Încurajarea creării de instituții de tip ombudsman în statele în care acestea nu sunt încă prezente;
- Promovarea schimbului de informații și a bunelor practici prin organizarea de

conferințe și cursuri de formare și prin finanțarea de studii și proiecte regionale.

În dialogul său permanent cu principalele organizații internaționale și instituții interesate, IOI își exprimă poziția asupra temelor relevante pentru mandatul de Ombudsman sau care prezintă o importanță deosebită pentru membrii săi. În acest sens, IOI publică declarații și analize care au drept scop îmbunătățirea serviciilor publice.

Avocatul Poporului din România este membru cu drept de vot din 1998.

15.4. Institutul European al Ombudsmanului (European Ombudsman Institute - EOI)²³

Institutul este o asociație independentă, non-profit, cu sediul la Innsbruck (Austria), care funcționează ca un centru european de schimb de informații și experiență între membrii săi. Obiectivele sale sunt:

- Promovarea conceptului de Ombudsman și a schimbului de bune practici între diferitele instituții de tip Ombudsman;
- Realizarea de analize și cercetări științifice în domeniul drepturilor omului, protecției drepturilor civile și activităților de mediere;
- Susținerea instituțiilor de tip ombudsman local, regional, național sau internațional;

- Asumarea unui rol activ în dezvoltarea și promovarea drepturilor economice, sociale și culturale;
- Cooperarea cu instituțiile locale, regionale, naționale și internaționale în scopul promovării și protecției drepturilor omului;
- Cooperarea cu Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru drepturile omului, Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului European, Mediatorul European și cu alte instituții internaționale în scopul de a promova și asigura protecția drepturilor omului.

Avocatul Poporului din România este membru cu drept de vot din 1998.

15.5. Rețeaua Europeană a Ombudsmanilor (European Network of Ombudsmen – ENO)²⁴

Rețeaua europeană a ombudsmanilor este compusă din peste 95 de birouri în 36 de țări

europene. Rețeaua cuprinde ombudsmanii naționali și regionali, precum și organisme

22. www.theioi.org/

23. www.eoi.at

24. <https://www.ombudsman.europa.eu/ro/atyourservice/enointroduction.faces>

CE ESTE AVOCATUL COPILULUI?

similare din statele membre ale Uniunii Europene, din țările candidate la UE și din alte țări din Spațiul Economic European, precum și Mediatorul European și Comisia de petiții a Parlamentului European. Ombudsmanii naționali și organismele similare din rețea au desemnat fiecare un ofițer de legătură ca persoană de contact pentru ceilalți membri ai rețelei.

Rețeaua a fost creată în 1996 și s-a dezvoltat constant devenind un puternic instrument de colaborare pentru ombudsmani și personalul lor și un mecanism eficace de cooperare în soluțio-

narea cazurilor. Ea are o importanță deosebită pentru Mediatorul European pentru că îi permite să trateze prompt și eficace plângerile care nu intră sub incidența mandatului său. Experiența și bunele practici sunt împărtășite prin intermediul seminariilor și întâlnirilor, a unui buletin informativ periodic, a unui forum de discuții electronic și a unui serviciu de știri electronic zilnic. Vizitele Mediatorului European organizate de ombudsmanii din statele membre și din țările candidate la aderare s-au dovedit a fi, de asemenea, extrem de eficiente pentru dezvoltarea rețelei.

15.6. Rețeaua Ombudsmanilor pentru Drepturile Copiilor din Europa de Sud-Est (Children's Rights Ombudspersons' Network in South and Eastern Europe – CRONSEE)²⁵

Convenția ONU privind drepturile copilului a fost ratificată de toate țările din Europa de Sud și de Est, însă implementarea și respectarea drepturilor copilului se află la un nivel sub standardele cerute. În această situație, instituțiile independente de monitorizare a drepturilor copilului din această parte a Europei devin fundamentale în producerea de schimbări în practica și în cadrul legal de protecție a copilului. **Salvați Copiii Norvegia** a inițiat și sprijină, din 2005, Rețeaua Ombudsmanilor pentru Drepturile Copiilor din Europa de Sud-Est din care fac parte 14 ombudsmani din 12 țări din regiune (Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cipru, Grecia, Kosovo,

Macedonia, Muntenegru, Romania, Slovenia și Serbia), încurajând cooperarea directă între membri, dar și între aceștia și ENOC.

Rețeaua s-a dovedit a fi o resursă valoroasă pentru munca ombudsmanilor, având în vedere că reprezintă o oportunitate de a învăța din experiența practică a fiecărui membru și permite o armonizare regională a pozițiilor instituțiilor pe probleme fundamentale ale drepturilor copilului, prin puncte de vedere, declarații comune ori recomandări adresate autorităților publice din țările reprezentate.

Avocatul Poporului din România a devenit membru în 2009.

25. <https://resourcecentre.savethechildren.net/sites/default/files/documents/5501.pdf>



II. DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

Atunci când Salvați Copiii pune pe agenda publică crearea unei instituții de acest tip, ca structură independentă ori ca adjunct specializat al Avocatului Poporului, inevitabil apărea această interogare legitimă, însoțită sau nu de contraargumentul existenței unor structuri deja operaționale care au sarcina monitorizării respectării drepturilor copilului, fiind amintite Avocatul Poporului, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, direcțiile județene ori locale de protecție a drepturilor copilului ori alte inițiative ale societății civile de evaluare periodică a situației copiilor în România. Credem că respingerea propunerilor anterioare a fost determinată de insuficiența cunoaștere a obiectivelor și caracteristicilor funcționale ale Avocatului Copilului, fiind ignorate exemplele instituționale și impactul pozitiv incontestabil obținut din alte țări.

În capitolul anterior, am oferit o descriere detaliată asupra rolului și funcțiilor sociale ale Avocatului Copilului și am trecut în revistă instituții și rețele internaționale care au ca punct de interes promovarea monitorizării independente a respectării drepturilor copilului, un adevărat test de înțelegere pe care statele lumii trebuie să-l treacă în procesul de implementare adecvată a CDC. De aceea, în cele ce urmează, vom privi importanța și necesitatea instituției Avocatului Copilului din perspectiva României, a obligațiilor sale internaționale și a dificultăților majore cu care se confruntă copiii în exercitarea drepturilor lor, în lipsa unui reprezentant dedicat cauzei lor.



1. PENTRU CĂ ROMÂNIA S-A ANGAJAT SĂ RESPECTE STANDARDELE INTERNAȚIONALE ÎN PROMOVAREA ȘI RESPECTAREA DREPTURILOR COPILULUI

În primele luni după evenimentele din decembrie 1989, interesul instituțiilor europene, dar și al presei internaționale, s-a concentrat în gradul cel mai înalt pe situația copiilor din România, în special după relatările jurnaliștilor despre condițiile de trai greu de imaginat din instituțiile pentru protecția copiilor.

După acest episod care a imprimat României un renume blamabil, de exemplu negativ în lume în ceea ce privește atitudinea autorităților față de copii, a urmat ratificarea de către Parlamentul României, în 1990, a CDC, primul pas în direcția consacrării conceptului de "drepturi ale copilului" și a inițierii procesului de implementare a principiilor și obligațiilor prevăzute în

legislația și politicile destinate copiilor. Din acel moment, România își asuma responsabilitatea de a supune Comitetului ONU pentru drepturile copilului, la doi ani și la fiecare cinci ani, "rapoarte privitoare la măsurile pe care le adoptă pentru punerea în vigoare a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție și la progresele realizate în exercitarea acestor drepturi"¹. Observațiile și recomandările transmise de către Comitet pentru cele patru rapoarte înaintate până în prezent, de către România², trebuie luate în considerare de către autoritățile cu atribuții în domeniu, întrucât ele reprezintă criteriile fundamentale de apreciere a progreselor în asigurarea respectării drepturilor copilului. (vezi Grafic 1)

1.1. Comitetul ONU pentru drepturile copilului a subliniat importanța instituțiilor independente de monitorizare a drepturilor copilului în toate Observațiile sale transmise României.

1994. Încă de la primul raport trimis de România, Comitetul făcea recomandarea ca observațiile sale finale³ să fie luate în considerare ca punct de plecare în stabilirea etapelor necesare de creare a unor mecanisme independente de monitorizare a respectării drepturilor copilului și de promovare a CDC. Evident, Comitetul făcea referire la instituții independente de monitorizare a drepturilor copilului, recomandarea regăsindu-se explicit și în Observațiile adresate altor state în acea perioadă (Danemarca, Suedia, Italia).

2003. Al doilea raport transmis de România a amintit despre adoptarea *Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului*, aspect care a fost reținut în mod pozitiv de CoDC în Observațiile sale finale, cu mențiunea că acesta avea în vedere, de

asemenea, declarația Președintelui României, Ion Iliescu, la Sesiunea Specială a Adunării Generale dedicată copiilor, organizată în 2002, conform căreia instituția Avocatul Copilului va fi inclusă în proiectul de lege privind drepturile copilului⁴. În acest sens, CoDC recomandă, la punctul 12, continuarea și finalizarea, cât mai repede, a planurilor de înființare a Ombudsmanului pentru copii, luând în considerare *Comentariul General nr. 2 al Comitetului asupra rolului instituțiilor naționale independente pentru drepturile omului în promovarea și protecția drepturilor copilului*.⁵ Această instituție, în viziunea CoDC, trebuie să dispună de independență, de resurse umane și financiare adecvate pentru a-și îndeplini rolul său de monitorizare independentă, asigurând astfel și o coordonare eficientă cu instituția Avocatul Poporului.

1. CDC, art. 44 (1).

2. 1993 - CRC/C/3/Add.16 (raport transmis cu întârziere de 1 an), link: <https://goo.gl/yzpVM8>; 2000 - CRC/C/65/Add.19 (raport transmis cu o întârziere de 3 ani), link: <https://goo.gl/9UUJnc>; 2008 - CRC/C/ROM/4 (raport consolidat care cuprinde al treilea și al patrulea raport periodic, de asemenea transmis cu întârziere de 1 an), link: <https://goo.gl/eQscvI>; 2015 - CRC/C/ROU/5 (al cincilea raport de țară, transmis cu 3 ani întârziere, pentru care Comitetul a redactat observațiile sale în 2017), link: <https://goo.gl/TXa3jK>.

3. CRC/C/15/Add.16 din 7 februarie 1994, punctul 22. <https://goo.gl/c6osVW>

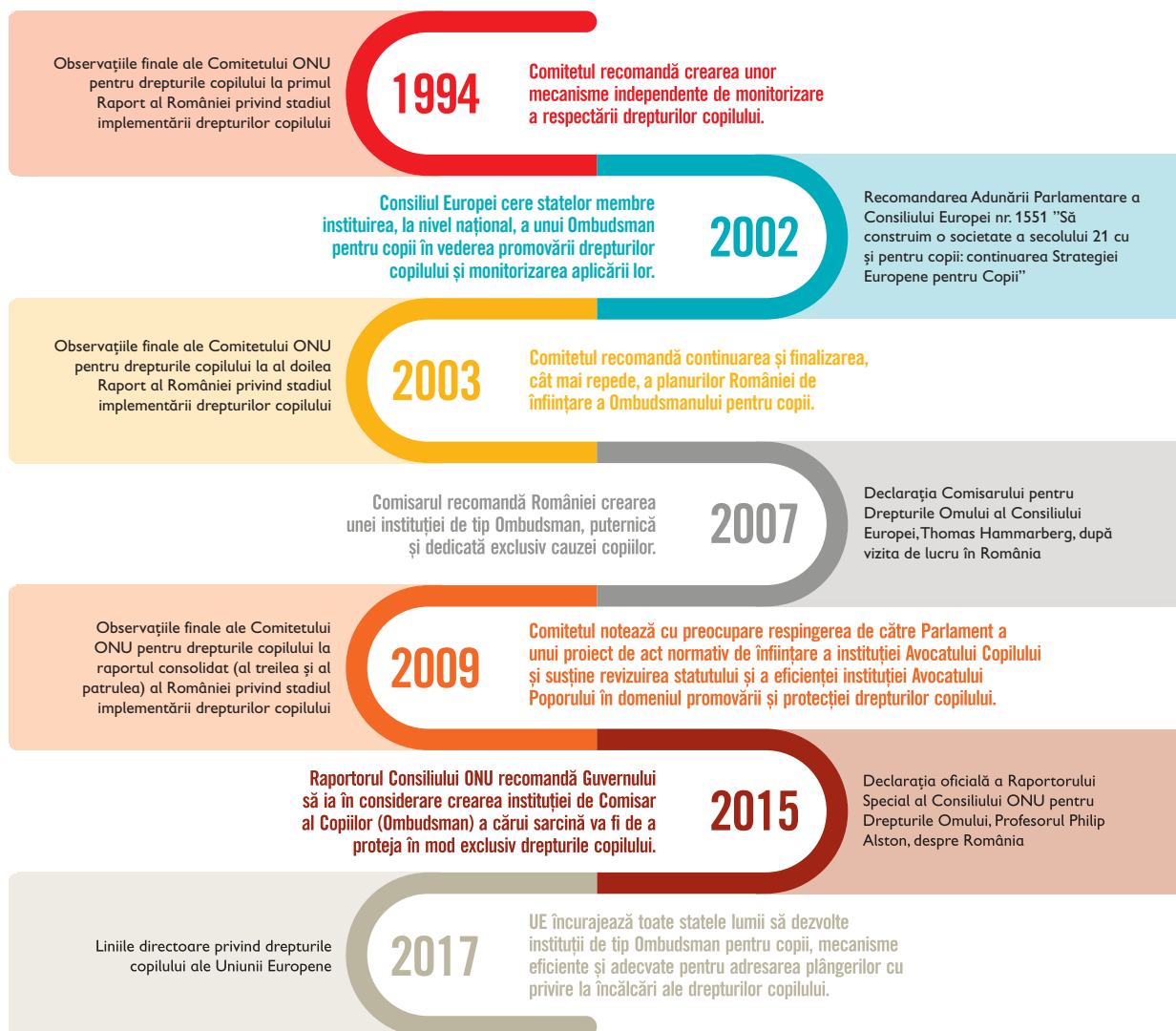
4. Actuala *Lege 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului* în care nu a mai fost păstrată propunerea de creare a instituției Avocatului Copilului.

5. CRC/GC/2002/2, link: <https://goo.gl/vYG6d6>.

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

2009. CoDC a reiterat, în Observațiile sale la raportul consolidat al României ce reunește al treilea și al patrulea raport periodic depus de către Guvernul României, recomandarea de înființare a Ombudsmanului pentru copii, remarcând cu îngrijorare că monitorizarea independentă a drepturilor copilului este insuficient realizată de Avocatul Poporului. CoDC și-a manifestat preocuparea cu privire la faptul că "Avocatul Poporului nu îndeplinește criteriile stabilite în Principiile de la Paris" menționând că "existența acestei instituții nu este foarte cunoscută. Prin urmare, aceasta primește un număr redus de

plângeri legate de copii, număr aflat în scădere în comparație cu totalul plângerilor depuse. CoDC notează cu preocupare respingerea de către Parlament a unui proiect de act normativ prin care se dorea înființarea instituției Avocatului Copilului." Ca urmare a acestei constatări, CoDC a concluzionat că România trebuie "să revizuiască statutul și eficiența instituției Avocatului Poporului în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului", exprimându-și astfel susținerea inclusiv cu privire la soluția specializării unuia dintre adjuncții Avocatului Poporului în domeniul drepturilor copilului.⁶



Grafic 1. Recomandări ale instituțiilor internaționale adresate României pentru înființarea instituției Avocatului Copilului

6. CRC/C/ROM/CO/4 "Punctul 14. Comitetul recomandă ca, ținând cont de comentariul său general nr. 2 (2002) cu privire la rolul instituțiilor naționale independente pentru apărarea drepturilor omului din domeniul promovării și protecției drepturilor copilului, dar și de recomandările sale anterioare, statul parte să revizuiască statutul și eficiența instituției Avocatului Poporului în domeniul promovării și protecției drepturilor copilului, luând în considerare și criteriile prevăzute în Principiile de la Paris. Acest organism trebuie să beneficieze de toate resursele umane și financiare necesare pentru a-și putea duce la îndeplinire mandatul într-un mod eficient și semnificativ, în special în ceea ce privește capacitatea sa de a primi și de a examina plângeri de la/sau în numele copiilor legate de violarea drepturilor acestora. Comitetul recomandă ca statul parte, în concordanță cu recomandările anterioare, să realizeze în continuare eforturi pentru înființarea unei instituții independente a Avocatului Copilului." Link: <https://goo.gl/Fu3pxO>.



1.2. Consiliul Europei a arătat un interes deosebit în crearea instituției Ombudsmanului pentru copii, fie prin recomandări ale Adunării Parlamentare, fie prin întâlniri ale Comisarului pentru Drepturile Omului cu autoritățile din țările membre.

2002. Prin Recomandarea 1551 **”Să construim o societate a secolului 21 cu și pentru copii: continuarea Strategiei Europene pentru Copii”**⁷, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei invită Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei să adopte un instrument legal prin care statele membre să dea curs angajamentelor exprimate în acest document. În acest sens, la punctul 4 al Recomandării, care cuprinde 11 angajamente, este cerută *”insti-tuirea, la nivel național, a unui Ombudsman pentru copii în vederea promovării drepturilor copilului și monitorizarea aplicării lor.”* De asemenea, este propusă crearea, în cadrul Consiliului Europei, a instituției Ombudsmanului European pentru Copii, care să beneficieze de independență și puterea de a iniția politici în acest domeniu.

2007. Comisarul pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, Thomas Hammarberg,

participând la masa rotundă, organizată de Salvați Copiii la Parlamentul României, pe tema *„Instituții independente pentru protecția drepturilor copilului”*, a făcut recomandarea ca țara noastră, care întâmpină probleme serioase în materie de drepturile copilului, să aibă în vedere o instituție de tip Ombudsman, puternică și dedicată exclusiv cauzei copiilor.⁸

În cadrul întâlnirilor cu Avocatul Poporului, cu membri ai Parlamentului și Guvernului României, cu președinții Curții Supreme de Justiție și Curții Constituționale și reprezentanți ai societății civile, Comisarul a apreciat munca efectuată de instituția Avocatului Poporului, recomandând o alocare mai importantă de resurse materiale și umane pentru a asigura aplicarea procedurilor de control și susținerea inițiativelor independente de monitorizare și îmbunătățire a situației copilului în România.

1.3. Profesorul Philip Alston, Raportor Special al Consiliului ONU pentru Drepturile Omului, recomandă Guvernului României înființarea instituției Comisarul Copilului.

2015. Referindu-se la dimensiunea drepturilor omului și la interacțiunea autorităților române cu mecanismele internaționale de monitorizare (cum ar fi, CoDC), Raportorul Special cere României *”să conceapă proceduri menite să țină seama de recomandările adresate guvernului de către organismele internaționale de drepturile omului”*, întrucât *”sistemul actual este unul ad hoc și ineficient.”*⁹

Remarcând că nivelul sărăciei, excluziunii sociale și privațiunile materiale la care sunt expuși

copiii în România sunt pur și simplu nejustificate într-o țară cu o economie plasată în prima jumătate a segmentului mediu, Raportorul Consiliului ONU recomandă Guvernului *”să ia în considerare crearea instituției de Comisar al Copiilor”*¹⁰ a cărui sarcină va fi de a proteja drepturile copilului și care va beneficia de resurse adecvate și capacitatea de a-și menține independența.”

7. Building a twenty-first century society with and for children: follow-up to the European strategy for children (Recommendation 1286 (1996)) – Parliamentary Assembly Recommendation 1551 (2002). Link: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=16983&lang=EN>

8. www.coe.int/en/web/commissioner/news

9. Declarația la finalul misiunii profesorului Philip Alston, Raportor Special al Consiliului ONU pentru Drepturile Omului pe probleme de sărăcie extremă și drepturile omului, București 11 noiembrie 2015, Link: www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16737&LangID=E

10. În declarația originală, susținută în limba engleză, a fost folosit termenul de Children’s Commissioner, denumirea Ombudsmanului pentru copii din Australia, țară în care Philip Alston predă drept internațional.

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

1.4. Prin Liniile sale directoare privind drepturile copilului (2007, 2017)¹¹, Uniunea Europeană încurajează statele lumii să îmbunătățească procesul și structurile sale de monitorizare a drepturilor copilului.

2007, 2017. Liniile directoare stabilesc un cadru de lucru pentru UE, pentru a se asigura că drepturile copilului sunt avute în vedere în toate politicile și acțiunile externe ale acesteia. Responsabil pentru implementarea și monitorizarea acestor linii directoare este Consiliul UE.

Referitor la instituțiile independente pentru

drepturile copilului, UE încurajează statele partenere să dezvolte astfel de instituții, inclusiv ombudsmanul pentru copii, ele având o importanță specială în oferirea de mecanisme facile și adecvate pentru fiecare categorie de vârstă, de adresare a plângerilor privind încălcări ale drepturilor lor.

2. PENTRU CĂ REPREZINTĂ INSTIȚIUA FUNDAMENTALĂ ÎN ASIGURAREA RESPECTĂRII PRINCIPIULUI INTERESULUI SUPERIOR AL COPILULUI DE CĂTRE ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

Opoziția exprimată de către Consiliul Legislativ al României, prin avizarea negativă a două dintre propunerile legislative (2007 și 2013), conform căreia instituirea Avocatului Copilului, ca adjunct al Avocatului Poporului, ar putea conduce *"la prevalența unui drept sau libertăți asupra alteia"*¹² și *"la ideea apărării cu prioritate a unei categorii de persoane în defavoarea altora"*¹³, reprezintă o interpretare eronată și surprinzătoare din partea unui organ de specialitate al Parlamentului. Această poziție este în flagrantă contradicție cu principiul fundamental al interesului superior al copilului, primordial în legislația românească în orice decizie, legislativă, administrativă ori judecătorească, care privește copilul. De fapt, competența de specialitate a unui potențial Avocat al Copilului trebuie văzută ca o temeinică aplicare a art. 49 (1) din Constituție *"Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor."* Invocarea repetată a competenței materiale generale a Avocatului Poporului și excluderea unei instituții specializate destinate apărării drepturilor copilului reprezintă, negreșit, o interpretare juridică plasată în afara Constituției.

Reglementările CDC (art. 3), ale Legii 272/2004 cu privire la drepturile copilului (art. 2), ale înseși Constituției României (art. 49), exprimă fără echivoc forța juridică a acestui principiu. În *Comentariul general nr. 14 (2013) asupra dreptului copilului de a-i fi luat în*

*considerare în mod primordial interesul său superior*¹⁴ sunt descrise cele trei laturi juridice ale sale:

- este o normă de drept material (sau substanțial) care devine o obligație intrinsecă a statului român, având o aplicabilitate directă, autoexecutorie, putând fi invocată în fața instanțelor judecătorești;
- reprezintă un principiu fundamental de interpretare juridică, în sensul că, dacă o prevedere legală dă naștere mai multor interpretări, va fi aleasă aceea care servește cel mai bine intereselor copilului. Drepturile consacrate în CDC și cele trei Proto-coale facultative reprezintă cadrul de interpretare.
- devine o regulă de procedură pentru instituțiile de asistență socială, publice sau private, instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau organele legislative. Când este luată o decizie cu impact asupra unui copil, unui grup de copii sau asupra copiilor în general, procesul decizional trebuie să fie însoțit de o evaluare a efectelor (pozitive sau negative) asupra acestora. Decidenții trebuie să explice în ce măsură a fost respectat dreptul respectiv, cu alte cuvinte ce anume a fost considerat ca fiind în interesul superior al copilului, în funcție de ce criterii și în ce mod acest interes a fost pus în balanță alături de alte considerații, economice, politice, administrative etc.

11. Guidelines on the Promotion and Protection of the Rights of the Child – 2017, European External Action Service (EEAS), Weblink: eeas.europa.eu

12. Consiliul Legislativ, Aviz referitor la Pl-x nr. 627/2007, Propunere legislativă privind înființarea instituției Avocatului Copilului. Weblink: www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=8665

13. Consiliul Legislativ, Aviz referitor la Pl-x nr. 209/2013, Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului. Sursa weblink: <http://www.cdep.ro/proiecte/2013/200/00/9/cl209.pdf>

14. www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.doc

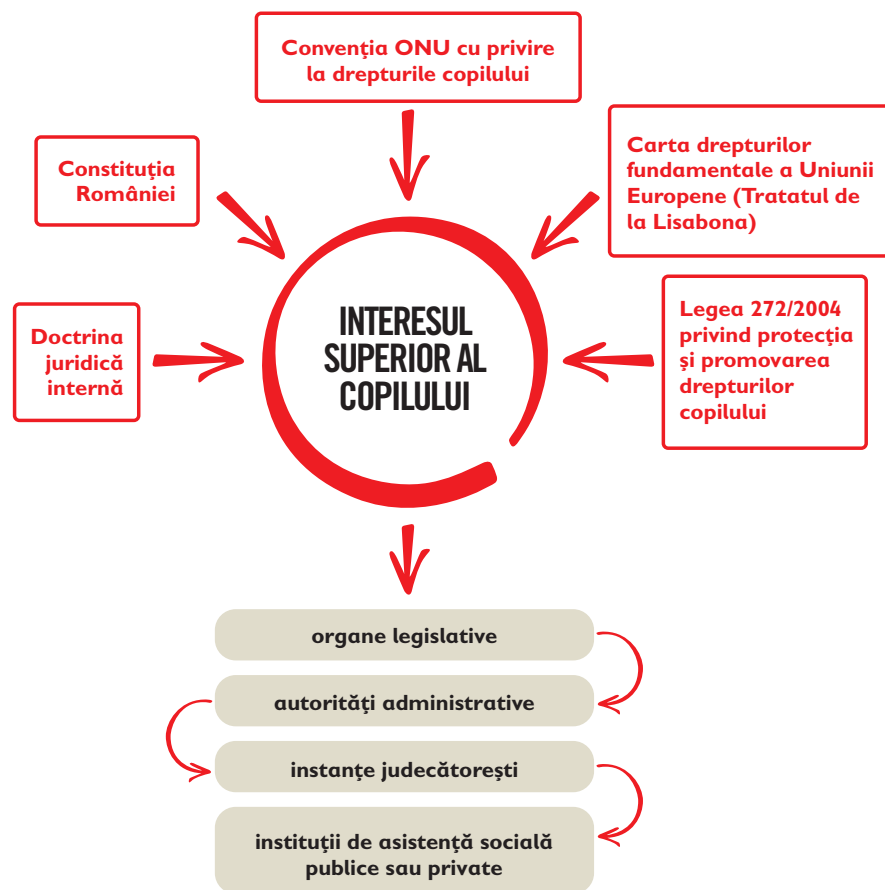


Concluzia este că individualizarea unui adjunct al Avocatului Poporului pentru apărarea drepturilor copilului sau înființarea unei instituții separate pentru copii contribuie într-o manieră directă, beneficiind de prerogative și instrumente legale integrate, la apărarea cu prioritate a interesului superior al copilului, principiu

fundamental afirmat atât la nivel internațional, cât și în sistemul legislativ național. Nu poate fi vorba despre "ideea apărării cu prioritate a unei categorii de persoane în defavoarea altora"¹⁵, pentru că, în fond, copiilor trebuie să le fie acordată o atenție specială în respectarea și promovarea drepturilor lor (vezi grafic 2). În legis-

15. Avizul Consiliului Legislativ, pct. 3, la Pl-x nr. 209/2013.

FORȚA JURIDICĂ A PRINCIPIULUI INTERESULUI SUPERIOR AL COPILULUI - PRIORITYATE ÎN TOATE ACȚIUNILE PRIVIND COPILUL



Grafic 2. Interesul superior al copilului, conform legislației românești.

lația românească, prioritizarea aspectelor ce vizează protecția drepturilor copilului nu este considerată o amenințare la adresa drepturilor adulților, iar acest lucru rezultă limpede după cum urmează:

Art. 3, aliniat 1, din **Convenția ONU cu privire la drepturile copilului**, enunță acest principiu fundamental: "În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de

instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala." El este întărit de obligația Statelor semnatare (art. 4, aliniat 1, CDC) de a lua "toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție".

Art. 24 litera (2) din **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene** stabilește că "În toate

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial.” Carta este parte integrantă a Tratatului de la Lisabona (ratificat de România în 2008), ceea ce înseamnă că instituțiile europene și statele membre sunt obligate din punct de vedere juridic, atunci când pun în aplicare dreptul UE, să respecte aceste drepturi, primordial fiind interesul superior al copilului.

Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului oferă, în art. 2, o reglementare amănunțită a principiului și a caracterului său primordial pentru orice lege și orice act juridic emis sau încheiat în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului. Aliniatul 4 al articolului 2 enunță faptul că principiul ”*va prevala în toate demersurile*

și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.”

Prefigurând principiul respectării cu prioritate a interesului superior al copilului, Constituția României consacră, în aliniatul 1 al art. 49, poziția specială pe care o ocupă copiii și tinerii în ansamblul societății românești: **”Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.”** Această dispoziție constituțională trebuie interpretată și aplicată, conform art. 20 al Constituției, în concordanță cu tratatele la care România este parte, adică inclusiv cu CDC. Dacă există neconcordanțe între CDC și legile interne, au prioritate reglementările Convenției, cu excepția situațiilor în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.¹⁶

3. PENTRU CĂ ARE CAPACITATEA DE A FOCALIZA, LA NIVEL NAȚIONAL, ATENȚIA ASUPRA COPILULUI, ACCELERÂND SCHIMBĂRILE DE MENTALITATE CU PRIVIRE LA RESPECTAREA DREPTURILOR COPILULUI

Dincolo de înțelesul său juridic, termenul ”avocat” are următoarea conotație care pare să descrie cel mai bine poziția Avocatului Copilului în societatea modernă: ”*A lua insistenț apărarea cuiva*” (DEX, ’98 - 1998). Cu alte cuvinte, a fi Avocatul Copilului înseamnă a stăruii, a persevera în apărarea drepturilor copilului, fiind permanent interesat și racordat la dificultățile și nevoile copiilor într-o societate dominată de interesele adulților și având ca unic obiectiv construirea unei lumi mai bune pentru copii.

Marek Michalak, Ombudsmanul copiilor din Polonia, afirma, cu ocazia Conferinței internaționale despre drepturile copilului, ”*Copiii au drepturi. De la Janusz Korczak la Avocatul Copilului*”, organizată, în decembrie 2012, la București, că, mai important chiar decât prerogativele sale speciale, această instituție are puterea de a schimba mentalități.¹⁷ Acest lucru este posibil prin însăși natura acestei funcții, aceea de a focaliza, la nivelul întregii societăți, prin vocea sa independentă, interesul pentru respectarea drepturilor copilului. Nicio altă instituție publică nu dispune de același potențial de obiectivitate și consacrare în slujba copiilor și adolescenților.

În prezent, ținând seama de ponderea extrem de mică a plângerilor referitoare la copii din totalul celor primite

anual, instituția Avocatului Poporului din România este indubitabil asociată cu lumea adulților. Crearea unei instituții independente consacrată doar drepturilor copilului ori specializarea unuia dintre adjuncții Avocatului Poporului în acest domeniu, atribuindu-i numele de Avocat al Copilului, va conduce cu siguranță la o mai bună promovare a drepturilor copilului și la investirea cu încredere de către copii a întregii instituții.

Copiilor le va fi acordată recunoașterea și vizibilitatea chiar numai în condițiile individualizării unui singur departament, dar dedicat exclusiv cauzei drepturilor copilului. Astfel, viitorul Avocat al Copilului, independent sau adjunct al Avocatului Poporului, va da startul creșterii accesibilității copiilor la serviciile instituției, prin crearea de canale non-juridice de informare a copiilor și a persoanelor în grija cărora se află aceștia. Experiența altor țări arată că încrederea copiilor poate fi câștigată prin campanii sociale țintite pe problematica copilului în care portavocea o deține persoana ce reprezintă Avocatul Copilului, prin promovarea online a instituției, prin comunicarea directă cu acesta sau cu reprezentanții instituției, prin organizarea de evenimente cu și pentru copii etc.

16. În acest sens, Gábor KOZSOKÁR - Judecător la Curtea Constituțională (1998-2007) declara: ”*În ipoteza alineatului (2) al art.20 din Constituție, când există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, conform dispoziției constituționale, au prioritate reglementările internaționale. [...] Ca atare, instanțele judecătorești ori celelalte autorități publice vor aplica, în cazuri concrete, în mod nemijlocit reglementările internaționale, care au prioritate față de legile interne.*” În Buletinul Curții Constituționale nr. 6/2003, Aspecte de constituționalitate a unor dispoziții din legislația națională, neconcordanțe cu reglementări internaționale. <https://www.ccr.ro/Nr-6-2003>

17. Citat de Mădălina Șchiopu, în *Avocatul Copilului în România: moft sau necesitate?*, Revista 22, 15 ianuarie 2015. Link: <http://revista22online.ro/21700/html>



4. PENTRU CĂ, ÎN PREZENT, MAI MULT CA ORICÂND, COPIII SE CONFRUNTĂ CU AMENINȚĂRI GRAVE ȘI DIFICULTĂȚI MAJORE ÎN RESPECTAREA DREPTURILOR LOR LA VIAȚĂ, EDUCAȚIE, SĂNĂTATE, SIGURANȚĂ, CONDIȚII DE VIAȚĂ DECENTE ȘI PARTICIPARE LA ACȚIUNI ȘI DECIZII CARE-I PRIVESC.

Problemele cu care se confruntă copiii din România și familiile lor sunt numeroase, plasând țara noastră, în aproape toate statisticile europene, în poziții dezono-

rante, ceea ce ne determină să spunem că, în Europa, cel mai puțin protejați copii sunt copiii români.

4.1. Stare generală de sărăcie educațională în rândul copiilor

Mai mult de jumătate dintre copii (51%) se află în risc de sărăcie sau excluziune socială¹⁸, iar un copil din trei trăiește în condiții de deprivare materială severă. Efecte ale stării de pauperitate, în special în mediul rural, performanțele școlare scăzute ale copiilor noștri, cu un procent de aproximativ 40% analfabeți funcționali¹⁹, rata de părăsire timpurie a școlii la un nivel de mare îngrijorare (19,1%)²⁰, cu 34.293 copii abandonând învățământul primar și gimnazial în anul școlar

2014-2015²¹, inechitatea cronică în investițiile realizate în sistemul de învățământ²², cu efect de creștere de aproape trei ori a riscului ca elevii dezavantajați socio-economic să obțină doar rezultate slabe, costuri uriașe suportate de familie pentru educația "gratuită" a copiilor²³, o perspectivă curriculară fără utilitate economică pe termen lung, toate acestea indică o stare generală de sărăcie educațională și, prin aceasta, încălcarea dreptului la educație de calitate pentru toți copiii.

4.2. Violența fizică asupra copilului

Fenomenul violenței asupra copilului rămâne un fenomen ascuns și subraportat, un fenomen ce afectează mai ales copiii din grupurile vulnerabile, dar căruia îi cad victime și copii din întreaga societate. Copiii pot fi victime ale violenței în familie, școli, în comunitate, în instituțiile de protecție, pot fi abuzați prin intermediul internetului sau pot fi victime ale unor politici naționale de protecție defectuoase (copiii străzii) sau ale unor situații de conflict politic (copiii refugiați), pot fi exploatați de către grupări de crimă organizată (traficul de persoane

minore) sau pot fi supuși la fapte de violență în cadrul unor practici tradiționale nocive.

În România, 38% dintre părinți recunosc abuzul fizic asupra copiilor în familie, iar 63% dintre copii afirmă că sunt bătuți acasă de către părinții lor. Corecțiile precum „lovitul cu palma” sau „urecheala” nu sunt percepute de majoritatea părinților, și într-o anumită măsură, nici de copii, ca fiind comportamente din sfera abuzului fizic. Alarmant este faptul

18. Raportul Salvați Copiii "Eradicarea sărăciei educaționale și materiale", 2015, <https://goo.gl/9GRRUA>.

19. Conform testelor internaționale PISA 2015, realizate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) - PISA 2015. www.oecd.org/pisa/

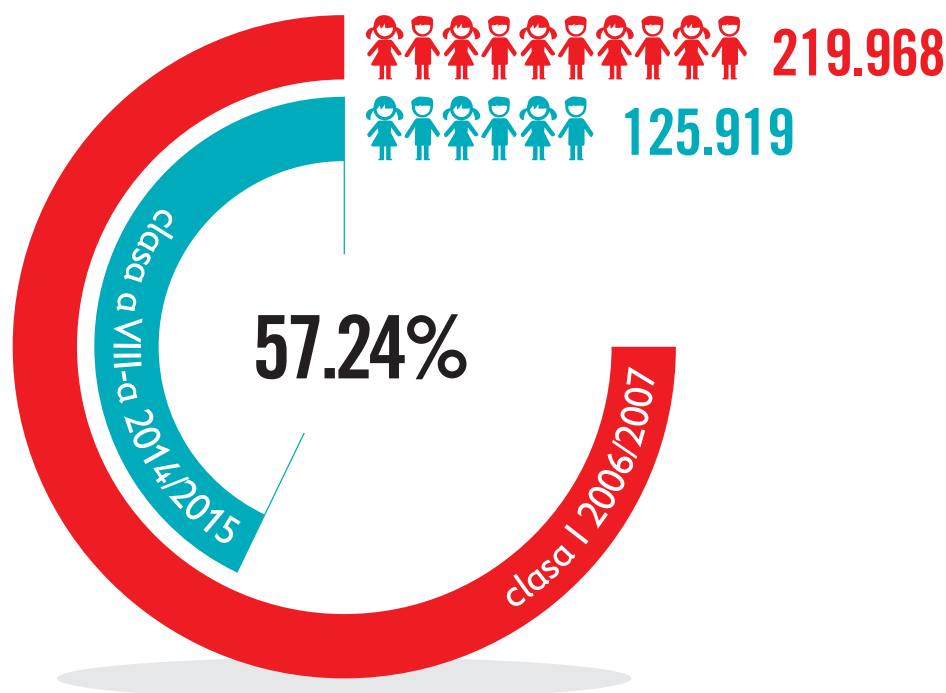
20. În 2016, conform EUROSTAT.

21. INS Tempo online, date prelucrate.

22. Raportul Salvați Copiii "Analiza bugetului copiilor", 2015. Diferențele între cheltuielile medii directe între județele țării sunt semnificative, uneori duble, elevii cei mai defavorizați aparținând județelor cu un nivel ridicat de sărăcie. De exemplu, în jud. Vaslui, cheltuielile medii directe erau în 2014 de 3.916 de lei per elev, în timp ce în jud. Cluj, se înregistra o medie de 5.047 de lei.

23. Raportul Salvați Copiii "Învățământul gratuit costă!", 2010, ce poate fi consultat online la adresa <https://goo.gl/499zBI>

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?



Grafic 3. Abandonul școlar și reușita școlară la o generație de elevi.

Din cei 219.968 de elevi înscriși în clasa I, în anul școlar 2006/2007, doar 125.919 au susținut examenul de capacitate (79,4%), iar dintre aceștia, 125.919 l-au promovat cu o notă de 5 sau mai mare (57,24%), reprezentând rata de reușită educațională a unei generații.

că 2 din 10 părinți consideră că bătaia este o metodă necesară de educație a copiilor.

Nici școala nu este un loc al siguranței pentru copiii noștri. Violența a venit și de la catedră, cel puțin o dată într-un an școlar, pentru 8 din 10 elevi care au fost umiliți și jigniți pentru că nu au știut răspunsul corect. În mod repetat, în școală, 3 din 10 copii sunt excluși din grupul de

colegi, sunt amenințați cu bătaia sau lovirea de către colegi, iar 1 din 4 copii a fost umilit în fața colegilor. Despre acești copii sunt răspândite zvonuri umilitoare și denigratoare în spațiul școlii sau în mediul online. Situațiile în care un copil amenință, insultă sau lovește un altul sunt atât de dese, încât majoritatea copiilor au fost martorii unor astfel de scene.

4.3. Abuzul și exploatarea sexuală a copiilor

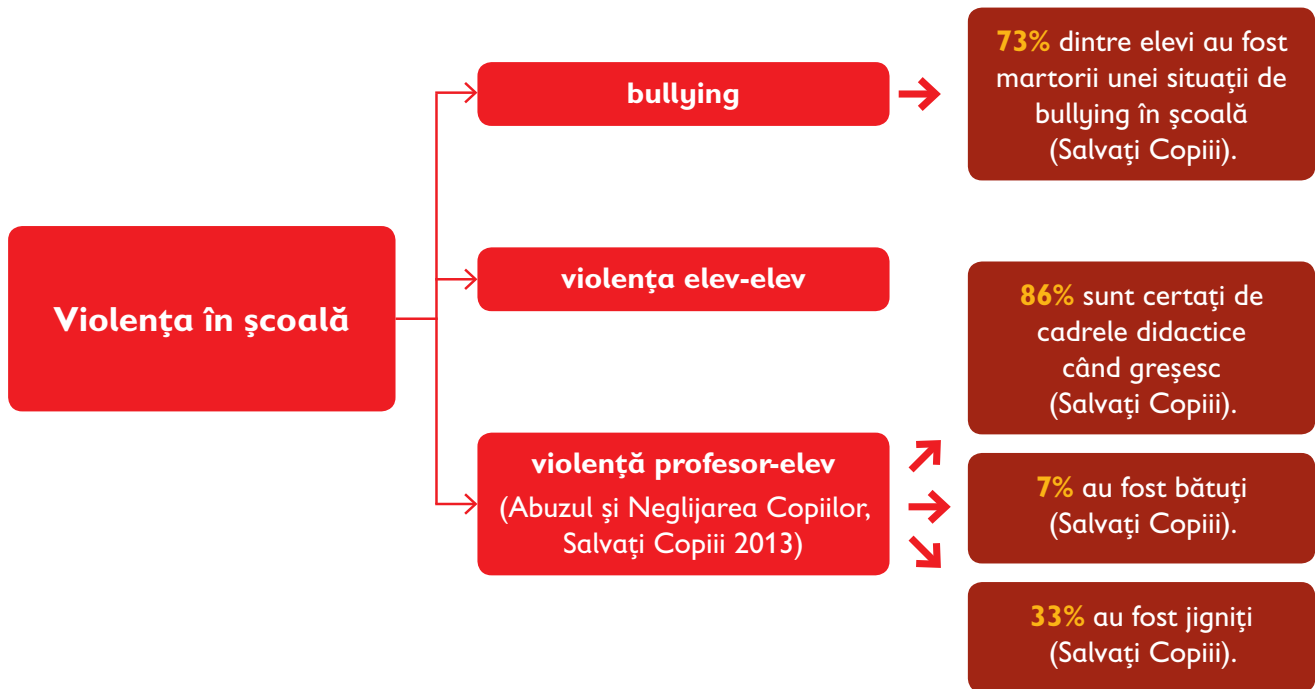
În ceea ce privește violența sexuală asupra copiilor, în familie, în comunitate, online sau ca urmare a traficului de copii, acest subiect rămâne un tabu social sau este ocolit de instituții, de medici și pedagogi, deși intervențiile lor ar putea să ajute la protecția copiilor. Cercetarea

”Abuzul și neglijarea copiilor – Studiu sociologic la nivel național”²⁴ arată că între 1-3% dintre copii recunosc că au fost victime ale unui abuz sexual, în timp ce un studiu de prevalență arată că aproximativ 9% din populația copiilor de peste 13 ani au declarat că cel puțin o dată cineva a

24. Salvați Copiii, Abuzul și neglijarea copiilor – Studiu sociologic la nivel național (2013).



Grafic 4. Violența în școală



încercat să întrețină relații sexuale cu ei, deși copilul (băiat sau fată) nu dorea acest lucru²⁵.

Datele oficiale puse la dispoziție de Parchetul General arată că, anual, un număr de aproximativ 500 de copii sunt victime ale unor infracțiuni contra libertății și integrității sexuale.

Discrepanța între prevalența fenomenului și numărul de victime înregistrate de organele penale ilustrează slaba raportare a acestui tip de abuz asupra copilului. Stigmatizarea și expunerea copiilor victime ale violenței sexuale influențează negativ raportarea unor astfel de fapte.

4.4. Copii cu părinți plecați la muncă în străinătate

România s-a confruntat cu o migrație economică masivă a populației către țările cu o economie mai dezvoltată, în special după aderarea la Uniunea Europeană (2007). Unul dintre efectele negative îl reprezintă așa-zisul fenomen al “copiilor singuri acasă”: copii cu unul sau ambii părinți plecați la muncă în străinătate, pentru care lipsa părinților generează schimbări în viața de zi cu zi, afectând, în multe cazuri, viața socială, bunăstarea emoțională și evoluția școlară a acestora. Conform datelor oficiale²⁶, peste 95.000 de copii au părinții plecați la muncă în străinătate. O serie de studii au arătat însă

că numărul acestora este mult mai mare: în 2015, inspectoratele școlare județene trimiteau organizației Salvați Copiii date despre 212.000 de copii aflați în această situație, în 2007, era estimat un număr de 170.000 elevi de clasele V-VIII cu cel puțin un părinte la muncă în străinătate²⁷, iar în 2008 un alt studiu estima că, la scară națională, erau 350.000 de copii ai căror părinți erau migranți în străinătate.²⁸

25. Institute of Child Health, Department of Mental Health and Social Welfare, *Balkan Epidemiological Study on Child Abuse and Neglect*, 2011, <http://www.becan.eu/>.

26. Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, www.copii.ro.

27. „Efectele Migrației: Copiii rămași acasă”, Fundația Soros, 2007.

28. „Analiză la nivel național asupra fenomenului copiilor rămași acasă prin plecarea părinților la muncă în străinătate”, UNICEF, Alternative Sociale și Gallup România, 2008.

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

4.5. Rată ridicată a mortalității infantile

România are una dintre cele mai sumbre statistici privind mortalitatea infantilă în Europa: o rată de 7,4 copii dintr-o mie de nou-născuți mor în țara noastră înainte de a împlini 1 an, prin comparație cu media europeană, de două ori mai mică (3,7%). Analizele realizate de Salvați Copiii au scos la iveală faptul că echipamentele medicale insuficiente reprezintă o problemă frecventă în România - 13% dintre maternitățile de nivel I nu au niciun incubator standard pentru nou-născuții prematuri, 56% dintre maternitățile de nivel II nu au ventilator pentru suport respi-

rator și 14% dintre maternitățile de nivel III au o singură masă de reanimare pentru copii, și, de asemenea, că există un deficit mare de paturi de terapie intensivă pentru nou-născuți și de linii de gardă pentru neonatologie, acestea din urmă inexistente în maternitățile de nivel I. Acestea sunt condițiile pentru un număr de aproximativ 20.000 de copii care se nasc anual înainte de termen în România, prematuritatea, complicațiile acestora și lipsa unui răspuns medical adecvat reprezentând cauzele majore ale deceselor copiilor.²⁹



Grafic 5. Rata mortalității infantile în România și Europa.

4.6. Sistemul de protecție a copiilor

În decembrie 2016, în sistemul de protecție specială de tip rezidențial se aflau 19.369 de copii (www.copii.ro). În fiecare an sunt aduse în atenția publică cazuri de abuz asupra copiilor aflați în centre rezidențiale, abuzuri comise fie în mod direct de personalul angajat, fie cu complicitatea acestuia. Situațiile descrise de mass-media indică abuzuri fizice și abuzuri sexuale, inclusiv trafic de copii în scop de exploatare sexuală, practici legate de supramedicarea copiilor, mai ales cu

substanțe neuroleptice, privarea copiilor de anumite oportunități – excursii și donații din partea organizațiilor neguvernamentale, porții de hrană, sume de bani ce li se cuvin. Relatările privind cazurile de exploatare sexuală a fetelor din centre de plasament sunt din ce în ce mai frecvente (printr-o monitorizare a presei pe anii 2015 – 2016, s-au putut identifica 9 centre de tip rezidențial distincte în care au avut loc cazuri de abuz sexual asupra copiilor rezidenți).

29. Salvați Copiii, „Analiza serviciilor medicale, personalului și dotărilor cu echipamente medicale în secțiile de nou-născuți și obstetrică”, 2016.



5. PENTRU CĂ, FAȚĂ DE ALTE INSTITUȚII SPECIALIZATE ÎN APĂRAREA DREPTURILOR COPILULUI DIN EUROPA, AVOCATUL POPORULUI DIN ROMÂNIA ESTE CVASI-NECUNOSCUȚ ÎN RÂNDUL COPILOR ȘI PĂRINȚILOR ȘI PENTRU CĂ, ÎN ȚĂRILE ÎN CARE EXISTĂ, ACEASTĂ INSTITUȚIE ARE UN IMPACT POZITIV INCONTESTABIL ÎN VIAȚA COPILOR

În acest capitol, analiza comparativă se rezumă la numărul petițiilor primite pentru domeniul drepturilor copilului. Evident, succesul activității unei instituții de tip Ombudsman poate fi evaluat luând în considerare și alți indicatori (numărul de anchete și rapoarte speciale și impactul lor la ameliorarea situației copiilor, contribuția la îmbunătățirea legislației, nivelul de popularitate în

rândul copiilor, implicarea copiilor în activitățile instituției etc.). Însă, datele rapoartelor anuale publicate de toate instituțiile din Europa includ, în mod constant, cu excepția acelor ombudsmani care nu primesc plângeri individuale (Danemarca, Austria, Suedia și Finlanda), numărul de petiții, de apeluri telefonice și de vizite ori audiențe la sediul instituției, ceea ce permite o comparație obiectivă.

5.1. Ponderea petițiilor privind drepturile copilului în activitatea Avocatului Poporului

În graficul 6, se poate observa cum, anual, ponderea petițiilor care au avut ca obiect încălcări ale drepturilor copilului în totalul celor primite de către Avocatul Poporului este aproape nesemnificativă. Deși copiii reprezintă 20% din populația României, iar statisticile negative abundă comparativ cu alte state³⁰, numeroase fiind studiile și relatările din presă cu privire la abuzurile comise asupra lor, inclusiv de către funcționarii publici, au fost ani în care **numărul petițiilor referitoare la drepturile copilului nu a depășit 1 procent din total**. De exemplu, în 2012, plângerile referitoare la copii au reprezentat 0,55%, în 2008, 0,51%, iar în 2004 (anul adoptării Legii 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu multiple dezbateri în mass-media acelei perioade), a fost înregistrat cel mai scăzut interes de a apela la instituția Avocatului Poporului, ajungându-se la 0,32%, adică au fost primite 15 petiții din totalul de 4.621. Remarcăm numărul de petiții aflat în creștere pentru ultimii 3 ani (2014 – 2016), însă acest lucru pare să se întâmple ca rezultat al creșterii generale de petiții înregistrate și nu ca urmare a unei mutări de interes pe drepturile copilului.

Deși la un nivel sub ceea ce înregistrează instituțiile din statele cu o populație de copii mult sub cea din România, în primii ani de funcționare a instituției (1997-2003), recursul la petiții în interesul copiilor și al reprezentanților lor a fost mai mare, în medie dublu față de anii ce au urmat. În 2001, 1,9% totalizau plângerile privind drepturile copilului, în 2002, ajungând la 3,4%, cel mai ridicat în cei aproape 19 de ani de funcționare a instituției.

Explicațiile sunt greu de decelat, dar nu putem să nu remarcăm că, până în 2004 - perioadă în care numărul petițiilor este net superior prin comparație cu anii următori -, în cadrul instituției au funcționat departamente cvasispecializate pentru protecția drepturilor copilului (*Departamentul pentru probleme privind protecția copilului, a femeii și a familiei, educația, cultura, sportul și instituțiile de reeducare pentru minori*) sau direcții specifice (*Direcția pentru drepturile copilului în cadrul Departamentului II – Drepturile sociale, economice și culturale*).

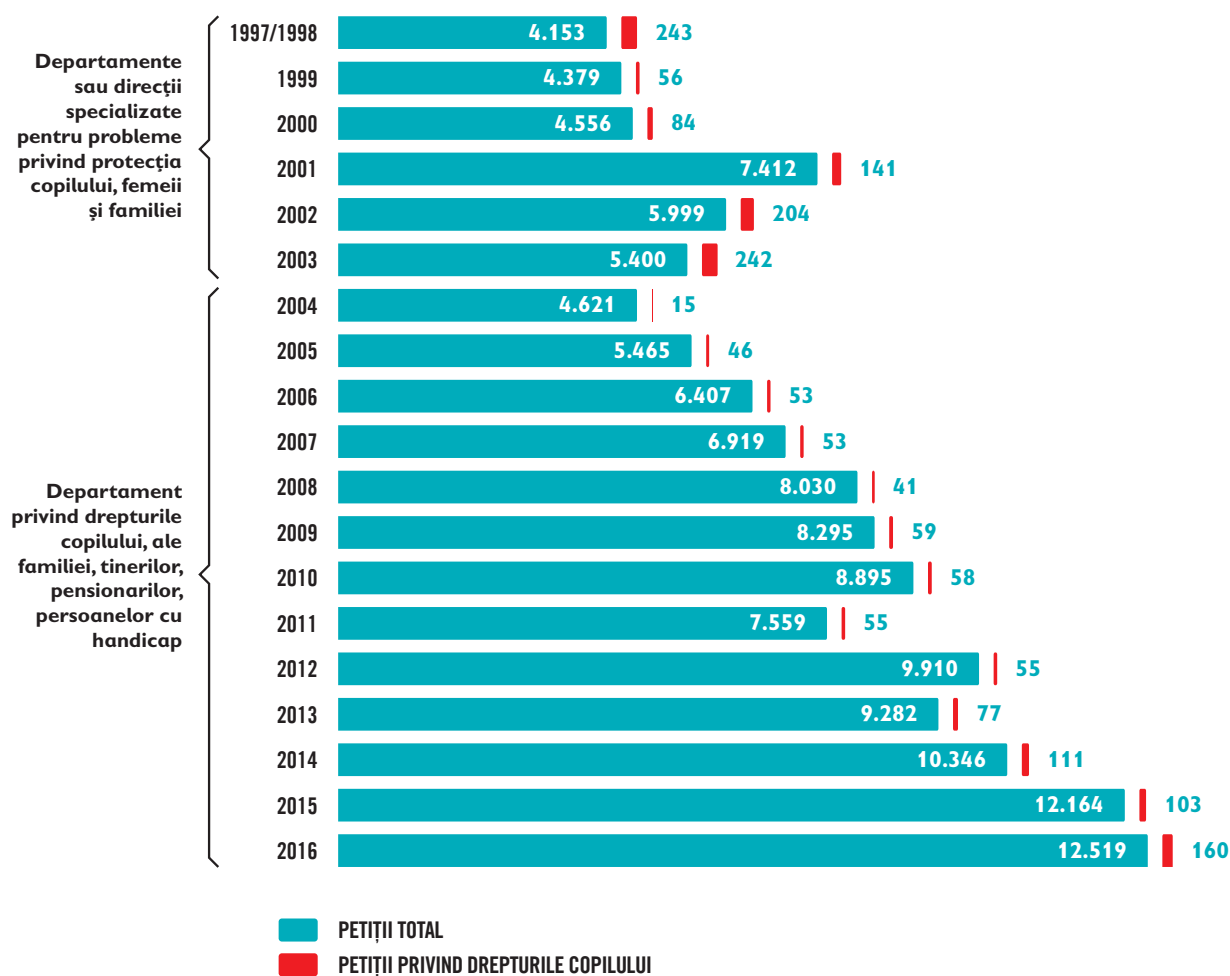
30. Vezi capitolul anterior II 4.

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

5.2. Scurtă analiză comparativă a activității ombudsmanilor din Polonia, Croația, Irlanda, Franța, Grecia și România

Pentru a examina impactul instituțiilor destinate monitorizării drepturilor copilului, am ales 3 exemple de instituții independente dedicate exclusiv drepturilor copilului (Polonia, Croația și Irlanda) și 2 exemple de instituții cu departamente

specializate în domeniul drepturilor copilului (Franța și Grecia), confruntând rezultatele lor cu cele ale Avocatului Poporului. Anii incluși în această scurtă analiză comparativă au fost 2013, 2014 și 2015. Din analiza activităților institu-



Grafic 6. Petițiile primite de Avocatul Poporului (1997-2016)

1997/1998	Departamentul pentru probleme privind protecția copilului, femeii și familiei
1999	Departamentul pentru probleme privind protecția copilului, a femeii și a familiei, educația, cultura și sportul
2000	Departamentul pentru probleme privind protecția copilului, a femeii și a familiei, educația, cultura, sportul și instituțiile de reeducare pentru minori
2001	Departamentul pentru probleme privind protecția copilului, a femeii și a familiei, educația, cultura, sportul și instituțiile de reeducare pentru minori
2002	II. Departamentul privind drepturile sociale, economice și culturale Direcția pentru protecția drepturilor copilului
2003	II. Departamentul privind drepturile sociale, economice și culturale Direcția pentru protecția drepturilor copilului



țiilor pentru drepturile copilului și ale celor cu departamente specializate, a reieșit că primele înregistrează, prin comparație cu celelalte, un impact incontestabil mai ridicat în ceea ce privește numărul de petiții, în special când se ține seama de populația de copii a fiecărui stat. Infograficul alăturat relevă serioase diferențe, cu concluzii

pozitive pentru instituțiile independente focalizate doar pe drepturile copilului. Ținând seama și de numărul de copii din cele 3 țări, accesibilitatea instituției și gradul ei de penetrare în societate sunt superioare celeilalte forme de organizare.

Grafic 7. Analiză comparativă

Rzeczniku Praw Dziecka (Ombudsman pentru copii)

brpd.gov.pl



7
mil. copii

Pravobranitelj za djecu (Ombudsman pentru copii)

www.dijete.hr



0,9
mil. copii

Ombudsman for children (Ombudsman pentru copii)

www.oco.ie



1
mil. copii

Le Défenseur des droits - Adjointe Défense et promotion des droits de l'enfant (Apărătorul Drepturilor - Adjunct pentru apărarea și promovarea drepturilor copilului)

www.defenseurdesdroits.fr



14,2
mil. copii

Ο Συνήγορος του Πολίτη - (Ombudsman Grec) - Departamentul pentru drepturile copilului

www.synigoros.gr



1,9
mil. copii

Avocatul Poporului - Domeniul drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap

www.avp.ro

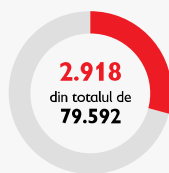


3,7
mil. copii

Ombudsman pentru copii – instituție independentă de monitorizare a drepturilor copiilor

Adjunct specializat pentru copii în cadrul instituției Ombudsmanului național

2015



2014



2013



= 10.000 petiții

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

Cu toate dezavantajele prezenței doar a unui departament specializat, exemplele din Franța și Grecia reușesc să focalizeze atenția societății asupra drepturilor copilului, numărul de petiții fiind bine determinat în economia raportărilor anuale. E de notat faptul că, în Franța, deși doar adjunct al Apărătorului Drepturilor, persoana care preia sarcina coordonării domeniului respectiv ("colegiu") este intitulată, prin lege, "Apărător al Copiilor", în virtutea rolului ei special în apărarea interesului superior al copilului.

Altfel spus, în 2015, Ombudsmanul Copilului din Polonia a analizat 10.000 de petiții, adică 1 petiție la 760 de copii, cei din Croația și Irlanda 1 petiție la aproximativ 600 de copii, în timp ce Departamentele pentru drepturile copilului ale instituțiilor naționale din Franța au înregistrat 1 petiție la 3.500 de copii, iar Grecia 1 petiție la 2.500 de copii. Dacă includem în comparație datele din România, țară în care dificultățile cu care se confruntă copiii sunt majore, discrepanța devine un semnal de alarmă privind lipsa de impact a instituției: Avocatul Poporului primește 1 petiție la 35.000 de copii.

6. PENTRU CĂ ÎNFIINȚAREA ÎN ROMÂNIA A INSTITUȚIEI AVOCATUL COPILULUI ORI SPECIALIZAREA UNUI ADJUNCT AL AVOCATULUI POPORULUI AR PERMITE DOBÂNDIREA CALITĂȚII DE MEMBRU CU DREPTURI DEPLINE ÎN ENOC³¹ ȘI A CALIFICATIVULUI MAXIM DE ACREDITARE (A) DIN PARTEA GANHRI³²

6.1. Lipsa calității de membru ENOC

România nu este reprezentată în ENOC și nu poate deveni membru cu drepturi depline deoarece nu îndeplinește al patrulea criteriu – **caracterul exclusiv al misiunii adjunctului de a proteja și promova drepturile copilului**.³³ Adjunctul Avocatului Poporului din România prevăzut de *Legea 37/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului* are în responsabilitatea sa, pe lângă drepturile copilului, și pe cele ale familiei, tinerilor, pensionarilor și persoanelor cu dizabilități. Deși este posibilă aderarea ca membru asociat, prin demonstrarea dorinței de a urmări în mod activ îndeplinirea criteriilor prevăzute

pentru membrii cu drepturi depline, Avocatul Poporului rămâne în continuare în afara acestei instituții, interesul pentru activitățile rețelei fiind redus.³⁴ Importanța calității de membru rezidă în oportunitățile de participare în proiecte multinaționale, în grupuri de lucru care au avut în trecut teme de interes pentru România, în schimbul permanent de bune practici ori în redactarea de documente de poziție comune.³⁵

31. Vezi capitolul "Instituții internaționale relevante", pag. 30-33.

32. Alianța Globală a Instituțiilor pentru Drepturile Omului (Global Alliance of National Human Rights Institutions) este o structură independentă de facilitare a respectării angajamentelor față de Consiliul pentru Drepturile Omului al Națiunilor Unite, de către instituțiile independente pentru drepturile omului din toate statele lumii. <http://nhri.ohchr.org/>

33. http://enoc.eu/?page_id=274

34. Pe site-ul instituției, www.avp.ro, nu există nicio mențiune despre ENOC, iar din cele 20 de rapoarte anuale, acronimul apare doar în raportul anului 2013, când este reamintit *Memorandumul pentru Respectarea drepturilor copilului la abitație în familie*, semnat la Chișinău de secretarul ENOC, alături de alți 7 ombudsmani, inclusiv Avocatul Poporului.

35. Temele documentelor elaborate de membrii ENOC au fost *Oportunități egale în educație pentru toți copiii* (2016), *Violența asupra copiilor* (2015), *Copiii și austeritatea* (2014), *Copiii afectați de migrație* (2013), *Copiii în conflict cu legea* (2012), *Copiii în instituții* (2011) etc. Link: http://enoc.eu/?page_id=186

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

acestora note de la A la C, cu titlul de criterii de admisibilitate ca membru în structura Comitetului.

Este vorba despre acreditări ale instituțiilor la trei niveluri:

Nivel A – *membru cu drept de vot*: instituție care funcționează în conformitate totală cu Principiile de la Paris, având dreptul de a deschide un birou în cadrul Comitetului și de a participa la toate sesiunile Consiliului Drepturilor Omului și de a interveni în agenda stabilită;

Nivel B – *membru observator*: instituție care nu se află integral în acord cu Principiile de la Paris și nu a dovedit că se află în proces de transformare a structurii și funcțiilor sale, putând participa doar în calitate de observator la sesiunile Consiliului Drepturilor Omului;

Nivel C – *fără calitate de membru*, instituția putând participa la sesiuni, doar în baza unei invitații a Comitetului.

Până în mai 2017, 121 instituții au fost evaluate și acreditate de către Comitet: (A) – 78, (B) – 33 și (C) – 10. În România, o singură instituție independentă pentru drepturile omului a obținut o evaluare din partea Comitetului. Este vorba despre Institutul Român pentru Drepturile Omului care a fost evaluat la nivel C. Avocatul Poporului nu a solicitat acreditarea, deși numeroase instituții similare din Europa Centrală și de Est au obținut acreditarea maximă, devenind membri cu drept de vot (Albania, Croatia, Ungaria, Polonia, Bosnia, Serbia, Ucraina, Armenia, Georgia).

6.3. Neconcordanța cu principiile Comentariului general nr. 2 privind rolul instituțiilor independente pentru drepturile copilului (2002) al Comitetului Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului

În ceea ce privește concordanța cu principiile fundamentale ale unei astfel de instituții, așa cum au fost ele în detaliu descrise și explicit recomandate de CoDC de la Geneva în Comentariul său general din 2002, mandatul Avocatului Poporului din România prezintă lacune serioase care i-au cauzat o inadecvare generală în raport cu nevoile cronice de monitorizare a drepturilor copilului în România și cu așteptările societății în ansamblu cu privire la îndeplinirea rolului său. O viitoare revizuire a mandatului său și a domeniilor adjuncțiilor săi trebuie să ia în considerare următoarele completări ale *Legii 37/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului*:

- specializarea unuia dintre adjuncți în domeniul drepturilor copilului;
- includerea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului și a Protocoloanelor sale ca un cadru esențial al exercitării atribuțiilor instituției;

- enunțarea interesului superior al copilului ca un concept cheie în desfășurarea activităților sale și verificarea modulului în care acest principiu este avut în vedere în activitățile autorităților;
- reprezentarea copiilor astfel încât instituția să devină în mod real **”vocea copiilor”** în societate și în fața autorităților publice;
- includerea în activitatea sa, cu rol consultativ, a unor structuri de reprezentare a copiilor și tinerilor;
- monitorizarea periodică a activității autorităților relevante (ministere relevante, structuri specializate, autorități naționale, comisii etc.) și revizuirea actelor normative importante;
- abordare proactivă cu privire la copiii vulnerabili sau care trăiesc în comunități dezavantajate;
- promovarea cunoașterii și respectării drepturilor copilului.



7. PENTRU CĂ ACTUALUL ADJUNCT SPECIALIZAT PE DREPTURILE COPILULUI, ALE FAMILIEI, TINERILOR, PENSIONARILOR ȘI PERSOANELOR CU HANDICAP ÎNDEPLINEȘTE ATRIBUȚII PENTRU MAI MULT DE 2/3 DIN POPULAȚIA ROMÂNIEI, CEEA CE PRESUPUNE CEL PUȚIN PATRU DOMENII DISTINCTE DE ACTIVITATE ȘI UN VOLUM DE MUNCĂ DISPROPORȚIONAT ÎN RAPORT CU CEILALȚI ADJUNCȚI

Art. 10 al Legii 35/1997 stabilește că Avocatul Poporului este asistat de adjuncți, specializați pe cinci domenii de activitate: a) drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale; **b) drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;** c) armată, justiție, poliție, penitenciare; d) proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe; e) prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.

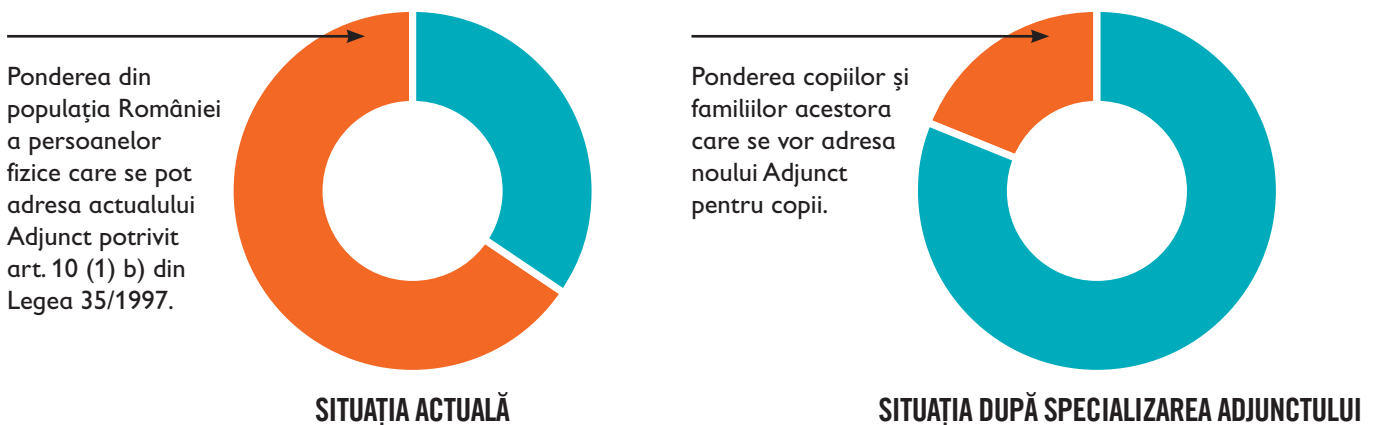
Este evident faptul că, în cazul Adjunctului de la punctul b), nu putem vorbi despre un singur domeniu de activitate, ci de cel puțin patru arii sociale diferite, care reclamă o specializare corespunzătoare problemelor semnalate după repartizarea petițiilor cu privire la copii, părinți, tineri, pensionari sau persoane cu handicap. De altfel, există state care au considerat necesară protecția specială, prin ombudsmeni specializați, a persoanelor cu dizabilități (Croatia) sau a pensionarilor (Irlanda, Marea Britanie).

Pe de altă parte, analizând împărțirea domeniilor de activitate, rezultă că drepturile și libertățile a peste 13.000.000 de persoane fizice³⁷, din totalul de 19.870.647 (INS – 2015), sunt apărute în raporturile acestora cu autoritățile publice de un singur adjunct din cei cinci, responsabilitatea sa fiind extinsă la mai mult de 2/3 din populația României. Complexitatea legală și diversitatea relațiilor stabilite cu autoritățile, instituțiile și serviciile publice de către aceste categorii de persoane fizice necesită ample analize pentru rezolvarea petițiilor adresate, ceea ce ar putea crea, pentru actualul Adjunct, în condițiile unui interes mai ridicat în viitor, serioase dificultăți de alocare de timp și resurse umane în coordonarea eficientă a domeniului său de activitate.

Astfel, prin adoptarea soluției de restrângere a responsabilităților unui adjunct la problematica drepturilor copilului, celor 3.734.667 de copii le va fi acordată recunoașterea și protecția intereselor lor; viitorul Avocat al Copilului dobândind capacitatea necesară aducerii în mod constant a drepturilor copilului în atenția publicului larg și a Guvernului.

Grafic 9.

Situație comparativă privind ponderea persoanelor care se pot adresa Avocatului Poporului.



37. 3.734.667 de copii (EUROSTAT 2015), aproximativ 2.000.000 părinți (Profilul Familiei Românești Contemporane - CALITATEA VIEȚII, XXI, nr. 1-2, 2010, p. 5-28), aproximativ 2.500.000 tineri (18-29 ani) (EUROSTAT 2015), 5.260.000 de pensionari (INS 2016) și 415.975 de adulți cu handicap (Buletin statistic ANPD trim III 2016 anpd.gov.ro).

DE CE UN AVOCAT AL COPILULUI ÎN ROMÂNIA?

8. PENTRU CĂ ACTUALUL PROGRAM DE GUVERNARE 2017-2020 PREVEDE ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATUL COPILULUI

În Programul de Guvernare 2017-2020³⁸, asumat de Guvern în ianuarie 2017, la Capitolul *Politici publice în domeniul Muncii și Justiției Sociale*, apare *Măsura 11 - Investiția în copii - investiția în viitor*, având ca obiectiv creșterea gradului de acoperire a serviciilor la nivel local și continuarea procesului de dezinstituționalizare, prin prioritizarea serviciilor integrate la nivelul primăriilor. Al treilea punct al acestei măsuri cuprinde, pentru prima dată de la ratificarea CDC, ”*înființarea instituției Avocatul Copilului, a Comisarului³⁹ pentru Drepturile Copilului cu mandatul și capacitatea de a promova drepturile copilului și a apăra respectarea acestora*”, fiind precizat și impactul financiar (3,1 milioane lei anual) și sursa de finanțare (bugetul de stat). Din formularea acestui angajament reiese că vor fi create două instituții, deși e greu de presupus acest lucru, fiind vorba mai degrabă despre o greșită enumerare a două denumiri ale aceleiași instituții.

Referitor la viitoarea titlatură, e de reținut faptul că termenii ”avocat” și „apărător” sunt întâlniți în țările din centrul și sudul Europei (Spania, Croația, Franța, Austria, Grecia, Polonia, Macedonia etc.), iar cel de ”comisar” în țările din spațiul anglofon (Angla, Scoția, Țara Galilor, Irlanda de Nord, Canada, Statele Unite). Ținând seama de sensul termenilor avocat – ”*persoană care are calitatea de a acorda asistență juridică*” și apărător – ”*persoană care apără sau sprijină*”, recomandăm luarea în considerare a celor două variante: ”**Apărător al drepturilor copilului**” ori ”**Avocat al Copilului**”. Viitoarea instituție nu reclamă în mod exclusiv experiență juridică, ci și competențe profesionale și experiență relevantă în stabilirea de strategii de promovare și protecție a drepturilor copilului și de comunicare eficientă în spațiul public sau direct cu copiii și reprezentanții acestora.

9. PENTRU CĂ REPREZINTĂ, ÎN RÂNDUL COPILOR, INSTITUȚIA CU CEA MAI LARGĂ ADRESABILITATE ȘI CU ADEVĂRAT ”PRIETENOASĂ”

Deși legislația românească permite copiilor să adreseze plângeri cu privire la abuzurile suferite instituțiilor responsabile cu protecția lor și prevede că ascultarea copiilor mai mari de 10 ani este obligatorie în orice situație care-i privește în mod direct, aceste principii sunt răsturnate prin alte argumente bazate pe principii generale care prevăd prezența reprezentanților legali în comunicarea cu instituțiile publice.

Ombudsmanul pentru copii asigură, ca instituție publică, calea directă cu **cea mai mare adresabilitate pentru copii**. Practic, orice mesaj venit din partea copiilor va avea un răspuns și, dacă situația o cere, va beneficia de o anchetă din partea instituției. Această procedură simplă, firească poate fi considerată precursora *Protocolului Opțional al CDC privind procedura de comunicare*, intrat în vigoare în aprilie 2014, care oferă copiilor, individual sau colectiv, posibilitatea de a se adresa CoDC cu plângeri dacă drepturile lor au

fost încălcate⁴⁰, Comitetul putând recomanda țării respective să acționeze pentru a remedia situația.

Din această perspectivă, a accesului facil, informal și nebirocratic, Avocatul Copilului (înțelegând și adjunctul numit ”Avocatul Copilului”) va fi perceput de către copii ca apărătorul lor imparțial și oricând disponibil să le asculte nemulțumirile ori să-i protejeze împotriva abuzurilor. În acest fel, instituția va fi preceptuată de către copii, în ansamblul instituțiilor publice, ca fiind cu adevărat ”prietenoasă”, în sensul conformității ei cu conceptul multidimensional de ”**child-friendly institution**” care, în cazul nostru, înseamnă: concentrare exclusivă pe drepturile copilului, identificarea continuă a problemelor din viața copiilor și abordare incluzivă în rezolvarea lor, reprezentarea copilului ca ”apărător” în raport cu întreaga administrație publică, interes activ în ascultarea opiniilor copiilor și în încurajarea stimei lor de sine, promovarea modelelor pozitive cu privire la dezvoltarea fizică, psihică ori morală a copiilor.⁴¹

38. <http://gov.ro/ro/obiective/programul-de-guvernare>

39. Termenul de ”comisar” e consacrat în legislația românească doar cu sensurile de ofițer de poliție sau membru al Comisiei Europene, fiind impropriu alăturării lui domeniului sensibil al drepturilor copilului.

40. Protocolul Facultativ la CDC este un tratat internațional în materie de drepturile omului prin care CoDC este autorizat să audieze plângeri privind presupuse încălcări ale drepturilor copilului. Condiția este ca celelalte căi legale prevăzute de legislația internă a fiecărei țări să fi fost epuizate.

41. O dezvoltare utilă a caracteristicilor conceptului *child-friendly*, realizată de Save the Children International, la linkul: <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/child-friendly-spaces-emergencies-handbook-save-children-staff>.



III. ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATUL COPILULUI ÎN ROMÂNIA

Sistemul constituțional din România este conceput pornind de la principiul separației și echilibrului celor trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească. Deși această construcție presupune ca niciuna dintre puteri să nu devină factor predominant de control asupra celeilalte, parlamentului, îi revine, ca putere legislativă, prerogativa monitorizării legalității actelor și faptelor executivului în subordinea căruia se află administrația publică. Având la dispoziție mijloace mai mult de natură politică decât administrativă (moțiunea de cenzură, interpelarea ori rapoartele comisiilor parlamentare), controlul parlamentar asupra actelor administrative, văzut ca răspuns la nemulțumirile cetățenilor, este greu de exercitat direct prin membrii parlamentului. Din acest considerent, în Constituția României a fost inclus un întreg capitol privind instituția Avocatul Poporului, reglementat ca autoritate specializată în apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor în relația acestora cu funcționarii din administrațiile publice centrale și locale.

În acest capitol, analizăm principiile de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, trecem în revistă cele patru inițiative legislative de dezvoltare a controlului în respectarea drepturilor copilului (cu cele două modele propuse: numirea unui Avocat al Copilului, ca instituție complementară ori ca departament specializat în cadrul instituției Avocatul Poporului), prezentăm câteva concluzii ce reies din analiza punctului de vedere al Avocatului Poporului asupra propunerii legislative din 2016 și, în final, oferim două bune practici, Ombudsmanul Copiilor din Polonia (instituție independentă) și Apărătorul Copilului din Franța (adjunct al Apărătorului Drepturilor).



1. INSTITUȚIA AVOCATULUI POPORULUI DIN ROMÂNIA

În România, instituția ombudsmanului a fost una dintre instituțiile juridice noi ale Constituției din 1991, prevăzută într-un capitol special¹, optându-se pentru denumirea de "Avocatul Poporului". Textul constituțional stabilește rolul fundamental pe care trebuie să-l îndeplinească - **soluționarea, prin mediere, a diferendelor care pot apărea între cetățeni și autoritățile administrației publice** și, de asemenea, principiile de organizare și

funcționare a instituției care cuprind numirea Avocatului Poporului, atribuțiile sale, obligațiile autorităților publice față de instituție și raporturile cu Parlamentul României. În 1997, a fost adoptată *Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului*, republicată în 2004 și 2014, și, în 2002, a fost aprobat, de către Biroul Permanent al Senatului, *Regulamentul de organizare și funcționare a instituției*, republicat în 2004 și 2011.

Autonomia și independența Avocatului Poporului

Legea 35/1997 stabilește că instituția Avocatului Poporului este o autoritate publică autonomă și independentă față de celelalte autorități publice, înțelegând prin aceasta că, în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului se bucură de **autonomie**, înțelegând ca separare funcțională și organizațională de orice altă instituție, organizație sau autoritate, și de **independență** față de puterea executivă, sistemul judiciar și de societatea civilă, acționând fără presiuni politice sau cenzură, în cadrul mandatului stabilit prin lege. Aceste două prerogative nu-i permit însă, în exercitarea atribuțiilor sale, să se substituie autorităților publice.

Avocatul Poporului nu poate fi supus niciunui mandat imperativ sau reprezentativ și nimeni nu îl poate obliga să se supună instrucțiunilor sau dispozițiilor

sale. Dacă acesta consideră necesar, pentru motive întemeiate, Avocatul Poporului poate renunța la caracterul public al activității sale, hotărând ca anumite cereri sau acțiuni să dobândească caracter **confidențial**. În exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite recomandări, prin care sunt sesizate autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative. Sunt asimilate actelor administrative tăcerea organelor administrației publice și emiterea tardivă a actelor. Recomandările Avocatului Poporului în Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție emise în cazul constatării unor neregularități au ca scop înlăturarea acestora, îmbunătățirea tratamentului și a condițiilor de detenție ale persoanelor private de libertate, prevenirea torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante.

Numirea Avocatului Poporului și a adjuncților săi

Avocatul Poporului și adjuncții săi sunt numiți pentru o perioadă de **5 ani**, mandatul lor putând fi reînnoit o singură dată². Numirea Avocatului Poporului se face de către Camera Deputaților și Senat, într-o ședință comună, pe baza unor propuneri de candidați făcute de către birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, la recomandarea grupurilor parlamentare din cele două Camere ale Parlamentului. Adjuncții sunt propuși de Avocatul Poporului, apoi primesc avizul comisiilor juridice din Parlament și sunt numiți de către birourile permanente ale celor două Camere. Candidații la poziția de Avocat al Poporului trebuie să fie cetățeni români și să îndeplinească condițiile de numire prevăzute pentru judecătorii la Curtea Constituțională. Ei sunt audiați de comisiile

juridice din Camera Deputaților și Senat, iar cel care întrunește cel mai mare număr de voturi ale deputaților și senatorilor prezenți în ședința comună va fi numit ca Avocat al Poporului. Adjuncții trebuie să fie licențiați ai unei facultăți de științe juridice, administrative, politice sau economice, cu o vechime de cel puțin 8 ani în specialitatea studiilor absolvite sau în exercitarea funcției de deputat sau de senator; trebuie să aibă o capacitate deplină de exercițiu, o bună reputație morală și o stare de sănătate corespunzătoare. Altă condiție este lipsa antecedentelor penale. În timpul exercitării funcției, Avocatul Poporului și adjuncții acestuia nu pot fi membri ai unui partid politic și nu pot îndeplini nicio altă funcție publică sau privată, cu excepția activităților și funcțiilor didactice din învățământul

1. Titlul II - Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale, Capitolul IV – Avocatul Poporului, art. 58-60, Constituția României.

2. Mandatul Avocatului Poporului încetează înainte de termen prin demisie, revocare din funcție, incompatibilitate cu alte funcții publice sau private, imposibilitate de a-și îndeplini atribuțiile mai mult de 90 de zile, constatată prin examen medical de specialitate, ori în caz de deces. Revocarea, ca urmare a încălcării Constituției și a legilor, se decide în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului.

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

superior. Aceste incompatibilități se aplică și personalului cu funcții de conducere și de execuție de specialitate. Funcțiile

de conducere și de execuție de specialitate din aparatul instituției Avocatul Poporului se ocupă prin concurs.

Competențele Avocatului Poporului și ale adjuncților săi

Avocatul Poporului conduce instituția, mandatul său fiind general, activitatea nefiind restricționată la un anumit domeniu al drepturilor și libertăților omului. El este asistat de 5 adjuncți care sunt specializați pe domenii de activitate și, astfel, preiau atribuții specifice potrivit domeniului reparatizat sau alte însărcinări încredințate de Avocatul Poporului.

Domeniile de activitate sunt următoarele:

- drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- drepturile copilului**, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- armată, justiție, poliție, penitenciare;
- proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe.
- prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție³.

Avocatul Poporului acționează în trei modalități: **ex officio**, la aflarea, prin orice mijloace, a încălcării drepturilor sau libertăților persoanelor fizice; **la cererea** persoanelor fizice, a societăților comerciale, a asociațiilor sau a altor persoane juridice; **la cererea Curții Constituționale** în vederea transmiterii unor puncte de vedere.

Atribuțiile Avocatului Poporului sunt următoarele:

- coordonează și reprezintă instituția Avocatul Poporului** în fața Camerei Deputaților, a Senatului și a celorlalte autorități publice, precum și în relațiile cu persoanele fizice sau juridice;
- primește petițiile** formulate în scris ori **acordă audiențe** solicitate de către persoanele fizice ale căror drepturi au fost nesocotite de

către autoritățile administrației publice vinovate de administrație defectuoasă⁴ și coordonează întreaga activitate de mediere, aducând la cunoștința petiționarului rezultatul final;

- decide asupra petițiilor** formulate de persoanele fizice lezate prin încălcarea drepturilor sau libertăților acestora de către autoritățile administrației publice;
- se adresează în scris autorităților administrației publice** în vederea rezolvării petițiilor, cu cereri de informații ori documente, audiază și ia declarații de la funcționari, derulează anchete proprii și emite recomandări, putând cere acestora să reformeze sau să revoce actul administrativ și să repare prejudiciile produse, precum și să repună persoana fizică lezată în drepturi și în situația anterioară, iar în cazul nerespectării recomandărilor, **sesizează autoritățile ierarhic superioare sau prefectul**;
- se adresează ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii⁵, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată**, dacă constată că soluționarea petiției cu care a fost sesizată este de competența autorității judecătorești;
- coordonează activitatea de prevenire a torturii în locurile de detenție⁶**, prin efectuarea de vizite inopinate în locurile de detenție, prin aprobarea rapoartelor de vizită și a recomandărilor dacă sunt constatate neregularități în urma vizitelor efectuate;
- exercită un control de constituționalitate** al legilor prin: sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a legilor și

3. Prin *Ordonanța de urgență nr. 48/2014*, instituția și-a creat al cincilea domeniu de activitate - prevenirea torturii în locurile de detenție, fiind singura structură națională desemnată să îndeplinească atribuțiile prevăzute de Protocolul opțional, adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984, ratificat prin Legea nr. 109/2009. Interesant de notat faptul că acest domeniu de activitate este singurul care beneficiază în Legea 35/1997 de un capitol extins de reglementare (aproape jumătate din conținutul integral al legii) și de o prevedere privind întocmirea unui raport anual dedicat acestei problematice, situație de dorit a fi multiplicată cel puțin la domeniul protecției și promovării drepturilor copilului.

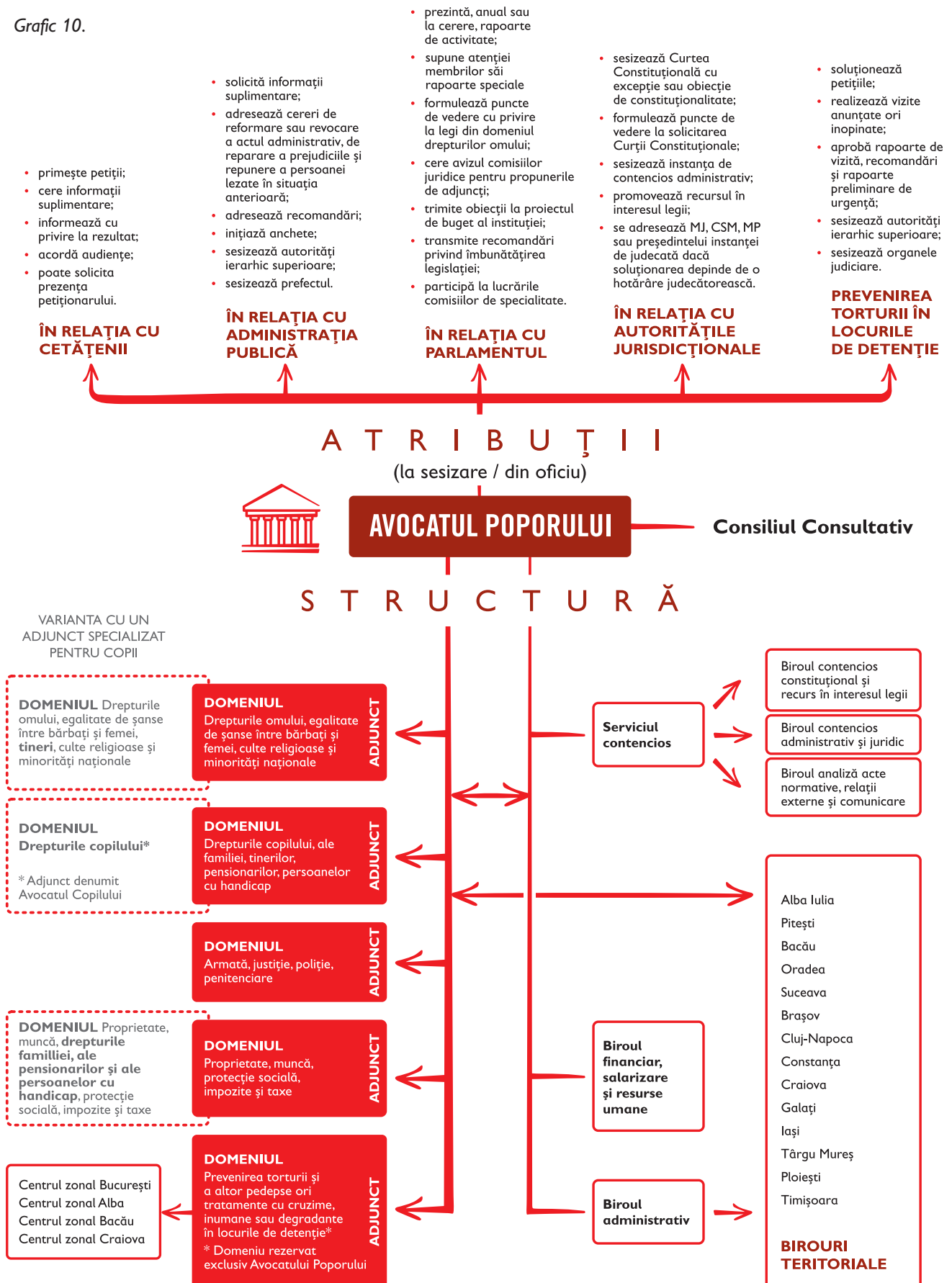
4. Conform Ombudsmanului European, administrația defectuoasă înseamnă administrare inadecvată și incorectă și poate viza: nereguli administrative, incorectitudine, discriminare, abuz de putere, lipsă de răspuns, nefurnizare de informații, întârziere nejustificată. Website: www.ombudsman.europa.eu.

5. Avocatul Poporului se adresează Consiliului Superior al Magistraturii, în principal, în vederea unificării practicii judiciare, pentru a garanta accesul la actul de justiție al oricărei persoane pe baza principiilor accesibilității și previzibilității legii și a modului ei de interpretare de către instanțe.

6. Conform Legii 35/1997, art. 29², prin **loc de detenție** se înțelege "orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia", iar **privare de libertate** înseamnă "orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură". În aceste categorii sunt cuprinse, alături de locurile de detenție prevăzute de legislația penală, și centrele de plasament ale sistemului de asistență socială, spitalele de psihiatrie, centrele destinate asistenței consumatorilor de droguri, centrele de tranzit, centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil și orice alt loc care face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială.



Grafic 10.



ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

ordonanțelor sau a unor prevederi ale acestora, în mod direct; sesizarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a legilor, înainte de promulgarea acestora, dacă acestea se referă la drepturile și libertățile cetățenilor; formulează puncte de vedere, la solicitarea Curții Constituționale sesizată cu excepții de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile și libertățile persoanelor fizice.

- **poate sesiza instanța de contencios administrativ**⁷, în condițiile legii contenciosului administrativ, atunci când constată că nu există altă cale pentru remedierea ilegalității comise de administrația publică;
- **promovează recursul în interesul legii** în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție⁸, cu privire la problemele de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești, prin hotărâri judecătorești irevocabile;
- **oferă puncte de vedere** dacă este consultat de inițiatorii proiectelor de legi și ordonanțe, care, prin conținutul reglementărilor, privesc drepturile și libertățile cetățenilor;
- **întocmește, anual sau la cerere, raportul său de activitate**⁹ pe care îl înaintază Parla-

mentului, și **rapoarte speciale**¹⁰ cu privire la probleme sensibile în domeniul legislației sau activității autorităților administrației publice;

- **coordonează activitatea administrativă** a instituției: organizează birouri teritoriale, angajează salariații și exercită dreptul de autoritate disciplinară asupra acestora, exercită funcția de ordonator principal de credite, delegă atribuții, aprobă programe de pregătire, organizarea de concursuri, programe de audiență, deplasări în străinătate, planificări de concedii etc.

În exercitarea atribuțiilor legate de activitatea internă a instituției, Avocatul Poporului emite ordine, instrucțiuni, norme metodologice și regulamente.

Adjuncții Avocatului Poporului coordonează activitatea din domeniul lor de activitate și, în acest sens, repartizează petițiile corespunzător acestor domenii. Ei informează Avocatul Poporului cu privire la activitatea desfășurată, avizează rapoartele, recomandările ori alte acte supuse aprobării Avocatului Poporului și îndeplinesc orice alte atribuții stabilite de Avocatul Poporului. În caz de imposibilitate temporară a exercitării funcției de către Avocatul Poporului, ei îndeplinesc, într-o ordine prestabilită, atribuțiile acestuia.

Modelul instituțional al Avocatului Poporului

Avocatul Poporului din România nu constituie un model clasic de Ombudsman¹¹, fiind organizat ca instituție națională cu un mandat general aparținând mai degrabă **modelului "statului de drept"**. Rolul său este extins la controlul de legalitate al administrației, nefiind limitat la protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor prin mediere.

Avocatul Poporului din România poate exercita un control de constituționalitate al legilor, poate sesiza

instanța de contencios administrativ, poate promova recurs în interesul legii prin sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție ori se poate adresa ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată pentru angajarea competenței instanțelor judecătorești.

7. "Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea." Art. 1 (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

8. Art. 514 al Codului de procedură civilă numește această atribuție "îndatorire".

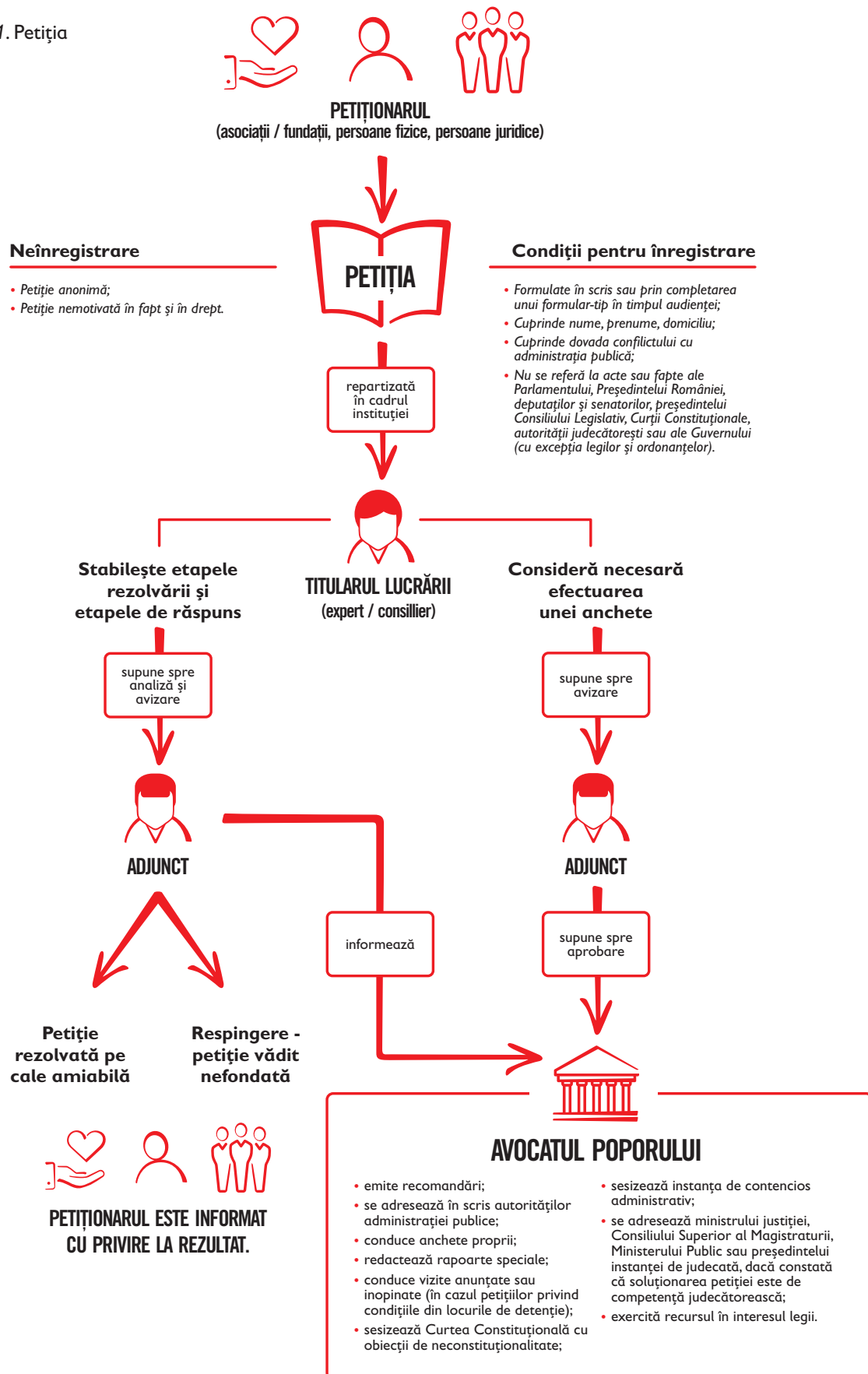
9. Raportul anual se înaintază Parlamentului până la data de 1 februarie a anului următor, în vederea dezbaterii acestuia în ședința comună a celor două Camere.

10. În domeniul promovării și protecției drepturilor copilului, Avocatul Poporului a întocmit 8 rapoarte speciale: *Raport special privind drepturile copilului (2000)*, *Raport special privind nerespectarea unor drepturi ale copiilor și tinerilor handicapați (2002)*, *Raport special privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia executării pedepselor și a măsurii educative a internării minorilor în centre de reeducare (2008)*, *Raport special privind respectarea și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (2009)*, *Raport special privind transportul elevilor din mediul rural (2013)*, *Raport special privind decontarea cheltuielilor de transport din bugetul Ministerului Educației Naționale pentru elevii care nu pot fi școlarizați în localitatea de domiciliu (2013)*, *Raport special privind respectarea drepturilor copiilor privați de libertate în România (iulie 2014)* și *Raport special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență (2015)*. Vezi pe website www.avp.ro

11. Caracteristic acestui model este faptul că Ombudsmanul nu dispune de puteri coercitive la adresa eliminării situațiilor de administrare defectuoasă, îndeplinind mai degrabă un rol de mediere, cu posibilitatea de a adresa recomandări funcționarilor publici și de a redacta rapoarte de activitate pentru a atrage atenția parlamentului și publicului asupra problemelor curente în relația dintre cetățeni și administrația publică. Vezi Gabriele Kucsko-Stadlmayer (ed.), *European Ombudsman-Institutions - A comparative legal analysis regarding the multifaceted realisation of an idea*, SpringerWienNewYork, 2008, pag. 61-65.



Grafic 11. Petiția



ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

Obligațiile autorităților publice față de cererile și recomandările Avocatului Poporului

La cererile adresate de Avocatul Poporului, autoritățile publice sunt obligate să comunice sau să pună la dispoziția instituției informațiile, documentele sau actele pe care le dețin în legătură cu petițiile care au fost adresate instituției Avocatul Poporului, precum și cele referitoare la sesizările din oficiu și la vizitele anunțate sau inopinate pe care acestea le efectuează pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice Mecanismului național de prevenire a torturii în locurile de detenție.

Utilizând informațiile și documentele puse la dispoziție de autorități, **Avocatul Poporului se va adresa în scris** autorităților pentru ca acestea să ia măsurile necesare pentru reformarea sau revocarea actului administrativ, repararea prejudiciilor și înlăturarea cauzelor care au generat sau au favorizat încălcarea drepturilor persoanei lezate și vor informa despre aceasta instituția.

Dacă se constată încălcări grave ale drepturilor petiționarului sau ilegalitatea actului administrativ, **Avocatul Poporului emite o recomandare** adresată autorității administrației publice, care a încălcat drepturile respective sau a emis actul ilegal.

În cazul în care autoritatea administrației publice sau funcționarul public nu înlătură, în termen de 30 de zile de la data sesizării, ilegalitățile comise, **instituția Avocatul Poporului se adresează autorităților administrației publice ierarhic superioare sau prefectului** (dacă autoritatea publică sau funcționarul aparțin administrației publice locale), care sunt datoare să îi comunice, în termen de cel mult 45 de zile, măsurile luate.

Dacă actul sau fapta administrativă ilegale ale administrației publice sau ale prefectilor persistă, **Avocatul Poporului este îndreptățit să sesizeze Guvernul** care este obligat să adopte, în termen de 20 de zile, măsuri adecvate privind eliminarea stării de ilegalitate. Refuzul sau depășirea acestui termen se comunică Parlamentului.

Dacă Avocatul Poporului constată, cu prilejul cercetărilor întreprinse, lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării, **acesta va prezenta un raport**, conținând cele constatate, președinților celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, prim-ministrului.

Petiția și audiența

Petițiile adresate instituției Avocatul Poporului trebuie formulate în scris și pot fi transmise prin poștă¹², inclusiv prin e-mail¹³, fax¹⁴ ori pot fi depuse personal sau prin mandatar, de către orice persoană fizică, fără deosebire de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase. Acest lucru înseamnă că cetățenii străini, apatrizii, refugiații ori solicitanții de azil, copiii, singuri sau prin reprezentanții lor, pot adresa plângeri instituției. De asemenea, societățile comerciale, asociațiile și orice alte persoane juridice pot adresa petiții.

Petițiile trebuie să cuprindă numele și domiciliul persoanei fizice lezate în drepturile și libertățile acesteia, drepturile și libertățile încălcate, precum și autoritatea administrativă ori funcționarul public în cauză. Petiționarul trebuie să dovedească întârzierea sau refuzul administrației publice de a soluționa legal petiția. Nu sunt luate în considerare petițiile anonime și vor fi respinse fără motivare petițiile privind: actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament; actele și faptele Președintelui României, deputaților

și senatorilor; președintelui Consiliului Legislativ, Curții Constituționale, autorității judecătorești și ale Guvernului (cu excepția legilor și ordonanțelor). Petițiile vădit nefondate vor fi respinse motivat.

Persoana căreia i-a fost repartizată petiția, denumită *titularul lucrării*, propune prin fișa petiției etapele rezolvării și proiectul de răspuns pe care îl supune spre analiză și avizare adjunctului care coordonează domeniul de activitate din care face parte. În situația în care, în urma cercetărilor preliminare, rezultă necesitatea efectuării unei anchete, titularul lucrării face propunerea de anchetă, motivată în fapt și în drept, și o supune spre avizare adjunctului. Avocatul Poporului aprobă efectuarea anchetei și împuternicește persoanele care o vor efectua. Dacă petiția a fost soluționată amiabil sau au încetat temeiurile pentru care a fost dispusă, Avocatul Poporului întrerupe efectuarea anchetei.

Audiența, ca modalitate de sesizare introdusă prin Regulamentul instituției, se acordă de personalul de specialitate atât la sediul central, cât și la birourile

12. Pe adresa sediului central sau a unuia dintre birourile teritoriale ale instituției.

13. La adresa de email avp@avp.ro.

14. La telefon 021 312 49 21.



teritoriale. În cursul audienței, dacă aspectele relatate se referă la acte ale autorităților administrației publice sau ale regiilor autonome, petiționarul sau,

în anumite condiții, expertul/consilierul de serviciu, pot completa un formular-tip de cerere. Audiența la adjunct sau la Avocatul Poporului se acordă motivat.

Structura organizatorică a instituției

Pe lângă cele cinci domenii de activitate, instituția Avocatul Poporului cuprinde alte cinci structuri:

Consiliul Consultativ, în componența căruia intră Avocatul Poporului, adjuncții acestuia, precum și alte persoane desemnate prin ordin de Avocatul Poporului. Consiliul se întrunește o dată pe lună sau ori de câte ori se consideră necesar.

Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare, în subordinea directă a Avocatului Poporului, condus de un șef serviciu, care coordonează:

Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii, Biroul contencios administrativ și juridic și Biroul analizează acte normative, relații externe și comunicare.

2 Birouri funcționale: Biroul financiar, salarizare și resurse umane¹⁵ și Biroul administrativ, conduse de Directorul Coordonator.

14 birouri teritoriale¹⁶, în care își desfășoară activitatea câte 2 sau 3 experți.

4 centre zonale¹⁷ ale Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în Locurile de Detenție.

Răspunderea penală și disciplinară

Avocatul Poporului și adjuncții săi nu răspund juridic pentru opiniile exprimate sau pentru actele pe care le îndeplinesc, cu respectarea legii, în exercitarea atribuțiilor lor legale. Încălcarea prevederilor Legii 34/1997 sau ale Regulamentului instituției de către personalul acesteia atrage răspunderea penală, disciplinară sau administrativă, după caz.

Avocatul Poporului poate fi urmărit și trimis în judecată penală, dar nu poate fi reținut, percheziționat, arestat

la domiciliu sau arestat preventiv fără încuviințarea președinților celor două Camere ale Parlamentului. Adjuncții Avocatului Poporului pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală, dar nu pot fi reținuți, percheziționați, arestați la domiciliu sau arestați preventiv fără înștiințarea prealabilă a Avocatului Poporului. Dacă Avocatul Poporului sau adjuncții săi sunt arestați ori trimiși în judecată penală, ei vor fi suspendați din funcție, de drept, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

Bugetul instituției

Instituția are buget propriu, care face parte integrantă din bugetul de stat. Proiectul de buget se aprobă, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice, de Avocatul Poporului și se înaintează Guvernului pentru a fi inclus distinct în proiectul bugetului de stat supus legiferării. Obiecțiile Avoca-

tului Poporului la proiectul de buget al Guvernului se prezintă Parlamentului pentru soluționare.

Prin legile bugetare anuale poate fi aprobat un fond la dispoziția Avocatului Poporului, pentru acordarea de ajutoare.

15. Conform Raportului de activitate al anului 2016, instituția cuprindea un personal format din 147 de posturi finanțate, din care 139 de posturi repartizate la sediul central și la birourile din teritoriu, precum și la cele patru centre zonale, iar 8 posturi la cabinetul Avocatului Poporului.

16. În prezent, instituția dispune de 14 birouri teritoriale, inegal distribuite la nivel național (Alba Iulia, Pitești, Bacău, Oradea, Suceava, Brașov, Slobozia, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Târgu Mureș, Ploiești și Timișoara).

17. Centrul zonal București, Centrul zonal Alba, Centrul zonal Bacău și Centrul zonal Craiova.

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

2. EFORTURI ANTERIOARE ÎN CREAREA INSTITUȚIEI ÎN ROMÂNIA (PL-X NR. 627/2007, 452/2011, 209/2013 ȘI 139/2016).

2.1. 2007 - Propunere legislativă privind înființarea instituției Avocatul Copilului (Camera Deputaților - PL-x nr. 627/2007)¹⁸

Înaintată în 25 septembrie 2007, aceasta a fost prima propunere legislativă de înființare a unei instituții independente pentru drepturile copilului din România, inițiatorii fiind 14 deputați dintr-un spectru foarte larg de partide (PNL, PSD, PRM, UDMR, PD, PC, Minorități și deputați neafiliați).

Propunerea vizează înființarea unei instituții independente de monitorizare a respectării drepturilor copilului de către autoritățile administrației publice, pe modelul instituției Avocatul Poporului, multe dintre reglementările Legii 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului fiind reproduse aproape integral.

Numirea Avocatului Copilului era prevăzută ca fiind de competența Senatului, propunerile de candidați urmând a fi făcute de Biroul Permanent al Senatului, la recomandarea grupurilor parlamentare din cele două Camere ale Parlamentului. Mandatul prevăzut era de 4 ani, putând fi reînnoit o singură dată. Avocatul beneficia de doi adjuncți.

Propunerea a primit aviz negativ de la Consiliul Legislativ, pe motivul că instituția Avocatului Poporului se bucură de caracterul unicității pe care îl conferă Constituția României, neputând fi acceptată dedublarea acestei instituții printr-un nouă instituție, Avocatul Copilului. Așa cum am precizat mai sus, în capitolul "II. De ce un Avocat al Copilului în România?", verdictul Consiliului legislativ ignoră principiul

fundamental al interesului superior al copilului, primordial în legislația românească, și, prin aceasta, conduce la nesocotirea art. 49 (1) din Constituția României republicată "Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor." Comisia juridică, de disciplină și imunități și Comisia pentru administrație publică au dat aviz negativ, argumentele fiind copiate și redactate întocmai din documentul redactat de Consiliul Legislativ.

Deși Guvernul României păstrează, în avizul său negativ, argumente asemănătoare cu ale Consiliului Legislativ, referitoare la presupusa neconstituționalitate a propunerii, subliniază "necesitatea existenței unei instituții publice independente de control al modului în care sunt respectate drepturile copilului" și face totuși propunerea ca "unul dintre adjuncți și corpul de specialiști din subordinea sa să se ocupe în mod exclusiv de protecția drepturilor copilului", aducând în susținere exemplul Greciei.

Proiectul primește aviz pozitiv din partea Comisiei pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați.

Proiectul de lege este adoptat de Camera Deputaților tacit ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art.75 alin. (2) din Constituția României republicată, însă **este respins de Senat.**

18. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=8665



2.2. 2011 - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului, republicată (Camera Deputaților - Pl-x nr. 452/2011)¹⁹

Propunerea legislativă a avut un singur inițiator, deputatul Roberta Alma Anastase, și a constituit încercarea de a specializa unul dintre adjuncții Avocatului Poporului în domeniul drepturilor copilului, atribuindu-i, prin lege, numele de Avocat al Copilului. Domeniile ”pensionari”, ”drepturile familiei”, ”persoane cu handicap” și ”tineri” au fost redistribuite spre ceilalți adjuncți. În reglementarea atribuțiilor sale, sursa de inspirație a fost Legea poloneză din 6 ianuarie 2000 privind Ombudsmanul Copilului.

Deși acordă aviz pozitiv, Consiliul Legislativ reia toate argumentele înaintate pentru proiectul de lege anterior din 2007, cu privire la unicitatea instituțională a Avocatului Poporului. Consiliul semnaleză, în contradicție cu propriul aviz pozitiv, temerea că ”*instituirea Avocatului Copilului, chiar dacă doar ca adjunct al acestuia, și particularizată doar la problematica drepturilor copilului, este susceptibilă de a ridica aspecte de constituționalitate.*” De aceea, în aceeași notă de nesocotire a interesului superior al copilului, principiu justificat de poziția de vulnerabilitate a copiilor, Consiliul Legislativ se opune utilizării titlaturii de ”Avocat al Copilului”, considerând că aceasta ”*crează discrepanțe în raport cu ceilalți adjuncți*”.

Lăsând la latitudinea Parlamentului decizia de adoptare a proiectului de lege, Guvernul României, sub influența punctelor de vedere anterioare ale Consiliului Legislativ, își exprimă nejustificat observația că ”*funcția de Avocat al Poporului poate fi interpretată ca excedând cadrului instituțional*”, creându-se ”*un regim privilegiat pentru unul dintre adjuncții Avocatului Poporului*” și o ”*discriminare pentru ceilalți adjuncți*”. Reamintim că instituțiile publice, inclusiv Guvernul României, au obligația constituțională de a asigura copiilor și tinerilor ”*un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor*”,

asigurându-se că interesul superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii întreprinse de autoritățile publice.

Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați și Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale au acordat aviz favorabil propunerii legislative. Comisia juridică, de disciplină și imunități nu ia în dezbateră proiectul de lege.

Proiectul de lege este adoptat de Camera Deputaților în mod tacit, ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art.75 alin.(2) din Constituția României republicată, însă **este respins de Senat.**

Poziția Salvați Copiii

Salvați Copiii a trimis inițiatorului o variantă de modificare a propunerii legislative, conținând precizări ale instrumentelor juridice de bază, principii fundamentale de funcționare și prevederea ca Avocatul Copilului să-și poată exprima poziția față de stadiul implementării CDC în România prin rapoarte anuale sau periodice.

De asemenea, Salvați Copiii a propus renunțarea la paragrafele din propunerea inițială pentru a preîntâmpina interpretări greșite ale sintagmelor de tipul „acordarea de asistență specială” sau „asistarea copiilor aflați în dificultate”, întrucât instituția are menirea de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice și nu se poate substitui instituțiilor specializate de protecție a drepturilor copilului prevăzute de alte legi.

19. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?cam=2&idp=12162

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

2.3. 2013 - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului (Camera Deputaților - Pl-x nr. 209/2013)²⁰

Beneficiind de susținerea a 41 de deputați și senatori, această propunere legislativă reia practic efortul din 2011 de restrângere a competenței unui Adjunct al Avocatului Poporului la problematica drepturilor copilului și de individualizare a acestuia prin atribuirea titlaturii de "Avocat al Copilului". Diferențe minore au fost introduse la modificarea articolului 12 din Legea 35/1997 care descrie atribuțiile și domeniul de intervenție al adjunctului. De interes este precizarea componenței personalului Adjunctului pentru copii: "*Personalul de specialitate din subordinea Avocatului copilului trebuie să aibă studii superioare în drept, psihologie, sociologie sau asistență socială.*"

Obiectul de reglementare îl constituie modificarea și completarea Legii 35/1997 privind instituția Avocatului Poporului prin întărirea poziției unuia dintre adjuncții Avocatului Poporului și individualizarea lui sub denumirea de "Avocat al Copilului".

Consiliul Legislativ avizează favorabil propunerea, utilizând, prin reproducere, argumentele și rezervele exprimate pentru propunerea din 2011.

În exprimarea poziției sale, Guvernul afirmă că situația gravă în care se află copiii în România nu poate fi remediată prin înmulțirea și diversificarea atribuțiilor Avocatului Copilului, ca adjunct al Avocatului Poporului. Mai mult, "*crearea unui adjunct cu rol și funcții supradimensionate în raport cu Avocatul Poporului*" este considerată "*o situație inadmisibilă*".

Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați și Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale acordă aviz favorabil propunerii legislative. Comisia juridică, de disciplină și imunități nu ia în dezbateră proiectul de lege.

Proiectul de lege este adoptat de Camera Deputaților tacit, ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art.75 alin.(2) din Constituția României republicată, însă **este respins de Senat.**

Poziția Salvați Copiii

Salvați Copiii a susținut și promovat inițiativa legislativă, dar și-a exprimat câteva rezerve cu privire la aceeași eroare, și anume, includerea inadecvată a unor articole din legea poloneză cu privire la Ombudsmanul Copilului. Aceste articole corespund instituției poloneze, independente și cu prerogative mai extinse decât cele prevăzute chiar pentru Avocatul Poporului din România. Atribuțiile adjunctului, care se dorește a fi specializat în protecția drepturilor copilului, nu pot excede scopului instituției Avocatului Poporului, căreia de altfel îi este subordonat.

Salvați Copiii a precizat că, în competența viitorului adjunct trebuie să intre acele drepturi ale copilului care nu au fost respectate în raporturile lor și ale familiilor lor cu autoritățile publice (inclusiv dacă este vorba despre servicii administrate de către operatori privați, dar acreditate de către autoritățile publice). Celelalte situații de nerespectare a drepturilor copilului (de exemplu, abuzuri comise de părinți sau alte persoane fizice) sunt date în competența instanțelor judecătorești și/sau a altor instituții specializate (servicii publice specializate de asistență socială, direcții generale de protecție a drepturilor copilului etc.).

Salvați Copiii a salutat obligația prevăzută în sarcina Avocatului Copilului de menținere a unei legături continue cu copiii și implicarea lor în activitatea sa și, de asemenea, obligația de consultare permanentă cu Avocatul Poporului, ca o confirmare juridică a poziției sale de adjunct al Avocatului Poporului.

20. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=13402



2.4. 2016 - Propunere legislativă privind înființarea instituției Avocatul Copilului (Camera Deputaților - Pl-x nr. 139/2016)²¹

79 de senatori și deputați din toate partidele reprezentate în Parlament au susținut propunerea legislativă de instituire a Avocatului Copilului, ca instituție independentă, separată de instituția Avocatului Poporului.

Întrucât propunerea viza crearea unei instituții independente, Consiliul Legislativ este consecvent cu pozițiile sale anterioare și o avizează negativ, trimițând Biroului Permanent al Camerei Deputaților un document care reproduce în întregime, fragment cu fragment, avizul negativ transmis cu 9 ani în urmă, la propunerea din 2007.

Spre deosebire de încercările anterioare, acest proiect de lege primește aviz negativ din partea tuturor comisiilor consultate (Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, Comisia pentru egalitatea de șanse pentru femei și bărbați, Comisia pentru administrație publică și amenajarea teritoriului și Comisia juridică, de disciplină și imunități).

Proiectul de lege este adoptat de Camera Deputaților tacit, ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art.75 alin. (2) din Constituția României republicată, însă **este respins de către Senat.**

Poziția Salvați Copiii

Salvați Copiii a susținut inițiativa Grupului parlamentar PNL, de înființare a instituției Avocatul Copilului, înaintând o serie de observații de îmbunătățire a actului normativ propus:

- raportarea scopului mandatului Avocatului Copilului la principiul interesului superior al copilului;

- eliminarea condiției restrictive care prevedea o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior, poziția de Avocat al Copilului reclamând, cum am mai precizat în această lucrare, nu doar experiență juridică, ci și competențe în stabilirea de strategii de promovare a drepturilor copilului și de comunicare eficientă în spațiul public și în rândul copiilor și al părinților.
- includerea în proiectul de lege de precizări privind petițiile/plângerile adresate Avocatului Copilului, atât în ceea ce privește regulile de adresare, cât și activitatea de rezolvare legală a acestora.
- definirea cu claritate a rolului Avocatului Copilului propus în proiectul de lege.
- punerea în concordanță a atribuțiilor Avocatului Copilului cu cele prevăzute pentru Avocatul Poporului și reglementarea relațiilor dintre cele două instituții, sub aspectul stabilirii mecanismului de preluare spre rezolvare a petițiilor privind nerespectarea drepturilor copilului.
- respectarea terminologiei consacrate în legislația privind drepturile copilului (în special, Legea 272/2004) și evitarea sintagmelor nedefinite juridic ("binele copilului", "condiții sociale acceptabile", "subiectivitatea copilului", "începutul existenței copilului", "protejarea copilului împotriva cruzimii", "demoralizarea copilului") sau greoaie ("în beneficiul apărării").

21. http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck2015.proiect?idp=15629

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

3. CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA OPOZIȚIA AVOCATULUI POPORULUI FAȚĂ DE INIȚIATIVA LEGISLATIVĂ DIN 2016 DE ÎNFIINȚARE A INSTITUȚIEI AVOCATUL COPILULUI (PL-X. 137/2016)

Scrisoarea trimisă de Avocatul Poporului²² cu privire la inițiativa legislativă din 2016, de înființare a unei instituții distincte, Avocatul Copilului, cuprinde două seturi de argumente: primul e o pledoarie pentru menținerea structurii actuale a instituției, iar al doilea este o alternativă la proiectul de lege ce constă în crearea unui domeniu separat pentru drepturile copilului. Pe

scurt, Avocatul Poporului respinge orice propunere legislativă privind înființarea unei instituții separate, considerând-o *nejustificată*, însă apreciază că, ”dacă legiuitorul va opta pentru înființarea unei structuri specializate în domeniul apărării drepturilor copilului, ar fi o oportunitate reorganizarea internă a instituției Avocatul Poporului.”

Stăruința în menținerea structurii actuale a instituției Avocatul Poporului

În scrisoare sunt reamintite dispozițiile legale cu privire la rolul și trăsăturile instituției, invocându-se conformitatea cu **Principiile de la Paris** și neconstituționalitatea limitării mandatului general al Avocatului Poporului, prin scoaterea de sub autoritatea sa a drepturilor copilului, considerându-se că instituția actuală are *rang constituțional*, ceea ce nu ar permite modificarea structurii și atribuțiilor sale.

Este adevărat că instituția românească îndeplinește criteriile de evaluare propuse prin PP, cu excepția criteriului componenței instituției care, conform documentului internațional, ar fi trebuit să aibă o reprezentare pluralistă a actorilor sociali, incluzând și reprezentanți ai societății civile²³. Însă, nu doar PP constituie un reper în evaluarea acestei autorități. CoDC a publicat **Comentariul general nr. 2 privind rolul instituțiilor independente pentru drepturile copilului** (2002) adresat statelor care au ratificat CDC, ca instrument de verificare a concordanței instituțiilor de tip Ombudsman, indiferent de mandatul acestora, general sau specializat pe drepturile copilului. Organizarea și funcționarea Avocatului Poporului necesită o revizuire, încă din 2002, pentru ca standardele CG2 să fie aduse în atenția legiuitorului și a opiniei publice.

Analizând structura și atribuțiile Avocatului Poporului în raport cu CG2²⁴, constatăm că, dintre cele opt criterii enunțate, este îndeplinit integral doar mecanismul plângerilor individuale. Or, în virtutea ratificării CDC, construcția instituțională a Avocatului Poporului trebuie să țină seama cu prioritate de observațiile CoDC, fie

și numai pe considerentul vulnerabilității copiilor în raport cu adulții și al nevoii lor acute de protecție.

Susținerea caracterului absolut al mandatului general, prin refuzul de a scoate din sfera sa de competență copiii printr-o nouă instituție a Avocatului Copilului (poziție de respingere pentru care a pledat și Consiliul Legislativ în toate avizele sale transmise pe acest subiect), se întemeiază strict pe reglementările constituționale privind scopul instituției, și anume, *apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice*, sintagma ”persoane fizice” fiind calificată ca având valoarea unui concept juridic indivizibil.

Așa cum precizam într-un capitol anterior, o astfel de simplificare excesivă a lecturii textului constituțional ignoră principiul fundamental al respectării cu prioritate a drepturilor copilului care devine, în acest context, nu doar un cadru obligatoriu de interpretare, ci, mai cu seamă, o regulă de procedură. Forța juridică a acestui concept este concis și inechivoc formulată de Constituție care statuează că, în România, copiii se bucură de un regim special de protecție și asistență în realizarea drepturilor lor. Suplimentar, Constituția prevede că dispozițiile sale privind drepturile și libertățile cetățenilor (inclusiv cele referitoare la scopul Avocatului Poporului) vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu tratatele la care România este parte (incluzând CDC)²⁵, iar orice neconcordanță între pactele și tratatele privitoare la drepturile omului și legile interne se rezolvă prin considerarea reglementărilor internaționale ca fiind prioritare, cu excepția situațiilor când Constituția

22. <http://www.cdep.ro/proiecte/2016/100/30/9/ciorbea.pdf>

23. Vezi Tabelul de la pag. 12.

24. *Ibidem*.

25. Art. 20 (1) Constituția României.



sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile²⁶. Aceste rațiuni au permis coexistența instituțiilor, chiar în sânul constituțiilor, în țări precum Polonia, Croația, Lituania, Olanda, Norvegia, Slovacia, Spania și Suedia.

Mai departe, un alt argument invocat împotriva instituției independente pentru copii este că, în prezent, unul dintre adjuncți are deja o specializare pentru copii. Însă este greu de presupus că adjuncțul care coordonează activitățile dintr-un domeniu atât de diversificat (copii, familie, tineri, pensionari, persoane cu dizabilități) este specializat. El trebuie să dovedească mai degrabă o multiplă specializare, dificil de obținut având în vedere complexitatea juridică a domeniilor incluse.

În același sens, Avocatul Poporului invocă *Rezoluția nr. 1959 (2013) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Întărirea instituției Ombudsman în Europa*, care invită statele membre ale CE să se abțină de la înființarea a numeroase instituții de tip Ombudsman pentru a preveni confuzia în rândul cetățenilor cu privire la căile de apărare a drepturilor lor (para 4). Avocatul Poporului omite însă să includă precizarea din paragraful 2 al aceleiași Rezoluții în care, luând notă de existența unor modele diferite de instituții în Europa și în lume, enumerând și ombudsmanii specializați pentru drepturile copilului, Adunarea Parlamentară atrage atenția asupra faptului că, în acest context, **”nu poate fi considerată corectă promovarea unui singur model de instituție de tip ombudsman”**.²⁷ De altfel, Consiliul Europei, în *Strategia privind drepturile copilului 2016-2020*²⁸, redactată inclusiv cu sprijinul a 13 ombudsmani pentru copii, subliniază faptul că implementarea strategiei depinde, alături de Statele membre, organizațiile internaționale ori naționale, lumea academică, sectorul privat și copii, și de activitatea ombudsmanilor specializați pentru copii, aceștia din urmă fiind considerați parteneri esențiali ai Consiliului.

De asemenea, temerea exprimată de Avocatul Poporului că înființarea unei instituții distincte poate duce la *”creșterea birocrăției și a cheltuielilor bugetare”* nu constituie un raționament juridic, ci unul economic ori administrativ, asupra căruia Avocatul Poporului nu are competențe relevante. Ne exprimăm îndoiala că, în cazul funcționării ambelor instituții, se va produce invariabil o creștere a birocrăției, atâta vreme cât numărul petițiilor privind drepturile copilului supuse atenției Avocatului Poporului în cei 19 de ani de activitate pare să rămână, în condițiile actuale, la un nivel foarte scăzut și puțin solicitant.

Exemplul adus - înființarea, în 2005, a Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, cu preluarea din structura instituției a unui număr de angajați, și producerea unui gol de personal acoperit abia 9 ani mai târziu - nu poate fi reținut. Dimpotrivă, această autoritate, abilitată să primească plângeri din partea persoanelor fizice, s-a dovedit a avea un impact major în asigurarea legitimității prelucrării datelor personale, a confidențialității sau securității datelor personale, evoluție pe care o întrezărim și în situația viitoare a înființării Ombudsmanului pentru copii. În același context al tendinței de fragmentare reclamate de Avocatul Poporului, cel de-al doilea exemplu, înființarea Consiliului de monitorizare a implementării Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, reprezintă, de fapt, un semnal că drepturile persoanelor cu dizabilități au nevoie de protecție suplimentară, inclusiv față de autoritățile publice ale căror preocupări sunt, în această arie, cu adevărat modeste. ”Fragmentarea” unei instituții cu mandat general reprezintă, de fapt, procesul firesc de adaptare a activității de monitorizare a drepturilor omului la complexitatea și intensitatea vieții sociale și la cerințele tot mai diverse în respectarea drepturilor și libertăților omului.

Afirmația din finalul primei părți a scrisorii Avocatului Poporului, potrivit căreia CDC nu conține nicio dispoziție care să oblige sau să recomande statelor să înființeze o instituție Ombudsman pentru copii, se evidențiază prin subestimarea rolului fundamental al CDC în impunerea Statelor semnatare de a asigura instrumente adecvate de monitorizare a respectării drepturilor copilului. Absența introducerii unor astfel de dispoziții se explică în mod evident prin contextul istoric, existența acestei instituții în peisajul internațional al instituțiilor pentru drepturile omului, în perioada redactării Convenției (1980-1988), fiind limitată la trei țări ale lumii (Norvegia – 1981, Costa Rica – 1987 și Canada (provincia Columbia Britanică) – 1987). După adoptarea CDC de către Adunarea Generală ONU, nu mai puțin de 25 de state europene, majoritatea ca efect al recomandărilor transmise de Comitet, au înțeles importanța instituțiilor independente de monitorizare a respectării drepturilor copiilor, în ciuda absenței unei dispoziții exprese a CDC. De asemenea, în aceste țări, nu s-a pus problema ”suprapunerii de atribuții” între ombudsmanii cu mandat general și ombudsmanii pentru copii, temere exprimată de Avocatul Poporului din România. Dimpotrivă, rapoartele anuale de activitate ale acestora descriu buna coordonare între instituții (inclusiv

26. Art. 20 (2) Constituția României.

27. ”Taking into account the variety of legal systems and traditions, it would not be appropriate to advocate a single model for the institution of ombudsman.” <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=20232&lang=en>

28. Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021) - Children's human rights. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000168066cff8>

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

cu referire la instituțiile naționale versus regionale) și importanța asistenței reciproce în rezolvarea plângerilor.

De aceea, CDC nu poate fi folosită ca argument de blocare a inițiativelor de creare a ombudsmanilor pentru copii, instituții care s-au arătat a fi indubitabil favorabile copiilor și care constituie, de câteva decenii, o bună practică în zeci de țări în care standardele drepturilor omului sunt respectate cu strictețe. De asemenea, printr-o astfel de abordare, se pun în umbră dezvoltările ulterioare ale relațiilor dintre statele care au aderat la acest document internațional și CoDC. Considerat garantul unei implementări riguroase a principiilor Convenției în viața copiilor din întreaga lume, Comitetul are competența de *”examinare a progreselor statelor părți în executarea obligațiilor pe care și le-au asumat în virtutea prezentei Convenții”* (art. 43 – CDC) și de a formula observații pe care le transmite statelor cu titlu de recomandări. Iar CoDC a completat viziunea Convenției asupra instituției Ombudsmanului pentru copii prin transmiterea către

statele semnatare a Comentariului său General nr. 2 și, în cazul României, prin reiterarea recomandării înființării acestei instituții (1994, 1997 și 2009).

Plecând de la convingerea unanim împărtășită că o instituție independentă pentru monitorizarea drepturilor copilului constituie varianta optimă pentru *”protecția și asistența copiilor în realizarea drepturilor lor, în timp ce menținerea cu orice preț a mandatului general al Avocatului Poporului nu constituie un demers favorabil copiilor, și reenunțând axioma subordonării reglementărilor pentru copii principiului interesului superior al copilului”*²⁹, Constituția însăși consfințind primordialitatea drepturilor copilului, **suntem îndrituiți să afirmăm că respingerea inițiativei legislative de înființare a Avocatului Copilului, atâta vreme cât se întemeiază, cu precădere, pe dispozițiile constituționale referitoare la mandatul general al Avocatului Poporului, este potrivnică fundamentelor constituționale de protecție a drepturilor copilului ce rezultă din art. 20 și 49 (1) ale Constituției.**

Recunoașterea necesității unui domeniu distinct privind drepturile copilului

În privința acestei alternative, Avocatul Poporului se pronunță pozitiv, apreciind că *”soluția cea mai adecvată este organizarea unui nou domeniu de activitate care să aibă exclusiv competențe în acest domeniu și care să funcționeze în cadrul instituției Avocatul Poporului”*. Astfel de propuneri fuseseră anterior înaintate Parlamentului de două ori (în 2011 și 2013), dar ambele inițiative au fost respinse pe motivul neconstituționalității *”particularizării doar la problematica copiilor”* (observația Consiliului Legislativ) și al unei posibile discriminări între adjuncți, prin crearea unui *”regim privilegiat pentru unul dintre adjuncții Avocatului Poporului”* (observația Guvernului).

De data aceasta, rezultatele foarte bune ale noului Domeniu introdus în 2014 - *mecanismul specializat în prevenirea torturii în locurile de detenție*, sunt considerate de Avocatul Poporului un argument solid pentru

specializarea adjuncților săi. În aceeași notă de acceptare, exemplul Franței, în care Apărătorul Copiilor este adjunct al Apărătorului Drepturilor, este considerat „bun de urmat”. În această țară, adjunctul pentru copii este individualizat, față de ceilalți doi, prin titulatura sa, „Apărătorul Copiilor”. Soluția atribuirii unui nume special adjunctului responsabil pentru domeniul drepturilor copilului a fost respinsă de către deputații și senatorii români ori de câte ori propunerile legislative au vizat acest aspect.

29. Art. 2 (1) din Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.



4. MODELE DE BUNĂ PRACTICĂ PENTRU CELE DOUĂ VARIANTE ALE INSTITUȚIEI – POLONIA ȘI FRANȚA

Numeroase state din lume au abandonat modelul instituției unice de monitorizare independentă a drepturilor omului, pentru toți cetățenii, indiferent de profesie, vârstă, vulnerabilitate socio-medicală etc. Specializarea instituțiilor pe diverse domenii (drepturile copilului, drepturile pensionarilor, drepturile persoanelor cu dizabilități, drepturile militarilor etc.) are ca efect o apărare mai eficientă a drepturilor reclamate și

rezolvări prompte, degrevând instanțele judecătorești de procese inutile și costisitoare.

Un alt model adoptat de numeroase țări este individualizarea unuia dintre adjuncții Ombudsmanului general în domeniul drepturilor copilului, facilitând astfel o mai bună coordonare și focalizare pe aspecte care țin de protecția și promovarea drepturilor copilului.

4.1. Avocatul Copilului din Polonia – model de bună practică pentru instituțiile independente

Un bun exemplu de țară care a decis introducerea unei instituții care să se concentreze exclusiv pe copil este Polonia, care, în 1978, a inițiat procesul de elaborare și adoptare de către comunitatea internațională a CDC. Astfel, pe lângă Avocatul "General" sau

Ombudsman³⁰ (similar Avocatului Poporului din România), Polonia dispune, din 1997, de instituția Ombudsmanului pentru copii³¹ considerată în prezent ca fiind una dintre cele mai eficiente din lume, cu un grad ridicat de popularitate în rândul copiilor și părinților.

Istoria înființării Ombudsmanului Copiilor în Polonia

Inițiativa de creare a acestei instituții în Polonia a apărut pentru prima dată în lucrările **Comisiei Constituționale ale Adunării Naționale** în 1994³². La acea vreme, parlamentarii, mulțumiți de activitatea și rezultatele Biroului Ombudsman-ului general, aveau păreri împărțite în ceea ce privește necesitatea stabilirii unui mecanism suplimentar de protecție a drepturilor omului. Una dintre propunerile a fost să se numească un Vice-Ombudsman, un fel de Adjunct care să se ocupe în mod exclusiv de problematica drepturilor copilului, soluție îmbrățișată ulterior și de alte state europene. O altă orientare exprimată a fost de a dezvolta un organism administrativ la nivel ministerial, un Plenipotențiar³³ al Guvernului pentru copii, ceea ce anula independența,

trăsătură fundamentală a unui mecanism de apărare a drepturilor omului. Alte idei se îndreptau către întărirea administrației guvernamentale prin crearea de instituții relevante, fapt ce ar fi condus la extinderea structurilor și, implicit, la costuri mari, fără independență și autonomie.

În ciuda opoziției Ombudsman-ului Polonez care susținea că problemele copiilor sunt acoperite prin eforturile biroului său, interesul societății poloneze pentru această instituție a fost atât de mare încât presiunea socială și din partea mass-media au condus la crearea acestei instituții. Astfel, la 21 martie 1997, Adunarea Națională a adoptat art. 72 (paragraful 4) din Constituție care reglementează instituția Ombudsmanul pentru copii:

30. Numele provine din limba suedeză (ombudsman) și înseamnă *împuțernicit, purtător de cuvânt al doleanțelor, plângerilor*. Denumirea diferă de la o țară la alta: *Avocatul Poporului* (România), *Le Médiateur de la République* (Franța), *Defensor del Pueblo* (Spania), *Provedor de Justiça* (Portugalia), *Volksanwaltschaft* (Austria), *Difensore Civico* (Italia), *Parliamentary Commissioner for Administration* (Marea Britanie) etc.

31. În poloneză "Rzecznik Praw Dziecka", traducerea indirectă în engleză fiind "Ombudsman for Children".

32. *The Ombudsman for Children in Poland*, Agata Rogalska-Piechota, 2010.

33. Persoană care reprezintă, în anumite împrejurări, conducerea unui stat cu puteri depline privind asistența și protecția copiilor.

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

Art. 72³⁴

1. Republica Polonă garantează protecția drepturilor copilului. Oricine are dreptul de a cere organelor autorității publice protecția copilului împotriva violenței, cruzimii, exploatării și acțiunilor care pun în pericol moralitatea copilului.

2. Copilul lipsit de îngrijirea părintească are dreptul la protecție și asistență din partea autorităților publice.

3. Organele autorităților publice și persoanele responsabile privind copilul sunt obligate, în cursul stabilirii drepturilor acestuia, să ia în considerare și, în măsura posibilului, să acorde prioritate opiniilor copilului.

4. Competența și procedura de numire a Ombudsmanului privind Drepturile Copilului vor fi stabilite prin lege.

Deși nu a existat un consens privind atribuțiile și relațiile dintre Ombudsman-ul General Polonez și Ombudsmanul pentru copii, Seimul Poloniei a hotărât ca procedura de numire și competența Ombudsmanului pentru copii să fie decise ulterior prin legea de înființare și reglementare a instituției. Dezbaterea asupra acestei instituții a durat doi ani, finalizându-se cu adoptarea Legii din 6 ianuarie 2000³⁵ privind Ombudsmanul pentru copii. Cu toate că puterile acestuia au fost întărite în 2008 prin amendamente la lege, Avocatul general al Poloniei a rămas singurul organism independent și autonom de protecție a drepturilor omului în măsură să înainteze excepții de neconstituționalitate la Tribunalul Constituțional.

Poziția legală a Ombudsmanului pentru copii în Polonia (Legea din 6 ianuarie 2000 privind Ombudsmanul pentru copii)

Potrivit art. 1, Ombudsmanul Copiilor "va apăra drepturile copilului, așa cum sunt definite în Constituția Republicii Polone, Convenția cu privire la Drepturile Copilului și alte acte normative, cu respectarea responsabilităților, drepturilor și îndatoririlor părinților" (art. 1, pct. 2), pornind de la principiul fundamental al interesului superior al copilului și luând în considerare faptul că "mediul natural pentru dezvoltarea copilului este familia" (art. 1, pct. 3).

El acționează în vederea protecției drepturilor copilului și, în special, a dreptului la viață și la

asistență medicală, dreptului de a crește într-o familie, dreptului la condiții sociale decente și a dreptului la educație (art. 3, pct. 2), acordând "protecție specială și asistență"³⁶ copiilor cu handicap".

De asemenea, legea conferă Ombudsmanului pentru copii, în art. 2 pct. 1, un rol semnificativ în aspectele bio-medicale legate de începerea vieții, de drepturile fătului ori ale embrionului: "copil este orice ființă umană, de la concepție, până la majorat".

Atribuțiile Ombudsmanului pentru copii din Polonia

Potrivit art. 9 pct. 1, Ombudsmanul poate desfășura acțiuni din proprie inițiativă, "luând în considerare, în special, informațiile primite de la cetățeni sau organizații civile, care indică încălcarea drepturilor sau interesului copilului. El informează persoana sau organizația care a semnalat încălcarea drepturilor sau interesului copilului care este punctul său de vedere, iar în cazul acțiunilor întreprinse, informează despre rezultatele acestora".

Conform art. 10., Ombudsmanul poate:

1. verifica, fără notificare prealabilă, fiecare caz, la fața locului;
2. cere autorităților publice, organizațiilor sau instituțiilor să dea explicații sau să furnizeze informații, precum și să permită accesul la acte și documente, inclusiv la cele ce conțin date cu caracter personal;

34. Traducere neoficială. Pentru traducerea oficială în limba engleză a paragrafului 4, vezi weblinkul www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm ("The competence and procedure for appointment of the Commissioner for Children's Rights shall be specified by statute.")

35. Pentru variantele oficiale în limba engleză ori franceză, vezi <http://brpd.gov.pl/materialy-do-pobrania/ustawa>.

36. Termenul de "asistență" este folosit în sensul general, de asistare pentru a oferi sprijin în acord cu atribuțiile specifice ale instituției, fiind diferit de sintagma consacrată a "asistenței sociale".



3. cere demararea procedurilor judiciare în cazurile civile și poate participa la acestea cu aceleași drepturi ca și procurorul public;

4. cere începerea cercetărilor preliminare în cazul infracțiunilor, de către o persoană autorizată;

5. solicită începerea procedurilor administrative, trimite plângeri tribunalului administrativ și participă la proceduri cu aceleași drepturi ca și procurorul public;

6. depune moțiuni pe parcursul procedurilor judiciare pentru aplicarea de pedepse pentru infracțiuni minore într-un mod și conform reglementărilor specificate într-un regulament distinct;

7. delegă realizarea de cercetări și pregătirea expertizelor și opiniilor.

În desfășurarea acțiunilor sale, Ombudsmanul pentru copii poate refuza "să facă publice datele personale ale unei persoane de la care au fost primite informații privind încălcarea drepturilor sau interesului unui copil ori ale unei persoane, inclusiv instituții publice, atunci când consideră că este necesar pentru a proteja libertatea, drepturile și interesele unei entități".

El poate "solicita autorităților, organizațiilor sau instituțiilor relevante să acționeze în beneficiul unui copil, în cadrul domeniului lor de competență" (art. 10a pct. 1). În cazul în care acestea "nu informează Ombudsmanul despre acțiunile întreprinse sau despre punctul lor de vedere în problema respectivă sau în cazul în care Ombudsmanul nu este de acord cu punctul de vedere prezentat, acesta poate solicita unor autorități superioare să întreprindă acțiunile de rigoare" (art. 10a pct. 4). Atunci când "Ombudsmanul declară că activitatea unei autorități, organizații sau instituții menționate la alineatul 1 încalcă drepturile sau interesul unui copil, poate dispune inițierea unor măsuri disciplinare sau trecerea la sancțiuni oficiale" (art. 10a pct. 5).

Ombudsmanul are la dispoziția sa și alte tipuri de măsuri. El poate coopera cu societatea civilă, poate prezenta agențiilor autorităților publice, organizațiilor și instituțiilor relevante dări de seamă și moțiuni ce vizează asigurarea unei protecții eficiente a drepturilor și interesului copilului și poate solicita organismelor respective să ia o inițiativă legislativă, să pregătească sau să amendeze alte acte juridice (art. 11 pct.1).

Eficiența acțiunilor Ombudsmanului pentru copiii din Polonia

Potrivit prevederilor de mai sus, Ombudsmanul din Polonia dispune de suficiente prerogative pentru a acționa în favoarea copiilor polonezi. Raportul de activitate al instituției din 2015³⁷ arată o dinamică surprinzătoare care depășește ca număr și volum munca altor instituții similare. Astfel, au fost înregistrate **49.674 de cazuri** de încălcare

a drepturilor copilului aduse la cunoștință și analizate de Ombudsman și echipa sa. Dintre acestea, 9.207 au fost petiții formulate în scris, 39.996 apeluri telefonice și 471 vizite la biroul Ombudsmanului. Mai jos este situația cazurilor în funcție de domeniul la care au făcut referire:

Problema semnalată	Petiție scrisă	Apel telefonic	Audiențe	Total
Dreptul la viață și sănătate	582	5.527	10	6.119
Dreptul copilului la familie	4.031	20.507	313	24.851
Dreptul la asistență socială	902	2.302	36	3.240
Dreptul la educație	1.675	6.599	33	8.307
Dreptul la protecție împotriva violenței	1.034	2.386	79	5.172
Altele	983	1.002	-	1.985
24.370 cazuri, în total.	9.207	39.996	471	49.974

37. Raportul de activitate 2015 - versiune în limba poloneză, pag. 360, <http://brpd.gov.pl/sprawozdania-z-dzialalnosci>

ÎNFIINȚAREA INSTITUȚIEI AVOCATULUI COPILULUI ÎN ROMÂNIA

Luând în considerare atribuțiile și gradul ridicat de cunoaștere în rândul copiilor și al reprezentanților lor al acestei instituții, Ombudsmanul Copiilor din Polonia este un bun exemplu de instituție în măsură să promoveze și să apere în mod independent și eficient drepturile copilului, cu valențe reale de reprezentare a copiilor și

de amplificare a vocii lor în fața Guvernului, Parlamentului și a altor instituții ale administrației centrale și locale. Acest model de instituție poate fi adaptat la problemele, nevoile și cultura petiționară a României, punând în contextul constituțional românesc reglementarea sa.

4.2. Apărătorul Copiilor, Adjunct al Apărătorului Drepturilor din Franța – model de bună practică pentru instituțiile de tip Ombudsman cu unul dintre adjuncți specializat în domeniul drepturilor copilului.

Apărătorul Drepturilor, desemnat de Președintele Republicii în baza unui aviz al Parlamentului pentru un mandat unic de 6 ani, este o instituție independentă însărcinată cu asigurarea protecției drepturilor și libertăților omului și cu promovarea egalității. Instituită prin Legea fundamentală a Franței, organizarea și funcționarea instituției Apărătorului Drepturilor este reglementată printr-o lege organică (n°2011-333) adoptată la 29 martie 2011.

Concret, Apărătorul Drepturilor îndeplinește cinci misiuni, grupate în colegii ale instituției:

1. apără drepturile și libertățile individuale în cadrul relațiilor cu autoritățile publice, prin instituția Mediatorului Republicii;
2. prin intermediul unui adjunct, apără și promovează interesul superior și drepturile copilului consacrate prin lege sau printr-un angajament internațional ratificat sau adoptat de Franța;
3. prin intermediul unui adjunct, luptă împotriva oricăror forme de discriminare interzise prin lege și promovează egalitatea, prin Înalta Autoritate de Combatere a Discriminării și pentru Egalitate;
4. prin intermediul unui adjunct, veghează asupra respectării deontologiei de către persoanele care desfășoară activități de securitate pe teritoriul Franței, prin Comisia Națională de Deontologie a Securității;
5. de a orienta către autoritățile competente orice persoană care semnalează o o alertă

ori o situație de urgență, în vederea protecției drepturilor și libertăților acestei persoane.

Spre deosebire de modelul polonez în care Ombudsmanul copilului este o instituție separată consacrată drepturilor copilului, instituția din Franța are o structură similară Avocatului Poporului din România, cu departamente (numite colegii) și adjuncți. Astfel, în exercițiul atribuțiilor sale, Apărătorul Drepturilor este asistat de trei adjuncți care se află sub autoritatea sa. Fiecare adjunct este, în fapt, Vice-președintele colegiului care corespunde competenței sale. La propunerea Apărătorului Drepturilor, Prim-ministrul numește cei trei adjuncți care vor conduce colegiile 2, 3 și 4 menționate mai sus, primul colegiu rămânând sub directă coordonare a Apărătorului Drepturilor:

”— **un Apărător al Copiilor**, vicepreședinte al colegiului însărcinat cu apărarea și promovarea drepturilor copilului, ales pentru cunoștințele și experiența sa în domeniu;

— un adjunct, vicepreședinte al colegiului însărcinat cu deontologia în domeniul securității, ales pentru cunoștințele și experiența sa în domeniu;

— un adjunct, vicepreședinte al colegiului însărcinat cu lupta împotriva discriminărilor și promovării egalității, ales pentru cunoștințele și experiența sa în domeniu.”³⁸

Dintre cei trei adjuncți, în cuprinsul legii organice (art. 11 punct I), **doar persoana responsabilă cu apărarea drepturilor copilului poartă un titlu specific – Apărătorul Copiilor (Défenseur des enfants)**. Unul din argumentele

38. Art. 11 din Legea organică n°2011-333 din 29 martie 2011 privind Apărătorul Drepturilor, cu modificările din decembrie 2016. www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000023781167



identificării doar a adjunctului care are ca domeniu de activitate drepturile copilului a fost necesitatea atașării importanței cuvenite drepturilor copilului. Anterior adoptării noii structuri a instituției Apărătorului Drepturilor în 2011, Apărătorul Copiilor era o instituție total independentă, care nu se subordona niciunei alte

structuri sau poziții. De aceea, la recomandarea Unicef Franța și CNAPE (Convenția Națională a Asociațiilor de Protecție a Copilului), legiuitorul a menținut această individualizare ca o condiție pentru **”păstrarea specificității drepturilor copilului în sânul noii autorități”**.³⁹

Delegații – voluntarii Apărătorului Drepturilor

În 2016, din cele 81.949 de plângeri primite de Apărătorul Drepturilor, 64.094 au fost analizate și rezolvate prin rețeaua formată din 450 de delegați, **voluntari** care beneficiază, înainte de implicarea lor, de o pregătire specifică. Nicio altă instituție similară din lume nu include voluntari în activitățile de mediere.

Delegații asigură o prezență continuă în aproape 680 de puncte de primire (prefecturi, primării, instanțe etc.) și în interiorul instituțiilor penitenciare accesibile publicului. Sunt delegați care dispun de expertiză în domeniul administrativ, al protecției drepturilor copilului, al acompanierii persoanelor cu dizabilități sau al asistenței persoanelor aflate în detenție.

Delegații pot fi contactați și comunica direct cu persoanele care întâmpină dificultăți în asigurarea respectării drepturilor lor. Ei oferă servicii de acompaniere, de consiliere și de orientare în demersurile persoanelor care au depus petiții, iar, în acest sens, preiau direct un număr mare de plângeri individuale, propunând soluții amiabile sau inițind o procedură. Dacă intervenția delegaților nu are impact sau e considerată neadecvată în raport cu situația concretă, cauza este trimisă Apărătorului Drepturilor și apoi repartizată unuia dintre colegii. Delegații participă la acțiuni de promovare a accesului la drepturile prevăzute de lege și reprezintă instituția Apărătorului la nivel public sau la nivelul actorilor sociali locali (instituții, organizații neguvernamentale, sindicate etc.).

Rezultatele activității Apărătorului Copiilor

În 2016, Apărătorul Copiilor a rezolvat 2.611 de dosare. Printre motivele reclamațiilor adresate instituției s-au numărat: protecția copilului, filiație și dreptul familiei, educația

preșcolară și școlară, protecția copiilor cu dizabilități, situația minorilor străini, adopție, detenția părinților, delincvența juvenilă etc.

39. www.unicef.fr/contenu/actualite-humanitaire-unicef/sauvons-les-missions-du-defenseur-des-enfants-2011-01-10





IV. AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

În Europa, instituția Avocatul Copilului funcționează în toate statele¹, în diferite configurații instituționale și specializări funcționale.

În ceea ce privește promovarea și protecția drepturilor copilului, instituții independente și specializate în acest domeniu au fost create în 25 de țări², primele care au adoptat modelul Ombudmanului general pentru drepturile omului fiind Norvegia (1981), Costa Rica (1987), Canada (1987), Belgia (1991) și Suedia (1993).³

1 Cu excepția Belarusiei, Vaticanului, Liechtenstein și a statului San Marino.

2 Anglia, Austria, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Cipru, Croația, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Irlanda de Nord, Islanda, Italia, Lituania, Luxemburg, Malta, Moldova, Norvegia, Olanda, Polonia, Scoția, Slovacia, Spania, Suedia și Țara Galilor.

3 Nu am făcut referire la instituția din Austria (Avocatul federal al copiilor și tinerilor) înființată în 1991, deoarece aceasta nu are caracter independent, reprezentând doar o structură a Ministerului Familiei și Tinerilor. Cu toate acestea, la nivel local, în 9 landuri ale Austriei operează ombudsmani specializați pentru drepturile copilului.



În cazul a 10 țări europene¹, Ombudsmanul național cuprinde o structură internă (departament, divizie, colegiu etc.) cu rolul de a se ocupa în mod exclusiv de monitorizarea și protecția drepturilor copilului, ceea ce face posibilă primirea și rezolvarea petițiilor cu un personal pregătit pentru problematica drepturilor copilului.

În alte 8 țări, Ombudsmanul general, care se bucură de independență și resurse financiare separate, nu

beneficiază însă de departamente specializate² sau are un departament pentru copii ce înglobează și alte domenii³. Un caz singular îl reprezintă Germania în care funcționează o instituție similară, Biroul parlamentar de petiții, lipsit de independență, fiind vorba despre o structură a Bundestag-ului.

INSTITUȚIE INDEPENDENTĂ

ANGLIA

Comisarul Copiilor (Children's Commissioner for England)

Website: www.childrenscommissioner.gov.uk

Data înființării: 2004.



Fundamentul constituțional:

Instituția Comisarului pentru Copii a fost creată ca urmare a recomandării cuprinse într-un raport de anchetă cu privire la uciderea copilului Victoria Climbié, elaborată de o comisie de experți independenți, în 2003⁴. Recomandarea transmisă Parlamentului Britanic a fost susținută de Alianța Drepturilor Copilului, o coaliție formată din mai mult de 130 de organizații, inclusiv Save the Children UK, care a militat pentru o instituție independentă.

Poziția de Comisar al Copiilor este reglementată prin Actul Copilului din 2004, îmbunătățit prin Actul Copiilor și Familiilor din 2014.

Comisarul Copiilor este numit de Secretarul de Stat al Guvernului. La numirea Comisarului, Secretarul de Stat trebuie să aibă în vedere, în mod rezonabil, implicarea copiilor.⁵

Atribuții și responsabilități:

Comisarul Copiilor trebuie să se asigure că instituțiile și organizațiile care oferă servicii copiilor, din sistemul medical, educațional, de asistență socială, poliție etc., au și respectă proceduri a căror aplicare poate fi monitorizată sau asupra cărora copiii pot să-și exprime opiniile. Comisarul poate investiga situațiile semnalate de copii și tineri cu privire la încălcări ale drepturilor lor.

Un rol important este cel de promovare și protecție a drepturilor copilului în Anglia în concordanță cu CDC, prin campanii, întocmirea de cercetări, rapoarte și evaluarea respectării standardelor.

În ceea ce privește protecția copiilor lipsiți de îngrijire parentală sau care se află în atenția serviciilor sociale, Comisarul dispune de atribuții speciale. Biroul Comisarului este responsabil de drepturile copiilor (până în 18 ani) și a tinerilor (până la 25 de ani) dacă aceștia din urmă se află în îngrijirea serviciilor de tip "foster", sunt separați de părinții lor ori suferă de o dizabilitate.

1. Bosnia și Herțegovina, Estonia, Franța, Grecia, Letonia, Macedonia, Serbia, Slovenia și Spania.

2. Ungaria, Bulgaria, Cehia, Albania, Portugalia, Monaco, Andorra și Elveția.

3. România și Ucraina.

4. The Victoria Climbié Inquiry - Report of an Inquiry, by Lord Laming, prezentat Parlamentului în ianuarie 2003. www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/273183/5730.pdf

5. "Secretarul de Stat trebuie să aibă în vedere, în mod rezonabil, implicarea copiilor în numirea Comisarului Copiilor." (The Secretary of State must take reasonable steps to involve children in the appointment of the Children's Commissioner.) – Children Act 2004, Schedule 1, Children's Commissioner

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

AUSTRIA

NAȚIONAL - Ombudsmanul Federal al Copiilor și Tinerilor (Kinder - Jugendanwaltschaft des Bundes)

Website: [www.kinderrechte.gv.at/%20kinder-und-jugendanwaltschaft/
www.kinderanwalt.at/](http://www.kinderrechte.gv.at/%20kinder-und-jugendanwaltschaft/www.kinderanwalt.at/)



Data înființării: 1991.

Fundamentul constituțional:

Instituția funcționează în cadrul Ministerului Familiei și Tinerilor.

Atribuții și responsabilități:

La nivel național, Ombudsmanul Federal nu oferă suport individual, apărarea intereselor copilului fiind realizată în cadrul procedurilor administrative și juridice și al promovării drepturilor copilului prin intermediul dezbaterilor publice. Ombudsmanul Federal monitorizează politicile și acțiunile guvernamentale în legătură cu protecția drepturilor copilului și colaborează cu avocații regionali ai copilului, cu structuri neguvernamentale sau organizații ale copiilor și tinerilor. O linie telefonică gratuită este destinată obținerii de informații în orice domeniu al drepturilor copilului, separării și divorțului, educației sau protecției împotriva abuzului.

REGIONAL - Ombudsmanul Copiilor și Tinerilor (Kinder- und Jugendanwaltschaften)

În fiecare din cele 9 land-uri, există un Ombudsman al Copiilor și Tinerilor.

Website: www.kija.at/index.php/kija

Data înființării: 1989-1995.

Fundamentul constituțional:

Ombudsmanii din cele 9 landuri ale Austriei sunt numiți pe baza unor legislații proprii. La nivel național, activitatea se desfășoară în cadrul „Conferinței Ombudsmanilor Copilului” pentru a răspunde la aspectele federale ale respectării drepturilor copiilor.

Atribuții și responsabilități:

La nivel regional, Ombudsmanul Copilului oferă consiliere și asistență publică atât individual, cât și colectiv, copiilor sau reprezentanților legali ai acestora în orice problemă care privește drepturile și interesele copiilor și tinerilor (în special, în cazurile de conflict cu sistemul educațional sau de asistență socială). De regulă, Ombudsmanul Copilului folosește medierea sau intervenția informală. De asemenea, asigură funcția de monitorizare a legislației, elaborând recomandări. În unele land-uri, el poate ridica obiecții asupra rezultatelor procedurilor judiciare.



BELGIA

REGIUNEA FLAMANDĂ

Comisarul pentru Drepturile Copilului (Kinderrechtencommissariaat)

Website: www.kinderrechten.be / www.kinderrechtencommissariaat.be

Data înființării: 1998.

Fundamentul constituțional:

Biroul Comisarului pentru Drepturile Copilului a fost înființat de către Parlamentul Flamand ca rezultat al recomandării transmise de CoDC la raportul întocmit de Guvern privind stadiul implementării în Belgia a Convenției.

Atribuții și responsabilități:

Biroul acționează ca Ombudsman pentru copii, primește și analizează plângeri; exprimă poziții și informează publicul privind situația drepturilor copilului; promovează participarea copilului în societate; formulează recomandări Parlamentului privind implementarea CDC.

REGIUNEA FRANCOFONĂ

Delegatul General pentru Drepturile Copilului (Délégué général de la Communauté française aux droits de l'enfant)

Website: www.dgde.cfwb.be/

Data înființării: 1991.

Fundamentul constituțional:

Biroul Delegatului General a fost creat prin decizia Consiliului Comunității Franceze din Belgia.

Atribuții și responsabilități:

Delegatul general pentru drepturile copilului are, printre altele, următoarele atribuții:

1. să informeze despre drepturile și interesele copiilor și să asigure promovarea acestora;
2. să verifice aplicarea corectă a legislației și reglementărilor care privesc copiii;
3. să prezinte guvernului, parlamentului și tuturor autorităților competente privind copiii, propuneri vizând adaptarea reglementărilor în vigoare, în vederea unei protecții complete și eficiente a drepturilor și intereselor copiilor;
4. să primească informațiile, plângerile sau cererile de mediere referitoare la încălcările aduse drepturilor și intereselor copiilor;
5. să conducă, la cererea Parlamentului, investigațiile privind funcționarea serviciilor administrative ale comunității franceze referitor la aceste aspecte.

Delegatul General poate adresa autorităților federale, ale comunității, regiunilor, provinciilor, comunelor sau tuturor instituțiilor care depind de aceste autorități, interpelări și cereri de investigații necesare îndeplinirii misiunii sale.



AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

BOSNIA și HERȚEGOVINA

Ombudsman pentru Copii – Republica Srpska (Ombudsmana za djecu)

Website: www.djeca.rs.ba

Data înființării: 2009 – decizia Adunării Generale a Republicii Srpska.

Fundamentul constituțional:

Jurisdicția Ombudsmanului pentru copii din Bosnia și Hertegovina este stabilită prin lege specială adoptată în 2008 de Adunarea Generală.

Atribuții și responsabilități:

Instituția se bucură de totală independență și are ca misiune unică protecția, monitorizarea și promovarea drepturilor copilului, în conformitate cu Constituția, CDC și legile interne.

La inițiativa instituției, a fost sprijinită crearea Rețelei Tinerilor Consultanți ai Ombudsmanului pentru Copii, formată din copii și adolescenți care doresc să coopereze cu Ombudsmanul pentru Copii, căruiia îi propun teme de dezbatere, îi împărtășesc experiențe, îi adresează întrebări sau, împreună, caută soluții. Tinerii consultanți, la solicitarea Ombudsmanului, participă la mese rotunde, ateliere de lucru sau grupuri tematice organizate de instituție.



CIPRU

Comisarul pentru Drepturile Copilului (Epítropos Prostatías ton Dikaiomáton tou Paidioú)

Website: www.childcom.org.cy

Data înființării: 2007.

Fundamentul constituțional:

Comisarul pentru Drepturile Copilului este o instituție independentă dedicată protecției drepturilor copilului și este numit de către Consiliul de Miniștri, pe baza Legii care a intrat în vigoare la 22 iunie 2007.

Atribuții și responsabilități:

Misiunea Comisarului este de a proteja și de a promova drepturile copilului. Rolul său este de a reprezenta interesele copiilor la toate nivelurile, de a sensibiliza societatea pentru a asigura în mod practic respectarea drepturilor copilului în familie, școală, comunitate, de a susține punctele de vedere ale copiilor, de a monitoriza legislația cu privire la copil și prezenta propuneri pentru armonizarea legislației cu prevederile CDC.

În cazul în care comisarul consideră că este oportun să se dea publicității recomandările sale, organizează seminarii și programe de formare în ceea ce privește drepturile copilului. De asemenea, Comisarul se întâlnește și discută cu copiii în școli, în instituțiile de protecție a copilului, centre pentru tineret, etc., acordă interviuri și participă la programe în mass-media cu privire la problemele care afectează copiii. Comisarul colaborează cu instituțiile relevante și autoritățile din Cipru sau din alte state pentru a promova drepturile copilului.





CROAȚIA

Numele și adresa instituției:

Ombudsman pentru Copii (Pravobranitelj za Djecu)

Website: www.dijete.hr

Data înființării: 2003.



Fundamentul constituțional:

Croația a înființat, în 2003, instituția Ombudsmanului pentru Copii, care monitorizează și promovează drepturile și interesele copiilor pe baza Constituției Republicii Croația, a legilor și tratatelor internaționale. Ombudsmanii și adjuncții săi nu pot fi membrii niciunui partid politic și nu pot lua parte la activități politice. Ei sunt numiți de către Parlamentul Național Croat la propunerea Guvernului Republicii Croația, pentru o perioadă de 8 ani, putând beneficia de cel mult încă un mandat.

Atribuții și responsabilități:

Ombudsmanul pentru copii acționează independent, aderând la principiile justiției și moralei și nimeni nu poate să instruiască sau să dea ordine Ombudsmanului în munca acestuia. El are următoarele atribuții :

- monitorizează racordarea legilor și a altor reglementări din Croația la CDC și alte documente internaționale cu privire la protecția drepturilor și intereselor copiilor;
- urmărește implementarea tuturor reglementărilor privind protecția drepturilor și intereselor copiilor, precum și încălcarea drepturilor individuale ale copiilor;
- acționează pentru protejarea și promovarea drepturilor și intereselor copiilor cu dizabilități;
- informează publicul asupra drepturilor copiilor; informează și consiliează copiii asupra modului de realizare și protecție a drepturilor și intereselor lor; cooperează cu copiii; încurajează copiii să se exprime și le respectă opiniile; inițiază și participă la activități publice orientate către îmbunătățirea poziției copiilor și propune măsuri pentru dezvoltarea influenței copiilor în societate.

Organele administrației de stat, unitățile administrative locale și regionale, la fel ca și corporațiile și persoanele fizice, au obligația de a coopera cu Ombudsmanul copiilor, de a prezenta rapoarte la cererea acestuia, de a oferi răspunsuri la întrebările lui și de a-l informa cu privire la activitățile întreprinse ca urmare a solicitărilor, propunerilor sau recomandărilor acestuia.

Ombudsmanului îi este permis accesul la toate datele, informațiile și dosarele privind drepturile și protecția copiilor, indiferent de gradul în care sunt considerate a fi secrete și este îndreptățit să controleze modul de îngrijire a copiilor plasați în instituțiile guvernamentale, la persoane fizice sau din cadrul unor asociații, comunități religioase și alte entități legale, pe baza unor dispoziții specifice.

Ombudsmanul pentru copii înaintează anual un raport cu privire la activitatea desfășurată Parlamentului Național Croat, dar poate să înainteze rapoarte speciale parlamentului ori de câte ori consideră necesar, cu scopul de a introduce măsuri importante pentru protejarea drepturilor și intereselor copiilor.

Instituția cuprinde un Departament de servicii speciale și un Departament de servicii generale, cu un total de 8 funcționari de stat (2 avocați, un asistent social, un profesor de psihologie și un profesor de specialitate și 3 persoane care se ocupă de administrație și contabilitate).

Finanțare: Bugetul de stat.

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

DANEMARCA

Consiliul Național pentru Copii (Bornerådet)

Website: www.boerneraadet.dk

Data înființării: 1994.



Fundamentul constituțional:

Inițiativa înființării unei instituții independente pentru drepturile copilului în Danemarca a aparținut unui grup de organizații neguvernamentale, printre care s-a numărat și Salvați Copiii Danemarca (Red Barnet). Ca urmare a eforturilor lor, Guvernul a înaintat un proiect de lege pentru formarea Consiliului Național al Copiilor pentru o perioadă de probă de 3 ani, începând cu 1 iulie 1994. Consiliul Național pentru Copii funcționează în prezent în baza unui act normativ din 2012, emis de Ministerul Afacerilor Sociale și Integrării, membrii Consiliului (un președinte și șase membri) fiind numiți (pentru maximum 2 mandate de câte trei ani) de către Minister dintre candidații nominalizați de organizații, asociații etc. active în domeniul drepturilor copilului.

Consiliul este un corp independent din punct de vedere politic.

Atribuții și responsabilități:

Consiliul Național pentru Copii are ca scop protejarea drepturilor copiilor și furnizarea de informații asupra condițiilor de viață ale copiilor în societate. Consiliul oferă sfaturi și consultanță autorităților în probleme privind copiii și ia în considerare, în munca sa, opiniile copiilor. Datoria Consiliului este de a vorbi în dezbaterile publice în numele copiilor și de a cere autorităților locale respectarea responsabilităților lor în implementarea CDC. Consiliul Național pentru Copii se ocupă de toate aspectele privind viața copiilor: copii în cadrul divorțului, pedepse corporale, abuzuri sexuale, mediul școlar necorespunzător, îngrijire părintească neadecvată etc.

Consiliul Național pentru copii are o echipă formată din 10 persoane reprezentând mai multe domenii: juridic, sociologie, psihologie, educație și asistență socială. Președintele și 2 membri ai consiliului sunt numiți de Ministerul Familiei și Problemelor Sociale, iar organizațiile neguvernamentale îi selectează și numesc pe ceilalți. Toți sunt numiți pentru o perioadă de 4 ani.

Consiliul nu are mandatul de a prelua și analiza plângeri individuale.

Finanțare: Bugetul public și fonduri private.

FINLANDA

Ombudsman pentru Copii (Lapsiasiavaltuutettu)

Website: www.lapsiasia.fi

Data înființării: 2005.



Fundamentul constituțional:

Instituția Ombudsmanului pentru copii a fost înființată în 2005, având ca fundament CDC. După numeroase inițiative de creare a acestei instituții și respectând recomandarea CoDC, Ministerul Afacerilor Sociale și al Sănătății a pregătit o propunere legislativă pe care a înaintat-o Parlamentului în vederea creării acestei instituții. Legea de înființare a intrat în vigoare la 1 septembrie 2005, zi în care Ombudsmanul și-a început activitatea.



Atribuții și responsabilități:

Ombudsmanul pentru copii promovează realizarea drepturilor copiilor în Finlanda. Documentul fundamental care stă la baza activității instituției este CDC. Ombudsmanul nu se ocupă de cazuri individuale, dar evaluează proiectele de lege ori propunerile de politici sociale, din perspectiva Convenției. Prin lege, obligația Ombudsmanului este de a promova interesele copiilor și de a monitoriza implementarea legislației privind drepturile copilului. Parteneri sunt alte autorități, centrale sau locale, organizații neguvernamentale, cercetători și alți specialiști în domeniul politicilor copilului.

Un punct important de plecare în activitatea desfășurată de către Ombudsman sunt opiniile copiilor cu privire la drepturile lor, pe care acesta le poate primi direct sau on-line. De asemenea, Ombudsmanul finlandez este asistat de un Comitet Consultativ privind Copilul, compus din reprezentanți în special din sectorul administrativ și cel neguvernamental, care se întrunește de patru ori pe an.

Ombudsmanul nu rezolvă problemele individuale ale copiilor sau familiilor și nu poate schimba deciziile autorităților.

Ombudsmanul raportează anual guvernului cu privire la bunăstarea copiilor și tinerilor și punerea în aplicare a drepturilor lor.

IRLANDA

Ombudsman pentru copii (Ombudsman for Children)

Website: www.oco.ie

Data înființării: 2004.



Fundamentul constituțional:

Ca urmare a unei activități intense de promovare a necesității unei instituții independente pentru apărarea drepturilor copilului, a fost adoptată de către Parlament Legea Ombudsman-ului pentru copii (Ombudsman for Children Act, 2002 - OCA), care reglementează rolul acestei instituții.

Atribuții și responsabilități:

Cele trei direcții principale de activitate descrise în Ombudsman for Children's Act sunt:

- 1. Promovarea drepturilor copiilor.** CDC reprezintă un document de bază cu privire la modul în care trebuie tratați copiii și cu privire la drepturile acestora. Unul dintre cele mai importante drepturi din cadrul CDC este articolul 12. Acest articol stipulează faptul că tinerii au dreptul să-și exprime opiniile în probleme care îi afectează.
- 2. Plângeri și investigații.** Ombudsmanul pentru copii poate investiga plângeri în legătură cu serviciile furnizate copiilor și tinerilor sub 18 ani de către organizații publice, școli și spitale. Criteriul cheie pentru intervenție este faptul că un copil a fost afectat sau posibil să fi fost afectat negativ de o acțiune sau inacțiune a unei instituții publice și că a existat sau posibil să fi existat o administrare defectuoasă. Cu privire la plângeri, Ombudsmanul nu este un avocat pentru copil și nici un adversar pentru organizația publică. El depune toate eforturile pentru a găsi soluții pentru toate părțile. Plângerile pot fi înaintate de copii sau tineri sub 18 ani sau de către adulți în numele lor. Înainte ca Ombudsmanul să poată investiga un caz, trebuie urmate procedurile locale privind plângerile (procedurile școlii, organizației publice sau spitalului). Acest lucru este important pentru ca persoanele abilitate să aibă o șansă să clarifice lucrurile.
- 3. Cercetare și legislație.** Pentru a proteja și promova drepturile și bunăstarea copiilor și tinerilor, este crucial ca activitatea instituției să acorde atenție dezvoltării politicilor destinate acestora.

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

OCA stabilește politica și rolul de monitorizare și investigare al Ombudsmanului pentru copii. Acest rol include consilierea miniștrilor cu privire la dezvoltarea și coordonarea politicii cu privire la copii; monitorizarea și revizuirea funcționării legislației cu privire la drepturile și bunăstarea copiilor; efectuarea, promovarea și publicarea de cercetări cu privire la problematica drepturilor și bunăstării copiilor; consilierea miniștrilor cu privire la implementarea propunerilor legislative cu accent specific pe implicațiile asupra copiilor și bunăstării lor.

IRLANDA DE NORD

Comisarul pentru Copii și Tineri (Commissioner for Children and Young People)

Website: www.niccy.org/

Data înființării: 2003.



Fundamentul constituțional:

În Irlanda de Nord instituția a fost înființată în 2003, la inițiativa Prim-Ministrului, în vederea implementării recomandărilor cuprinse în *Comentariul general nr. 2 privind rolul instituțiilor independente pentru drepturile copilului (2002)* al CoDC. Instituția Comisarului pentru copii și tineri a fost creată printr-un Ordin, ca organism public autonom, cu atribuții executive și finanțat de Biroul Prim-Ministrului.

Atribuții și responsabilități:

Obiectivul Comisarului pentru copii și tineri este apărarea și promovarea drepturilor și intereselor copiilor și tinerilor (până la 21 de ani), ascultându-i și lucrând împreună cu ei în vederea:

- Formulării de recomandări pentru Guvern și structurile sale locale sau naționale, asupra politicilor, legislației și serviciilor destinate copiilor, tinerilor și familiilor lor;
- Monitorizării, prin evaluarea acțiunilor autorităților, pentru a se asigura că acestea au fost derulate în interesul real al copiilor și tinerilor;
- Responsabilizării Guvernului, atunci când măsurile sunt considerate a fi insuficiente pentru respectarea drepturilor copilului și tinerilor.

Comisarul are obligația de a raporta Parlamentului cu privire la activitatea sa și a modului în care este cheltuit bugetul. Echipa Comisarului este formată din 23 persoane. Comisarul este sprijinit, în activitatea sa, de un Comitet al Tinerilor (NICCY Youth Panel).

Finanțare: Bugetul de stat.



ISLANDA

Ombudsman pentru Copii (Umbodsmadur Barna)

Website: www.barn.is

Data înființării: 1995.



Fundamentul constituțional:

În 1994, Ministrul Afacerilor Sociale a numit un comitet pentru pregătirea legii privind un avocat special pentru copii. Legea a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1995, când a fost numit și primul Ombudsman pentru Copii în Islanda. El este numit de către Prim-ministru pentru o perioadă de 5 ani, pentru maximum 2 mandate.

Atribuții și responsabilități:

În activitatea sa, Ombudsmanul pentru Copii este cu desăvârșire independent și nu poate deveni subiectul unor instrucțiuni din partea autorităților. Rolul său este de a promova bunăstarea copiilor și de a urmări respectarea intereselor, drepturilor și nevoilor lor **în raport cu instituțiile publice și private**, în toate domeniile vieții.

Orice persoană, copii și adulți deopotrivă, se poate adresa Ombudsmanului pentru probleme aparținând copiilor. În cazul în care acesta decide că indiciile oferă motive pentru o viitoare investigație, va culege informații de la părțile implicate, putând solicita autorităților toate informațiile pe care le consideră necesare.

Ombudsmanul islandez are acces liber la toate instituțiile care găzduiesc copii sau care se ocupă de copii, fie publice sau private. Soluțiile date nu sunt obligatorii prin lege, au doar rol orientativ.

Ombudsmanul pentru Copii nu se ocupa de dispute între persoane fizice și nici de cazurile pentru care legea prevede în mod expres responsabilități de soluționare, cum ar fi autorități publice, instanțe judecătorești sau Ombudsmanul Althing.¹

Finanțare: Bugetul aferent este asigurat din subvenții guvernamentale.

ITALIA

Autoritatea pentru protecția copilăriei și adolescenței (Autorità garante per l'infanzia e l'adolescenza)

Website: www.garanteinfanzia.org

Data înființării: 2011.



Fundamentul constituțional:

În 22 iunie 2011, după o lungă procedură parlamentară și ca urmare a transmiterii CG2 al CoDC, a fost înființată Autoritatea pentru protecția copilăriei și a adolescenței, ca instituție fundamentală de promovare și protecție a drepturilor copilului. Autoritatea, împreună cu Apărătorii locali ai copilăriei și adolescenței (Garanti dell'infanzia e dell'adolescenza²), au responsabilitatea asigurării standardelor minime de protecție a drepturilor copilului. Colaborarea între

1. Ombudsmanul Althing sau Ombudsmanul Parlamentar este o instituție independentă care monitorizează administrația publică și autoritățile locale, dar și instituțiile private care sunt investite prin lege cu putere de decizie, în vederea protecției drepturilor persoanelor fizice în relația lor cu aceste instituții. Weblink: www.umbodsmaduralthingis.is

2. 18 Regiuni (din cele 20) și 2 Provinciile autonome din Trento și Bolzano.

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

instituția centrală și cele locale este reglementată de un Regulament de organizare și funcționare al unui organism special numit "Conferința națională pentru apărarea drepturilor copilăriei și adolescenței".¹

Atribuții și responsabilități:

- Autoritatea examinează și investighează plângerile cu privire la încălcările drepturilor copiilor și tinerilor;
- Promovează implementarea CDC și a altor instrumente legale referitoare la protecția drepturilor copilului;
- Exprimă poziția sa privind planul național al copilăriei și adolescenței și formulează recomandări pentru Guvern și autoritățile locale;
- Completează cu propriile opinii și observații Raportul pe care Italia, ca stat care a ratificat Convenția, trebuie să-l supună evaluării CoDC;
- Realizează consultări cu societatea civilă și organizațiile private active în protecția copiilor;
- Susține inițiativele de sensibilizare și promovare a culturii copilăriei și adolescenței;
- Prezidează lucrările "Conferinței naționale pentru apărarea drepturilor copilăriei și adolescenței".

LITUANIA

Ombudsman pentru drepturile copilului (Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga)

Website: www.vaikams.lrs.lt

Data înființării: 2000.

Fundamentul constituțional:

În scopul de a asigura respectarea Constituției Republicii Lituania, a altor legi și a acordurilor internaționale consacrate drepturilor omului, Parlamentul Lituanian a adoptat, în 2000, Legea cu privire la Ombudsmanul pentru drepturile copilului, al cărei scop principal este promovarea și protejarea drepturilor copilului, așa cum au fost ele definite în CDC.

Atribuții și responsabilități:

Ombudsmanul primește și investighează plângeri împotriva autorităților, organizațiilor neguvernamentale și altor instituții care sunt acuzate de a fi încălcat sau neglijat drepturile copilului. De asemenea, acesta acceptă, spre analiză, sesizări cu privire la acte sau omisiuni ale persoanelor fizice care au avut ca rezultat încălcarea drepturilor copilului.

Ombudsmanul acționează în mod independent, transmite recomandări autorităților în legătură cu aplicarea legilor privind promovarea și protecția drepturilor copilului și se consultă permanent cu copiii și organizațiile specializate în protecția drepturilor lor, inclusiv cu asociații ale părinților și profesioniștilor din domeniu.



1. www.garanteinfanzia.org/sites/default/files/documenti/Regolamento_funzionamento_Conferenza_nazionale_garanzia.pdf



LUXEMBURG

Ombuds-Comitetul pentru Drepturile Copilului – ORK (Ombudsman fir d'Rechter vum Kand/Ombuds-Comité pour les droits de l'enfant)

Webpage: www.ork.lu

Data înființării: 2002

Fundamentul constituțional:

Instituția Ombuds-Comitetului pentru drepturile copilului a fost creată în 2002, Președintele și membrii Comitetului fiind numiți de către Marele Duce al Ducatului de Luxemburg, bucurându-se de o totală independență. Misiunea lor constă în monitorizarea aplicării CDC, ratificată de Luxemburg în 1993.

Atribuții și responsabilități:

Ombuds-Comitetul are următoarele responsabilități:

- Emiterea de avize asupra proiectelor de lege și a altor reglementări cu privire la drepturile copilului și propunerea de amendamente;
- Informarea despre situația copiilor și monitorizarea aplicării CDC;
- Prezentarea Guvernului și Camerei Deputaților a unui raport anual asupra activității sale și asupra situației copiilor în Luxemburg;
- Promovarea dreptului la liberă exprimare a copiilor și a participării lor active în chestiuni care-i privesc;
- Examinarea situațiilor în care drepturile copilului nu sunt respectate și formularea de recomandări de remediere;
- Primirea de informații, plângeri, reclamații transmise de copii și medierea conflictelor prin recomandări transmise instituțiilor relevante.

Membrii Ombuds-Comitetului pot contacta instituțiile private sau publice responsabile cu îngrijirea copiilor, având acces la documentele lor.



MALTA

Comisarul pentru Copii (Commissioner for Children's Office)

Webpage: www.tfal.org.mt/

Data înființării : 2003.

Fundamentul constituțional:

Biroul Comisarului pentru Copii a fost înființat prin adoptarea Actului Comisarului pentru Copii din 2003. El este sprijinit în activitatea sa de un Consiliu al Copiilor, din care fac parte reprezentanți ai unor ministere de interes (Familie, Sănătate, Educație, Afaceri Interne, Justiție) și 7 copii și adolescenți, ale cărui întâlniri se organizează cel puțin o dată la trei luni.

Atribuții și responsabilități:

Activitatea Comisarului și a echipei sale are ca prioritate protecția copiilor, promovarea drepturilor copilului, asigurarea serviciilor pentru copii și participarea copiilor. Instituția acționează ca un nucleu



AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

al monitorizării situației sociale și cultural-educăționale a copiilor, pentru ca respectarea drepturilor lor sã reprezinte o preocupare intersectorialã în adoptarea de politici orientate spre copil.

MOLDOVA

Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului (Avocat parlamentar pentru protecția drepturilor copilului)

Website: ombudsman.md/ro/content/avocatul-copilului

Data înființării: 2008.



Fundamentul constituțional:

Mandatul Avocatului parlamentar pentru protecția drepturilor copilului a fost introdus în 2008, prin modificările operate la Legea cu privire la avocații parlamentari. Prin *Legea 52/2004 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)* au fost create două instituții, Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului, fără relații de subordonare între ele, acționând autonom, însă în cadrul aceleiași structuri administrative. Conform schemei sale organizaționale, activitatea administrativă a celor două instituții se corelează prin intermediul unui secretariat comun. Acestea își stabilesc prioritățile și acțiunile specifice prin direcții unice (Direcția de gestionare a cererilor, Direcția de investigații și monitorizare, Direcția de reforme, politici și raportare și Secția promovarea drepturilor omului, relații internaționale și comunicare).

O comisie parlamentară specială, alcătuită din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și ai Comisiei juridice, numiri și imunități organizează concursul public de selectare a candidaților la cele două funcții de Avocat al Poporului.

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este numit pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit.

Atribuții și responsabilități:

Avocatul Poporului pentru drepturile copilului are următoarele atribuții:

- Acordă protecție și asistență copilului, la cererea acestuia, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali. Copilul este anunțat despre rezultatul examinării cererii într-o formulare corespunzătoare gradului său de înțelegere.
- Pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este în drept să acționeze din oficiu pentru a asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali.
- Avocatul Poporului pentru drepturile copilului cooperează cu oricare persoană, organizație neguvernamentală, instituție sau autoritate publică cu activitate în domeniu.
- Avocatul Poporului pentru drepturile copilului decide asupra cererilor privind încălcarea drepturilor și libertăților copilului.
- În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.
- În activitatea sa, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este asistat de o subdiviziune specializată din cadrul Oficiului Avocatului Poporului."



NORVEGIA

Ombudsman pentru Copii (Barneombudet)

Website: www.barneombudet.no

Data înființării: 1981.

Fundamentul constituțional:

Norvegia este prima țară care a înființat un reprezentant guvernamental cu drepturi statutare de protejare a copiilor și a drepturilor lor, în anul 1981. Activitatea instituției a avut un impact remarcabil în îmbunătățirea legislației naționale și internaționale destinată drepturilor copiilor.

După selectarea candidaților, o singură persoană este nominalizată și prezentată guvernului. Regele Norvegiei numește Ombudsmanul pentru Copii pentru un mandat de 6 ani. Ombudsmanul pentru Copii este o instituție independentă, imparțială și neutră din punct de vedere politic.

Atribuții și responsabilități:

Ombudsmanul pentru copii este considerat în societatea norvegiană un participant activ la problemele națiunii, care se supune doar principiilor CDC și legislației interne. Îndatoririle sale sunt de a promova interesele copiilor pe lângă autoritățile publice și private și de a investiga condițiile în care trăiesc copiii. El poate investiga, critica și face publice probleme importante pentru îmbunătățirea vieții copiilor și tinerilor. Totuși, Ombudsmanul norvegian nu poate să anuleze acțiuni administrative sau să revoce decizii administrative, putând însă atrage atenția autorităților asupra unor acțiuni sau decizii prin care sunt încălcate drepturi ale copiilor.

Instituția își asumă rolul unui politician în numele copiilor și rolul unui militant atunci când un caz special are nevoie de atenția autorităților și a mass-media.

Pentru a comunica permanent cu copiii din Norvegia, instituția e sprijinită de Children's Powerline, o linie telefonică înființată în 1989, prin care sunt transmise întrebări, propuneri și opinii prin mai mult de 20.000 de apeluri din partea copiilor.

În fiecare an, la 1 aprilie, Ombudsmanul pentru copii trebuie să trimită Ministerului Copiilor și al Familiei, sub a cărui jurisdicție se află, un raport cu privire la activitățile sale în anul calendaristic anterior.

Finanțare: Bugetul instituției este aprobat de Parlament, ca parte a bugetului de stat.



OLANDA

Ombudsmanul pentru Copii (De Kinderombudsman) – Adjunct al Ombudsmanului Național

Website: www.dekinderombudsman.nl

Data înființării: 2011.

Fundamentul constituțional:

Parlamentul a votat în 2011, la recomandarea Comitetului ONU cu privire la Drepturile Copilului, în favoarea creării instituției Ombudsmanului pentru Copii. Acesta își desfășoară activitatea în cadrul Biroului Ombudsmanului Național, păstrându-și independența funcțională și decizională și fiind numit separat de Parlamentul olandez.



AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

Atribuții și responsabilități:

Deși constituie un departament al Ombudsmanului Național, Ombudsmanul pentru Copii este independent și are responsabilități speciale în ceea ce privește promovarea și protecția drepturilor copilului. El monitorizează modul în care drepturile copilului sunt respectate de către guvern, de către organizațiile specializate în educație, îngrijirea copiilor și sănătatea tinerilor, conform CDC. De asemenea, Ombudsmanul pentru Copii își publică propriul raport și face recomandări Parlamentului și organizațiilor pentru îmbunătățirea vieții copiilor și tinerilor din Olanda.

Oricine persoană poate transmite Ombudsmanului pentru Copii plângeri privind violarea drepturilor copilului. Atribuțiile lui sunt următoarele:

- informează cu privire la drepturile copilului;
- solicită și face recomandări guvernului și celor două Camere ale Parlamentului cu privire la legislația și politicile care-i privesc pe copii și tineri;
- inițiază investigații cu privire la respectarea drepturilor copiilor ca răspuns la plângerile primite sau prin autosesizare;
- supraveghează modul în care plângerile copiilor, tinerilor sau reprezentanților lor legali sunt rezolvate de către autoritățile competente.

În îndeplinirea atribuțiilor sale, instituția ia în considerare cu prioritate respectarea articolului 12 din CDC, exprimarea opiniei de către copii.

POLONIA

Ombudsmanul pentru Copii (Rzecznik Praw Dziecka)

Webpage: www.brpd.gov.pl

Data înființării: 2000.



Fundamentul constituțional:

Instituția Ombudsmanului pentru Copii a fost înființată, la propunerea organizațiilor neguvernamentale și a grupurilor active în domeniul drepturilor copilului, printr-o lege specială în 2000. În baza prevederilor acestei legi, Ombudsmanul pentru copii este numit de parlamentul polonez.

Atribuții și responsabilități:

Considerat unul dintre cei mai eficienți Ombudsmani la nivel global, Ombudsmanul polonez acționează pentru a asigura o dezvoltare completă și armonioasă a copiilor cu respectarea demnității și potențialului lor. El trebuie să ia măsuri adecvate pentru protejarea copiilor împotriva violenței, cruzimii, exploatării, neglijării și altor rele tratamente.

Destinatarii direcți ai acțiunilor Ombudsmanului pentru copii sunt autoritățile publice, organizațiile și instituțiile către care acesta se poate îndrepta cu cereri pentru:

- clarificarea și documentarea pe anumite cauze și documente inclusiv cele care conțin informații personale;
- inițierea de acțiuni în beneficiul copiilor.

În ceea ce privește procedurile administrative sau judiciare, Ombudsmanul: poate cere demararea procedurilor judiciare în cazurile civile și poate participa la acestea cu aceleași drepturi ca și



procurorul public; poate cere începerea cercetărilor preliminare în cazul infracțiunilor; de către o persoană autorizată; poate solicita începerea procedurilor administrative, trimite plângeri tribunalului administrativ și participă la proceduri cu aceleași drepturi ca și procurorul public; poate depune moțiuni pe parcursul procedurilor judiciare pentru aplicarea de pedepse pentru infracțiuni minore într-un mod și conform reglementărilor specificate într-un regulament distinct.

Ombudsmanul pentru copii trebuie să prezinte parlamentului rapoarte anuale asupra acțiunilor și opiniilor sale cu privire la drepturile copiilor. Acest raport trebuie publicat.

Finanțare: Finanțarea este asigurată de la bugetul de stat.

SCOȚIA

Comisarul pentru Copii și Tineri (The Children and Young People's Commissioner)

Website: www.cypcs.org.uk/

Data înființării: 2004.



Fundamentul constituțional:

Cererea organizațiilor neguvernamentale adresată Guvernului Scoției, de a permite copiilor și tinerilor să capete o voce în societatea scoțiană, a condus la crearea instituției Comisarului pentru Copii și Tineri, în 2004, prin adoptarea, în anul anterior, a actului normativ Commissioner for Children and Young People (Scotland) Act. Inițiativa a aparținut Comisiei pentru educație, cultură și sport din Parlamentul scoțian. Instituția funcționează independent de puterea executivă. Comisarul nu se află, cu excepțiile prevăzute de lege, sub conducerea sau controlul Parlamentului sau al vreunui membru al guvernului.

Comisarul pentru Copii și Tineri din Scoția este numit de regină, la nominalizarea parlamentului. O persoană nu poate fi numită Comisar dacă este membru al parlamentului, membru în Camera Comunelor sau membru al Parlamentului European. Comisarul este numit pentru o perioadă 5 ani și poate exercita doar două mandate, consecutive sau neconsecutive.

Atribuții și responsabilități:

Obiectivele strategice ale Comisarului pentru copii și tineri sunt:

- Maximizarea impactului CDC în Scoția;
- Promovarea și susținerea implicării efective și sustenabile a copiilor și tinerilor în societatea scoțiană;
- Promovarea și apărarea drepturilor copiilor și tinerilor, în special drepturile grupurilor vulnerabile, prin politici de monitorizare și multiplicarea bunelor practici;
- Asigurarea eficienței, a eficacității și relevanței activității biroului Comisarului pentru obiectivele propuse.

Comisarul nu poate interveni în cazurile individuale, însă acestea pot sta la baza unei investigații generale asupra situațiilor care îi afectează pe copii și tineri. Rezultatele anchetelor se transformă în recomandări adresate Parlamentului Scoțian care adoptă măsurile pe care acesta le consideră adecvate.

Plecând de la practica consultării permanente a copiilor și tinerilor, Comisarul organizează un vot național, prin care copiii și tinerii sunt invitați să-și exprime poziția asupra planului de lucru întocmit de acesta o dată la patru ani.

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

De asemenea, Comisarul se consultă cu organizații care lucrează cu și pentru copii și tineri în privința acțiunilor pe care acesta urmează să le întreprindă. Comisarul trebuie să înainteze parlamentului un raport anual și își numește echipa cu aprobarea unei comisii parlamentare. În prezent echipa este formată din 15 membri.

Finanțare: Parlamentul scoțian asigură finanțarea instituției.

SLOVACIA

Comisarul pentru copii (Komisar pre deti)

Website: www.komisarpredeti.sk

Data înființării: 2015.

Fundamentul constituțional:

Legea 176/2015 a instituit Biroul Comisarului pentru copii, ca instituție independentă implicată în protejarea drepturilor copiilor conferite de CDC și tratatele internaționale la care Republica Slovacă a aderat. Spre deosebire de alte instituții independente de monitorizare a drepturilor omului, Comisarul se concentrează exclusiv pe protecția și promovarea drepturilor copilului.

Atribuții și responsabilități:

Orice persoană are dreptul de a depune plângeri la Biroul Comisarului în materie de încălcare a drepturilor copilului sau punerea în pericol a drepturilor copilului. De asemenea, copilul poate adresa petiții, direct sau prin intermediul unei alte persoane, fără a avea nevoie de consimțământul părinților, tutorelui sau al altei persoane căreia copilul i-a fost încredințat.

Obiectul petițiilor îl constituie actele sau omisiunile autorităților administrative centrale sau locale, persoanelor juridice și persoanelor fizice care, în baza unor reglementări legale, desfășoară activități în sfera administrației publice.

Comisarul monitorizează respectarea drepturilor copilului și efectuează cercetări și studii pentru a monitoriza situația și evoluțiile în domeniul drepturilor copilului.

Comisarul promovează interesele copiilor în societate, fie direct, fie prin intermediul unor organizații care activează în domeniul drepturilor copilului, se consultă cu copiii în chestiuni care-i privesc, examinează opiniile copiilor și încurajează participarea lor în societate.



SPANIA

Apărătorul Minorilor din Andaluzia (El Defensor del Menor de Andalucía)

Website: www.defensordelmenordeandalucia.es

Data înființării: 1998.

Fundamentul constituțional:

Apărătorul Minorilor din Andaluzia este o instituție creată de Parlamentul Andaluzian prin *Legea 1/1998 privind drepturile și protecția copilului* (Legea publicată în Monitorul Oficial al Consiliului Andaluzian).





Atribuții și responsabilități:

Misiunea Apărătorului Minorilor este de a utiliza atribuțiile primite în calitate de reprezentant al Parlamentului Regiunii autonome Andaluzia pentru apărarea și promovarea drepturilor și libertăților copiilor. El poate acționa atât din proprie inițiativă, cât și la cerere, prin depunerea unei plângeri sau a unei reclamații.

Oricine se poate adresa Apărătorului Minorilor cu privire la orice chestiune care afectează drepturile copiilor și tinerilor. Nu există nicio limitare privind accesul la instituție, pe motive de naționalitate, rasă, religie, sex sau locul de reședință al persoanei care solicită serviciile lui. De asemenea, copiii pot să depună singuri plângeri, fără a fi reprezentați de un adult.

SUEDIA

Ombudsman pentru Copii (Barnombudsmannen)

Website: www.bo.se

Data înființării: 1993.

Fundamentul constituțional:

Primul Ombudsman al Copiilor din Suedia a fost numit în 1993. Numirea unui ambasador special al copiilor și tinerilor a fost discutată în Parlamentul suedez în mai multe ocazii, începând din 1980 și până la începutul anului 1990. Mai multe proiecte aduse în fața parlamentului au atras atenția asupra faptului că nu există un reprezentant al copiilor care să poată invoca legea pentru protejarea intereselor lor. Ombudsmanul pentru Copii din Norvegia a fost dat adeseori drept exemplu pentru o asemenea instituție.

În 1990, parlamentul suedez a ratificat CDC. În acea perioadă, guvernul a decis să numească o comisie de cercetare care să examineze oportunitatea unui Ombudsman al Copiilor desemnat de guvern. În septembrie 1991, comisia a înaintat raportul său „Un Ombudsman al Copiilor și Tinerilor”, recomandând numirea unui Ombudsman cu sarcina de a proteja și promova în comunitate drepturile și interesele copiilor și a înaintat un proiect de lege în acest sens.

Ombudsmanul pentru Copii este numit de guvernul suedez pe o perioadă de 6 ani.

Atribuții și responsabilități:

Ombudsmanul pentru Copii monitorizează implementarea CDC în Suedia și solicită autorităților locale și agențiilor guvernamentale respectarea interesului superior al copilului. Activitatea acestuia se concentrează pe colectarea de informații privind situațiile de risc sau de nerespectare a drepturilor copilului și pe derularea unor activități de conștientizare a drepturilor și nevoilor copiilor și tinerilor în societatea suedeză. El nu dispune de atribuția de preluare a cazurilor individuale spre mediere și rezolvare, însă are datoria de a notifica serviciilor de protecție socială orice situație de abuz în familie ori în alt context social.

Ombudsmanul Copiilor înaintează guvernului suedez proiecte pentru schimbări legislative și promovează aplicarea CDC în instituțiile guvernamentale, consiliile municipale și regionale. Deciziile privind activitatea instituției sunt luate de parlament.

Ombudsmanul Copiilor este împuternicit să ceară de la agențiile guvernamentale individuale și autoritățile municipale și regionale informații despre activitățile lor, pentru a asigura acordul cu CDC. În fiecare an, el trimite un raport guvernului.

Finanțare: Activitatea instituției este finanțată de la bugetul de stat.

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

ȚARA GALILOR

Comisarul Copiilor (Children's Commissioner for Wales – UK)

Website: www.childcomwales.org.uk

Data înființării: 2001.



Fundamentul constituțional:

Organizațiile pentru copii au dus o campanie susținută pentru înființarea unui comisar pentru copii mai bine de 10 ani. La începutul anului 2000, Sir Ronald Waterhouse a recomandat ca Țara Galilor să aibă un comisar pentru copii pentru a încerca stoparea unor situații de abuz ca acelea găsite în unele case de copii din nordul Țării Galilor. Parlamentul a aprobat legea, iar din 2002 Comisarul și-a preluat atribuțiile.

Atribuții și responsabilități:

- Sprijină copiii și tinerii să se informeze corect și la timp asupra drepturilor lor;
- Ascultă copiii și tinerii pentru a afla ce e important pentru ei;
- Oferă sfaturi copiii, tinerilor și celor care îi au în îngrijire dacă nu găsesc soluții la problemele lor;
- Influențează politicile guvernului și activitățile instituțiilor din domeniu pentru a se asigura că își respectă promisiunile și responsabilitățile cu privire la copii și tineri;
- Reprezintă vocea copiilor și tinerilor la nivel național în chestiuni importante pentru ei;

Ombudsmanul din Scoția are ca grup țintă toți copiii și tinerii până în 25 de ani dacă se află într-o formă de protecție.

DEPARTAMENT/ADJUNCT AL OMBUDSMANULUI NAȚIONAL

BOSNIA și HERȚEGOVINA

Ombudsmanul pentru Drepturile Omului – Departamentul de Protecție a Drepturilor Copilului (Instituție ombudsmena)

Website: <http://www.ombudsmen.gov.ba/IndexEn.aspx>

Data înființării: 2004 - anul transferării responsabilităților de la o instituție reprezentată de un expert internațional (1996-2004) la o instituție cu caracter național.



Fundamentul constituțional:

Activitățile și intervențiile Ombudsmanului din Bosnia și Herțegovina trebuie să respecte mandatul stabilit în Constituția țării și în legea de înființare a instituției.

Atribuții și responsabilități:

Departamentul pentru drepturile copilului primește plângeri privind încălcările drepturilor și libertăților copiilor și acționează pe baza acestor plângeri, monitorizează activitățile și politicile statului în legătură cu copilul și elaborează rapoarte privind modul în care sunt respectate drepturile copilului. Departamentul cooperează cu alte departamente sau instituții și acordă o atenție specială:



- protecției drepturilor și libertăților copiilor, în special categoriilor aflate în risc (refugiați) sau vulnerabile din punct de vedere social;
- promovării drepturilor și libertăților copiilor;
- analizei factorilor cheie în funcționarea defectuoasă a structurilor autorităților în luarea de decizii privind copiii;
- înlăturării obstacolelor pentru o aplicare corectă a tratatelor internaționale ratificate de BiH, în special CDC.

ESTONIA

Cancelarul Justiției (Õiguskantsler) – Departamentul pentru drepturile copilului

Website: www.oiguskantsler.ee

Data înființării: 2011.

Fundamentul constituțional:

Instituția Cancelarului Justiției din Estonia a fost stabilită prin Constituția adoptată prin referendum în 1992. Cancelarul îndeplinește atribuțiile de ombudsman pentru copii din 2011. Pentru îndeplinirea acestui rol, a fost creat în cadrul Biroului Cancelarului Justiției un Departament pentru Drepturile Copilului.

Atribuții și responsabilități:

Principalele responsabilități ale Cancelarului în calitate de Ombudsman pentru copii sunt:

- să se asigure că toate instituțiile relevante și persoanele responsabile care iau decizii cu impact asupra copiilor și tinerilor respectă drepturile copilului și că țin seama cu prioritate de principiul interesului superior al copilului în activitatea lor;
- să rezolve plângerile referitoare la drepturile copilului în relația lor cu autoritățile ori persoanele cu funcții publice;
- să verifice conformitatea actelor legale referitoare la drepturile copilului cu constituția și celelalte legi;
- să sensibilizeze societatea supra drepturilor copilului;
- să aducă la cunoștința publicului, în mod imparțial, probleme din societate privind protecția copiilor;
- să inițieze cercetări privind drepturile copilului și dezbateri pe teme importante privind copiii și tinerii din Estonia.



FRANȚA

Apărătorul Copiilor (Défenseur des enfants) - Adjunct al Apărătorului Drepturilor (Défenseure adjointe aux droits de l'enfant du Défenseur des droits)

Website: www.defenseurdesenfants.fr

Data înființării: 2011 (2000).



AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

Fundamentul constituțional:

Adunarea Națională a Franței a votat în anul 2000 o lege de înființare a instituției Apărătorul Copilului cu un mandat de 6 ani. Inițiatorul ideii unei instituții a avocatului copiilor a fost Parlamentul francez, după un sondaj de opinie inițiat de președintele Adunării Naționale a Franței. Sondajul respectiv a fost efectuat în urma raportului din 5 mai 1998 al Comisiei de anchetă parlamentară asupra situației drepturilor copiilor în Franța, care a arătat că, în ciuda existenței a numeroase legi destinate protejării copiilor, CDC nu este suficient implementată în Franța.

Din martie 2011, Apărătorul Copiilor este numit de Prim-Ministru și acționează ca adjunct al Apărătorului Drepturilor și Vicepreședinte al Colegiului "Apărarea și promovarea drepturilor copilului".¹

Atribuții și responsabilități:

Apărătorul Copiilor din Franța are ca misiune principală primirea directă a reclamațiilor persoanelor care apreciază că drepturile unui copil nu au fost respectate. Aceste reclamații pot proveni de la copii, părinții acestora sau reprezentanții lor legali (tutori), asociații recunoscute de utilitate publică ce apără drepturile copiilor. La rândul său, Apărătorul Copiilor informează autoritățile competente în materie și supraveghează rezolvarea cazului. El poate, de asemenea, să se autosesizeze, adică să acționeze din proprie inițiativă în cazuri de nerespectare a drepturilor copiilor de care ia cunoștință.

În schimb, Apărătorul Copiilor nu poate interveni într-o problemă pentru care este în curs o procedură judiciară. El nu poate nici să conteste o decizie a justiției. De asemenea, el propune autorităților publice modificări ale textelor legislative sau ale reglementărilor existente, dacă acestea i se par necesare pentru ca drepturile copiilor să fie corect respectate.

Legea precizează că Apărătorul Drepturilor și adjuncții săi formează o autoritate independentă care nu primește instrucțiuni de la nici o autoritate, Apărătorul neputând fi urmărit, cercetat sau arestat pentru opiniile exprimate sau pentru actele îndeplinite în exercitarea funcției sale.

Apărătorul Copiilor are o echipă alcătuită din 25 de persoane, printre care psihologi, magistrați, asistenți sociali, coordonatori de proiecte, un consultant comisar de poliție și personal administrativ. De asemenea, există o echipă de 452 de corespondenți teritoriali (delegați), voluntari care au beneficiat de o pregătire specială și care asistă instituția în rezolvarea cazurilor la nivel local.

GRECIA

Adjunct al Ombudsmanului Greciei (Deputy Ombudsman for Children's Rights)

Website: <http://www.synigoros.gr>

Data înființării: 2003.

Fundamentul constituțional:

Inițiativa unui Adjunct pentru copii a aparținut instituției Ombudsmanului din Grecia ca urmare a constatării unei nevoi reale de a beneficia de un departament suplimentar pentru respectarea și promovarea drepturilor copilului, astfel încât unul dintre cei șase adjuncți² a devenit Adjunctul acestuia specializat în acest domeniu. Legea de numire a Adjunctului a fost adoptată în ianuarie 2003. Ulterior Departamentul a fost completat cu o echipă profesionistă formată din 15 experți.



1. Instituția franceză este organizată în trei colegii prezidate de Apărătorul Drepturilor: colegiul "Deontologia securității", colegiul "Apărarea și promovarea drepturilor copilului" și colegiul "Lupta împotriva discriminărilor și pentru promovarea egalității".

2. Celelalte cinci departamente sunt: Drepturile Omului, Protecție Socială și Sănătate, Calitatea Vieții, Relațiile dintre cetățeni și stat și Egalitatea de gen.



Adjunctul pentru copii al Ombudsmanului grec este numit prin decizie de către Ministerul de Interne, Administrație Publică și Descentralizare, la propunerea Ombudsmanului.

Atribuții și responsabilități:

Misiunea Departamentului este protejarea și promovarea drepturilor copilului. El mediază cazurile de violare a drepturilor copilului, ia inițiative privind monitorizarea și implementarea legislației naționale ca și a convențiilor internaționale privind drepturile copilului, conduce investigații și cercetări în domenii de importanță vitală și participă activ la dialogul social. Primește petiții privind violarea drepturilor copilului de la persoane sau entități legale, direct de la copii, de la părinți sau tutori ai copilului, alte persoane care cunosc cazuri de violare a drepturilor copilului. În cazul în care se constată o încălcare a drepturilor copiilor de către o autoritate publică, Adjunctul propune modalități de înlăturare a încălcării și de rezolvare a problemei. Pentru investigarea și soluționarea problemelor identificate și apărarea drepturilor copilului, acesta poate solicita cooperarea autorităților publice sau a altor autorități sau intervenția autorității judiciare competente.

Finanțare: Ministerul de Interne, Administrație Publică și Descentralizare finanțează activitatea Departamentului.

LETONIA

Ombudsmanul Letoniei – Departamentul Drepturilor Copilului (Latvijas Republikas Tiesībsarg)

Webpage : www.tiesibsargs.lv



Data înființării: 2006.

Fundamentul constituțional:

Ombudsmanul Republicii Letone este ales de către Parlament. Principiile fundamentale de operare a Biroului Ombudsmanului sunt : justiția, independența, accesibilitatea, transparența și responsabilitatea. Acțiunile sale sunt ghidate de necesitatea bunei guvernante în activitățile administrației publice.

Munca Ombudsmanului este organizată în patru departamente¹, în care ponderea cea mai mare a activității (număr de petiții primite și anchete întreprinse) se regăsește în Departamentul Drepturilor Copilului.

Atribuții și responsabilități:

Departamentul Drepturilor Copilului² este responsabil cu protecția și promovarea drepturilor copilului și cuprinde următoarele responsabilități:

- Realizarea sarcinilor stipulate de Legea Ombudsmanului, conform obiectivelor și priorităților strategice ale instituției, în domeniul drepturilor copilului, incluzând dreptul la identitate, la familie, la educație, la un trai decent, la exprimarea opiniei și la timp liber;
- Monitorizarea implementării CDC, a altor norme internaționale obligatorii pentru Letonia și a legislației interne în domeniul drepturilor copilului.

1. Departamentul Drepturilor civile și politice, Departamentul Drepturilor Sociale, Economice și Culturale, Departamentul Egalității în fața Legii și Departamentul Drepturilor Copilului.

2. Vezi Statutul la adresa www.tiesibsargs.lv/en/pages/about-us/tiesibsarga-birojs/tiesibsarga-biroja-nolikums

AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

MACEDONIA

Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului - Adjunct al Ombudsmanului național (Departament pentru protecția drepturilor copilului și ale persoanelor cu nevoi speciale)

Webpage: ombudsman.mk

Data înființării: 2004.

Fundamentul constituțional:

Constituția prevede înființarea Ombudsmanului ca instituție independentă și imparțială, competentă și autorizată să ia măsuri împotriva administrației publice atunci când sunt încălcate drepturile cetățenilor. El este ales de Parlamentul Macedoniei pentru o perioadă de 8 ani cu posibilitatea reînnoirii mandatului. În cadrul instituției Ombudsmanului național, există trei departamente, dintre care unul este specializat pentru protecția drepturilor copilului și persoanelor cu nevoi speciale.

Atribuții și responsabilități:

Departamentul pentru promovarea și protecția drepturilor copilului primește sesizări în legătură cu încălcarea drepturilor copilului de către autorități sau persoane fizice. Ombudsmanul, asistat de Adjunctul pentru drepturile copilului, poate formula propuneri, opinii și sugestii către instituții astfel încât acestea să aplice legea cu respectarea Constituției, legilor sau tratatelor internaționale, fiind ghidat de principiul interesului superior al copilului.

Toate structurile guvernamentale sunt obligate să coopereze și să transmită informațiile necesare. Ele sunt obligate să respecte și să accepte propunerile, recomandările și sugestiile Ombudsmanului. În caz de refuz sau acceptare parțială, Ombudsmanul informează Guvernul, Consiliul Republicii Macedonia sau mass-media în legătură cu cazul respectiv.



SERBIA

Adjunctul Protectorului Cetățenilor (Protector of Citizens)

Website: www.ombudsman.org.rs/

Data înființării: 2008.

Fundamentul constituțional:

Instituția Protectorului Cetățenilor a fost creată, prin decizie a Parlamentului, în 2008, cuprinzând în structura sa și un Adjunct specializat în protecția drepturilor copilului. Includerea Adjunctului a constituit o măsură de implementare a recomandării CoDC la raportul Serbiei privind CDC.

Atribuții și responsabilități:

Misiunea Adjunctului cuprinde monitorizarea situației drepturilor copilului în Serbia și alertarea instituțiilor publice ori de câte ori aceste drepturi nu sunt respectate. Instituția primește petiții din partea oricăror persoane, inclusiv copii, și se poate autosesiza dacă consideră necesar.

Respectând și promovând conceptul de drepturile copilului, Protectorul Cetățenilor, prin Adjunctul său, acordă o atenție sporită principiului participării copiilor, mai puțin încurajat în





Serbia. De aceea, instituția a inițiat crearea unui Grup de Suport al Tinerilor Consultanți, ca o bază permanentă de comunicare și de implicare a copiilor și tinerilor în activitatea sa.

O importantă atribuție este cea de redactare de propuneri de modificări legislative cu privire la protecția și promovarea drepturilor copilului. De asemenea, Adjunctul poate oricând evalua și monitoriza activitatea instituțiilor sau programelor guvernamentale destinate copiilor.

SLOVENIA

Adjunct al Ombudsmanului pentru Drepturile Omului (Varuha človekovih pravic)

Website: www.varuh-rs.si

Data înființării: 2008.

Fundamentul constituțional:

Instituția Ombudsmanului pentru Drepturile Omului a fost prevăzută în Constituția Sloveniei din 1991, începând să funcționeze în 1994, odată cu adoptarea legii Ombudsmanului pentru Drepturile Omului. El este asistat de patru Adjuncți, dintre care unul este specializat pe probleme legate de respectarea drepturilor copilului și securitatea socială.

Atribuții și responsabilități:

Ombudsmanul primește plângeri ce pot fi transmise în scris, telefonic sau prin email și coordonează anchete prin deplasări în teritoriu ale adjuncților săi. Comunică permanent cu autoritățile statului și cu reprezentanții societății civile și monitorizează aplicarea corectă a legislației interne privind drepturile copilului.

Din 2007, instituția derulează proiectul Avocatul – Vocea Copilului în care, anual, 50 de avocați desfășoară activități de asistență juridică pentru 500 de copii în rezolvarea problemelor lor juridice în relația cu diverse autorități publice.



SPANIA

Apărătorul Copiilor și Adolescenților (El Defensor d'infants i adolescents) – Adjunct al Apărătorului Persoanelor din Catalonia (El Defensor de les persones)

Website: www.sindic.cat/ca/page.asp?id=113

Data înființării: 2010.

Fundamentul constituțional:

Apărătorul Copiilor și Adolescenților este Adjunctul Apărătorului Persoanelor, instituție creată în Regiunea Catalonia în 2009. El dispune de o echipă de consilieri și consultanți externi care contribuie la rezolvarea plângerilor și la investigarea lor în cazurile de încălcare a drepturilor copiilor și adolescenților.

Atribuții și responsabilități:

Apărătorul Copiilor și Adolescenților are următoarele competențe:



AVOCATUL COPILULUI ÎN EUROPA

- supervizează diverse activități ale administrației publice și ale entităților private care prestează servicii către copii și adolescenți, cu scopul de a fi în acord cu drepturile și interesele lor;
- primește și rezolvă plângerile pe care le poate trimite orice persoană, indiferent de naționalitate, rezidență sau vârstă, care are cunoștință de încălcări ale drepturilor copiilor;
- propune reforme procedurale, ale regulamentelor sau legilor, care să asigure apărarea drepturilor copiilor și adolescenților;
- promovează drepturile copiilor și ale adolescenților.

Legea menționează că toate autoritățile, precum și toate instituțiile private care se ocupă de copii și primesc finanțări publice, sunt obligate să sprijine, cu caracter preferențial și urgent, Apărătorul Copiilor și Adolescenților, în cererile sale, neputând refuza accesul la documentele necesare.

Finanțare: Bugetul este asigurat de Comunitatea Cataloniei.

UCRAINA

Reprezentantul Comisarului Parlamentar pentru Drepturile Omului – Director al Departamentului privind drepturile copilului, nediscriminarea și egalitatea de gen

Website: www.ombudsman.gov.ua

Data înființării: 1997.

Fundamentul constituțional :

Comisarul Parlamentar pentru Drepturile Omului este un exemplu clasic al mediatorului parlamentar, ales de către Consiliul Suprem al Ucrainei (articolul 5 din lege), prin vot secret, care îi conferă un statut înalt, legitimitate și o garanție de independență față de toate celelalte structuri ale autorităților, inclusiv legislativ. În această privință, este important faptul că mandatul Comisarului nu coincide cu mandatul Parlamentului Ucrainei.

Atribuții și responsabilități:

Una dintre prioritățile Comisarului este protecția drepturilor copiilor și, de aceea, instituția cuprinde un Departament relevant pentru acest domeniu (drepturile copilului, nediscriminarea și egalitatea de gen). Comisarul primește plângeri și are responsabilitatea monitorizării respectării drepturilor copilului în Ucraina și a punerii în aplicare a obligațiilor internaționale ale Ucrainei în acest domeniu.

Finanțare: O garanție importantă a independenței Comisarului este independența sa financiară. Bugetul instituției este prevăzut de lege separat și este adoptat de Rada Supremă a Ucrainei și efectuează o estimare a costurilor acestora.



În loc de concluzii

În România, Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și legislația subsecventă au avut ca obiectiv general apărarea drepturilor copilului în România și asigurarea implementării și monitorizării lor în conformitate cu prevederile Convenției ONU cu privire la drepturile copilului. Efort considerabil care însă nu s-a dovedit a fi suficient, având în vedere faptul că încălcări ale acestor drepturi se petrec în continuare la scară națională: înregistrăm cea mai ridicată rată a mortalității infantile în UE, jumătate dintre copii trăiesc în risc de sărăcie sau excluziune socială, pentru sute de mii de copii accesul la serviciile medicale, servicii sociale sau la educație este redus sau inexistent, nu există o protecție eficientă împotriva discriminării, iar opiniile copiilor sunt ascultate, de cele mai multe ori festiv și cu rare acțiuni ulterioare de traducere a dorințelor lor în realitate.

Numeroase sunt instituțiile publice din România care au înscrise în statutul lor protejarea și monitorizarea respectării drepturilor copilului, însă acestea par să nu aducă eficient și categoric, în atenția Parlamentului, încălcările repetate ale drepturilor copilului și nici nu produc schimbări semnificative în adresarea vulnerabilităților copiilor. Vorbim despre adevărate injustiții, cu un traseu istoric de aproape trei decenii, marcat de agravare și nu de ameliorare, în domenii vitale aflate în responsabilitatea administrației publice, precum educația, asistența medicală și protecția socială.

Pe măsură ce trec anii, situația respectării drepturilor copiilor devine din ce în ce mai greu de tolerat într-un Stat membru UE ce va prelua, la 1 ianuarie 2019, președinția Consiliului UE.

Pentru a da startul unei implicări temeinice a tuturor actorilor sociali importanți din acest domeniu și pentru a asigura copiilor o reprezentare instituțională corespunzătoare, așa cum, prin definiția lui clasică, un avocat apără și reprezintă cu maximă conștiințiozitate interesele celor aflați sub apărarea lui, Salvați Copiii face apel la Parlamentul și Guvernul României, inclusiv la instituția Avocatul Poporului, de a lua în considerare experiența elocventă a altor state cu rezultate remarcabile în acest sens, așa cum am demonstrat în acest document.

Polonia, Croația, Suedia, Lituania ori Slovacia pot servi drept exemple utile în demararea unui proiect legislativ de creare a unei instituții integrate pentru copii, respectând necesitatea corelării constituționale și funcționale cu instituția Avocatul Poporului. Pe de altă parte, Franța, Grecia, Serbia ori Slovenia reprezintă un alt set de exemple pentru îmbunătățirea structurii și concretizarea potențialului deosebit al Avocatului Poporului în domeniul drepturilor copilului, prin alocarea unui domeniu doar drepturilor copilului.

Ca un apel la respectarea demnității copiilor, Salvați Copiii recomandă alegerea, în cel mai scurt timp, a uneia dintre cele două soluții instituționale și înregistrarea ei cu condițiile și caracteristicile esențiale ale Ombudsmanului pentru copii, conform recomandărilor Comitetului ONU pentru drepturile copilului și ENOC. Doar în acest mod, vom putea spera la vizibilitate și impact în rândul copiilor, din partea instituției, pentru a putea asigura cu adevărat un *”regim special de protecție și asistență în realizarea drepturilor lor”*.



Indexul instituțiilor de tip Ombudsman din Europa

Nr. crt.	Țară	Instituția	Tip	Data înființării	Primește plângeri individuale	Plângeri primite	Acoperire teritorială
1.	Anglia	Comisarul copiilor (Children's Commissioner for England)	Instituție independentă	2004	Da	273 cazuri, 44.000 copii implicați (2015-2016)	Național
2.	Austria	Avocatul federal al copiilor și tinerilor (Kinder- Jugenwaltschaft des Bundes)	În cadrul Ministerului Familiei și Tinerilor	1991	Nu	-	Național
3.	Austria	Avocat al copiilor și tinerilor (Kinder- und Jugendanwaltschaften)	Instituție independentă	1995	Da	-	Regional, în 9 Landuri.
4.	Belgia	Comisarul pentru drepturile copilului (Kinderrechtencommissariaat)	Instituție independentă	1998	Da	1141 (2015-2016)	Regiunea flamandă
5.	Belgia	Delegatul general pentru drepturile copilului (Délégué général de la Communauté française aux droits de l'enfant)	Instituție independentă	1991	Da	1300 (2015-2016)	Regiunea francofonă
6.	Bosnia și Herțegovina	Ombudsman pentru copii – (Ombudsmana za djecu)	Instituție independentă	2009	Da	642 (2015)	Republica Srpska
7.	Cipru	Comisarul pentru Drepturile Copilului (Epítropos Prostatías ton Dikaíomatón tou Paidíou)	Instituție independentă	2007	Da	-	Național
8.	Croația	Ombudsman pentru Copii (Pravobranitelj za Djecu)	Instituție independentă	2003	Da	1456 (2015)	Național
9.	Danemarca	Consiliul Național pentru Copii (Bornerådet)	Instituție independentă	1994	Nu	-	Național

10.	Finlanda	Ombudsman pentru copii (Lapsiasiavaltuutettu)	Instituție independentă	2005	Nu	-	Național
11.	Irlanda	Ombudsman pentru copii (Ombudsman for Children)	Instituție independentă	2004	Da	1639 (2015)	Național
12.	Irlanda de Nord	Comisarul pentru copii și tineri (Commissioner for Children and Young People)	Instituție independentă	2003	Da	578 (2015-2016)	Național
13.	Islanda	Ombudsman pentru copii (Umbodsmadur Barna)	Instituție independentă	1995	Nu	-	Național
14.	Italia	Autoritatea pentru protecția copilăriei și adolescenței (Autorità garante per l'infanzia e l'adolescenza)	Instituție independentă	2011	Da	526 (2015)	Național
15.	Lituania	Ombudsman pentru drepturile copilului (Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga)	Instituție independentă	2000	Da	317 (2015)	Național
16.	Luxemburg	Ombuds-Comitetul pentru Drepturile Copilului – ORK (Ombudsman fir d'Rechter vum Kand/Ombudscomité pour les droits de l'enfant)	Instituție independentă	2002	Da	115 (2016)	Național
17.	Malta	Comisarul pentru Copii (Commissioner for Children's Office)	Instituție independentă	2003	Da	214 (2013)	Național
18.	Moldova	Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului (Avocat parlamentar pentru protecția drepturilor copilului)	Instituție independentă	2008	Da	233 (2012)	Național
19.	Norvegia	Ombudsman pentru Copii (Barneombudet)	Instituție independentă	1981	Da	5108 (2015)	Național
20.	Olanda	Ombudsmanul pentru Copii (De Kinderombudsman) – Adjunct al Ombudsmanului Național	Instituție independentă		Da	2751 (2015)	Național
21.	Polonia	Ombudsmanul pentru Copii (Rzecznik Praw Dziecka)	Instituție independentă	2000	Da	9207	Național



22.	Scoția	Comisarul pentru Copii și Tineri (The Children and Young People's Commissioner)	Instituție independentă	2004	Nu	-	Național
23.	Slovacia	Comisarul pentru copii (Komisar pre deti)	Instituție independentă	2015	Da	220 (2015)	Național
24.	Spania	Apărătorul Minorilor din Andaluzia (El Defensor del Menor de Andalucía)	Instituție independentă	1998	Da	1978 (2015)	Regional (Andaluzia)
25.	Suedia	Ombudsman pentru Copii (Barnombudsmannen)	Instituție independentă	1993	Nu	-	Național
26.	Țara Galilor	Comisarul Copiilor (Children's Commissioner for Wales – UK)	Instituție independentă	2001	Da	519 (2015-2016)	Național
27.	Bosnia și Herțegovina	Ombudsman pentru Drepturile Omului – Departamentul de Protecție a Drepturilor Copilului (Instituție ombudsmena)	Departament	2004	Da	148 (drepturile copilului)	Național
28.	Estonia	Cancelarul Justiției (Õiguskantsler) – Departamentul pentru drepturile copilului	Departament	2007	Da	-	Național
29.	Franța	Apărătorul Copiilor (Défenseur des enfants) - Adjunct al Apărătorului Drepturilor (Défenseure adjointe aux droits de l'enfant du Défenseur des droits)	Departament	2000 (2011)	Da	2918 (2015)	Național
30.	Grecia	Adjunct al Ombudsmanului Greciei (Deputy Ombudsman for Children's)	Departament	2003	Da	732 (2015)	Național
31.	Letonia	Ombudsmanul Letoniei – Departamentul Drepturilor Copilului (Latvijas Republikas Tiesībsarg)	Departament	2006	Da	672 (2014)	Național

32.	Macedonia	Ombudsman pentru protecția drepturilor copilului - Adjunct al Ombudsmanului național (Departament pentru protecția drepturilor copilului și ale persoanelor cu nevoi speciale)	Departament	2004	Da	192 (2015)	Național
33.	Serbia	Adjunctul Protectorului Cetățenilor (Protector of Citizens)	Departament	2008	Da	446 (2015)	Național
34.	Slovenia	Adjunct al Ombudsmanului pentru Drepturile Omului (Varuha človekovih pravic)	Departament	2008	Da	464 (2015)	Național
35.	Spania	Apărătorul Copiilor și Adolescenților (El Defensor d'infants i adolescents) – Adjunct al Apărătorului Persoanelor din Catalonia (El Defensor de les persones)	Departament	2010	Da	-	Regional
36.	Ucraina	Reprezentantul Comisarului Parlamentar pentru Drepturile Omului – Director al Departamentului privind drepturile copilului, nediscriminarea și egalitatea de gen	Departament	1997	Da	-	Național



Autori:

- Apostol Tofan, Dana.** *Raporturile Avocatului Poporului cu jurisdicția constituțională*, Revista Transilvană de Științe Administrative, 2011
- Jianu, Grigore Alexandru.** *Instituția ombudsmanului la nivel european*, București, Editura I.R.D.O, 2013
- Kucsko-Stadmayer, Gabriele** (ed.). *European Ombudsman-Institutions, A comparative legal analysis regarding the multifaceted realisation of an idea*, SpringerWienNewYork, 2008
- Kucsko-Stadmayer, Gabriele.** *The Spread of the Ombudsman Idea in Europe*, 2012
- Hodgkin R. and Newell P.** *Effective Government Structure for Children: Report of a Gulbenkian Foundation Enquiry* London, Calouste Gulbenkian Foundation, 1996
- Hossu, Laura A. & Dragoș, Dacian C.** *Decentralization of the Ombudsman Institution in Romania: How Effective Is It?*, Romanian Journal of European Affairs Vol. 13, no. 4, December 2013
- Mădălina Șchiopu.** *Avocatul Copilului în România: moft sau necesitate?*, Revista 22, 15 ianuarie 2013
- Newell, Peter.** *Child Participation and Children's Ombudsman Institutions within the European Union*, ENOC, 2008
- Reif, C. Linda.** *The Ombudsman, Good Governance and the International Human Rights System*, Springer Science+Business Media Dordrecht, 2004
- Rosenqvist, Linda.** *The Swedish Ombudsman for Children - An Efficient Tool in the Implementation of the Convention on the Rights of the Child?*, Graduate thesis - University of Lund, 2000
- Sedletzky, Vanessa.** *The establishment process for a separate Child Ombudsman in Turkey: a case study*, Innocenti Resource Centre, 2009

Lucrări de specialitate:

- Administrație publică în beneficiul copiilor - Măsurile generale de implementare a Convenției privind drepturile copilului la nivel central și local în România*, Salvați Copiii România, București, 2011
- Administrație publică în beneficiul copiilor - Aplicarea măsurilor generale de implementare a Convenției privind drepturile copilului în cinci țări europene*, Salvați Copiii România, București, 2011
- Abuzul și neglijarea copiilor – Studiu sociologic la nivel național*, Salvați Copiii România, 2013
- Analiza bugetului copiilor*, Salvați Copiii România, 2015
- Analiză la nivel național asupra fenomenului copiilor rămași acasă prin plecarea părinților la muncă în străinătate*, UNICEF, Alternative Sociale și Gallup România, 2008.
- Analiza serviciilor medicale, personalului și dotărilor cu echipamente medicale în secțiile de nou născuți și obstetrică*, Salvați Copiii România, 2016.
- Avocatul Copilului - o instituție necesară*, Salvați Copiii România, București, 2011
- Championing Children's Rights - A global study of independent human rights institutions for children*, Unicef, 2012
- Children's Ombudsman, vol. 1 & 2*, Save the Children Norway, 2006
- Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021)*, Consiliul Europei, 2016
- Efectele Migrației: Copiii rămași acasă*, Fundația Soros, 2007.

- Eradicarea sărăciei educaționale și materiale*, Salvați Copiii România, 2015
- EU Guidelines for the Promotion and Protection of the Rights of the Child*, 2017
- Handbook on the establishment and accreditation of National Human Rights Institutions in the European Union*, European Union Agency for Fundamental Rights, 2012
- Human Rights Commissions and Ombudsman Offices: National Experiences: National Experiences throughout the World*, Kluwer Law International, 2000
- Învățământul gratuit costă!*, Salvați Copiii România, 2010
- Raport alternativ la cel de-al 5-lea raport periodic înaintat de România Comitetului ONU pentru drepturile copilului 2008-2015*, Salvați Copiii România, 2016
- Strategia națională pentru protecția și promovarea drepturilor copilului 2014-2020*, Guvernul României, 2013
- The South East Europe Children's Rights Ombudsperson's Network – Regional Synergy for Protection of Child Rights*, Raport, <https://resourcecentre.savethechildren.net> , 2012
- The Book of the Ombudsman - Defensor del Pueblo*, www.defensordelpueblo.es , 2011

Legislație:

- Constituția României, republicată (2003)
- Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului, republicată (2014)
- Regulamentul din 17 aprilie 2002 de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat (2011)
- Ordonanța de urgență nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative
- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (2014)
- Convenția ONU privind drepturile copilului, ratificată de România în 1990
- Codul de procedură civilă, 2010
- Codul de procedură penală, 2010
- Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată (2007)

Salvați Copiii România este o organizație de utilitate publică, a cărei misiune este aceea de a garanta egalitatea de șanse pentru toți copiii, indiferent de mediul din care aceștia provin, prin utilizarea propriei expertize, precum și prin activități de lobby și advocacy asupra factorilor de decizie și mobilizarea liderilor din societatea civilă.

Salvați Copiii promovează, din aprilie 1990, drepturile copilului, în acord cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. Peste 1.500.000 de copii au fost incluși în programe educative, de protecție și asistență medico-socială, de stimulare a participării lor în acțiuni de promovare și recunoaștere a drepturilor lor.

Salvați Copiii este membru al Save the Children International, cea mai mare organizație independentă din lume de promovare a drepturilor copiilor, care cuprinde 30 de membri și desfășoară programe în peste 120 de țări.



Secretariatul General

Intr. Ștefan Furtună nr. 3, sector 1,
010899, București, România

telefon: +40 21 316 61 76
fax: +40 21 312 44 86

e-mail: rosc@salvaticopiii.ro
web: www.salvaticopiii.ro